

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 28. STUDENOG 2003. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 44

HKPD TOMISLAV

Intervju:
Grgo Horvacki

Prvi rodendan HKPD "Tomislav"

**Golubinčani obilježili
godišnjicu**

“DDOR NOVI SAD” AD

Glavna filijala “SUBOTICA”
NAŠIM GRAĐANIMA NUDI:

OBAVEZNO OSIGURANJE VOZILA

- 25% NIŽA CENA
- 30% BONUS
- 10% POPUST NA GOTOVINSKO PLAĆANJE

PLAĆANJE OSIGURANJA I TROŠKOVI REGISTRACIJE

- 10 RATA OBUSTAVOM OD ZARADA
 - 12 RATA OD PENZIJE
 - 4 RATE ČEKOVIMA GRAĐANA
za putnička vozila
 - JP “SUBOTICA-TRANS”
Segedinski put br. 84, telefon: 41-948
 - “INTERŠPED - DDOR NOVI SAD”
Pala Papa br. 17, telefon: 622-115 / 622-107
 - DP “INTEGRAL MEHANIZACIJA I TRANSPORT”
Čantavirski put bb, telefon: 566-038
- 1.000,00 DIN UMANJENJE**
za teretna vozila

USLUGA REGISTRACIJE BESPLATNO

• DDOR NOVI SAD • AD

OBAVEZNO OSIGURANJE MOTORNIM VOZILIMA

- PROLJETNI POPUST 20%
- MOGUĆNOST PLAĆANJA U 4 I VIŠE RATA
- PRI JEDNOKRATNOJ UPLATI DODATNI POPUST 10%
- GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Nakon izbora u Hrvatskoj

Desnica ponovno ima većinu.....6,7

DSHV i HNS u široj koaliciji

Savez protiv lošeg zakona.....8,9

Intervju

Grgo Horvacki.....12-14

Predstavljamo vijećnike HNV-a

Očekuje se približavanje opcija.....16,17

Mini intervju

Danijel Petrović.....18,19

Drugi Dani Balinta Vujkova

Dug spram znamenitog Hrvata.....36,37

Ekskluzivno

Miroslav Škoro.....42,43

Zvonimir Soldo

Druga nogometna mladost.....44

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNOJ STRANI:

Duška Dulić

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Duška Dulić, Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić, Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR I V. D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić, Duška Dulić, Jasminka Dulić, Ivan Ivković Ivandekić, Vesela Laloš, Dražen Prčić, Zvonko Sarić, Mirko Sebić, Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK:

Boris Cupać

TEHNIČKI ADMINISTRATOR:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki, Zdenka Sudarević

LEKTORICA:

Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad, »Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

List je oslobođen poreza na promet na osnovu mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od 20.3.2003. godine

Zaokret udesno

Političko klatno u Hrvatskoj ponovno se zanjihalo u desnu stranu. Nakon četiri godine vladavine lijeve koalicije birači su se opredijelili za promjene, pa se na vlast u velikom stilu i s ozbiljnim utemeljenjem u biračkom tijelu vraća HDZ. Hrvatski zaokret udesno uveliko se komentira u hrvatskim, europskim i svjetskim medijima, ali se u gotovo svim komentarima naglašava kako sadašnji HDZ nije više onaj stari, iz ratnih vremena. Čak i dobar dio srbijanskog tiska podvlači razliku između HDZ-a koji je stvarao državu na razvalinama Jugoslavije, i ovog »umivenog« HDZ-a u kojem su, kako pišu, »izbalansirani odnosi između hrvatstva i europskih vrijednosti, između domoljublja i socijalnih pitanja«.

Što je to hrvatske birače nagnalo da, poslije onako glatkog otkazivanja povjerenja 3. siječnja 2000. godine, HDZ ponovno vrata na vlast, odgovorit će analize kojih ovih dana nikako ne manjka. No, nekako se sve svodi na surovi proces tranzicije, koji nema razumijevanja za socijalni aspekt gospodarskog razvitka, a građani Hrvatske su očito sazreli za to da »glasaju trbuhom«. HDZ-u je furioznom kampa-njom i blijedom vladavinom SDP-a i ostalih, bilo relativno jednostavno vratiti se na vrh, ali je pitanje hoće li i kako retorički balans između ideologije i socijale biti provodljiv u praksi. Nuditi rješenja iz oporbe je jedno, a provoditi ih u život, nešto je sasvim drugo.

U iščekivanju parlamentarnih izbora u Srbiji, koji će se održati za točno mjesec dana, spominje se i princip spojenih posuda, po kojem bi uspjeh HDZ-a bio dodatni impuls radikalskoj desnici ovdje. Nema sumnje da će srpski radikali u kampanji rado spominjati, ili to već i čine, »opasnost od povratka HDZ-a na vlast u Hrvatskoj«, ali valjalo bi, kad se već o tome govori, biti pošten i reći da radikalni desničari ipak nisu pandan HDZ-u, koji je, u odnosu na neko ranije vrijeme, bitno revidirao stavove, i koji je, kako vidimo, prihvatljiv kao mogući koalicioni partner i srpskim manjinskim strankama u Hrvatskoj.

A, kad smo već kod manjina, vojvođanski Hrvati nisu ušli u Sabor. Ne samo da nisu ušli, nego nisu bili niti blizu toga. Odziv birača na biračkim mjestima u Beogradu i Subotici bio je zanemarivo mali, ali se ne bi moglo reći i da je bio ispod očekivanja. Jednostavno, Hrvati u SCG izgleda nisu politički narod, i njihovo političko vodstvo bi to trebalo znati. Čisto da se ne bi podgrijavale lažne nade, kako u Hrvatskoj, tako i u SCG.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 20. 11.

Preminuo general Života Panić, u Hrvatskoj optužen za ratne zločine u Vukovaru

NEDJELJA, 23. 11.

Parlamentarni izbori u Hrvatskoj, HDZ osvaja većinu

PETAK, 21. 11.

Teroristička organizacija Al-Kaida preuzela odgovornost za terorističke napade u Istanbulu

PONEDJELJAK, 24. 11.

Ivica Račan: SDP odlazi u oporbu

UTORAK, 25. 11.

Svjetska zdravstvena organizacija: u 2003. više od tri milijuna ljudi umrlo od AIDS-a

SUBOTA, 22. 11.

U Beogradu i Subotici slab odziv birača na izborima za Hrvatski sabor

SRIJEDA, 26. 11.

Den Haag: Milan Babić odbio se izjasniti o krivici o zločinima u Hrvatskoj

NIJE U REDU

Protekli predsjednički izbori u Srbiji zaista su predstavljali popis stanovništva, a reakcija na to je politička homogenizacija manjinskih zajednica. Ja ne kažem da je to dobro rješenje, ne kažem da je taj odgovor ispravan odgovor, ali je u ovom trenutku jedino moguć. Da probamo na taj način politički organizirati manjinske zajednice, kako bi one dobile svoje autentične političke predstavnike u parlamentu. Jer, nije u redu da u zemlji čija su skoro trećina populacije pripadnici manjina, nemate predstavnike tih manjina u parlamentu. Na taj način manjine guraju van parlamenta, u vanparlamentarne vidove političke borbe, što je korak do daljnje političke radikalizacije. Zato je uvijek bolje imati političke predstavnike u parlamentu, ma kakve ideje oni zastupali. Uvijek je bolje imati taj vid integracije manjina, nego komunicirati na neki drugi način s pripadnicima manjinskih zajednica. **Rasim Ljajić**, predsjednik Sandžačke demokratske partije, »Građanski list«, 25. studenoga 2003.

HOĆE NAS – NEĆE NAS

Mi smo uvijek bili za dogovor, pa ako nas neće jedni, možda će nas htjeti drugi. Ili, ako nas ni jedni neće, onda da vidimo zašto Srbija neće nacionalne manjine. **József Kasza**, predsjednik SVM-a, »Balkan«, 23. studenoga 2003.

OPASNI DOUŠNICI

Na žalost, mnogo toga što je vezano za Miloševićovu vladavinu i danas živi. Vladajuća vrhuška iz vremena Miloševića, a i svi oni koji su mu pomagali, bili su u velikoj panici poslije 5. listopada.

POVRATAK NAPETOSTI

Od ljeta prošle godine možete pratiti permanentan rast nacionalističkih napetosti, možete osjetiti kako Hrvatskom ponovo počinje vladati vrlo sličan politički mentalitet kakav ju je obilježavao u vrijeme Tuđmanova režima. U Hrvatskoj je situacija zabrinjavajuća i lako bi se moglo desiti da rezultatima izbora budu izbrisani svi, ili gotovo svi, pozitivni efekti 3. siječnja 2000. godine. **Davor Đenero**, politički analitičar iz Zagreba, Radio Slobodna Europa, 17. studenoga 2003.

POŽELJNI POLITIČARI

S obzirom na naše aktualno stanje, naši biskupi nisu slučajno na prvo mjesto poželjnih svojstava političara stavili »društvenu pravdu, solidarnost i ljubav koje su u službi zaštite i promicanja dostojanstva ljudske osobe i njezinih prava i vrijednosti«. Ne može stvarno služiti zajednici nitko tko ne poštuje čovjeka, svako čovjeka bez obzira na nacionalnu, spolnu, vjersku ili političku pripadnost i bez obzira na obrazovanost, imovinsko stanje ili podrijetlo, jer su po temeljnom ljudskom dostojanstvu svi ljudi jednaki. Ne mogu zdravo hrvatsko društvo izgrađivati osobe koje glede poštivanja čovjeka i njegova dostojanstva ne bi imali tu jasnoću, niti bi mogle poštivati i promicati ljudska prava i prave ljudske vrijednosti – takve osobe mogu samo ugrožavati i pojedince i zajednicu. »**Glas koncila**«, 23. studenoga 2003.

Oni su smatrali ne samo da će krivično odgovarati, nego su se čak bojali i nekog revolucionarnog prijekog suda, jer je raspoloženje građana bilo takvo... Nova vlast nikada nije objavila spisak Miloševićevih ideoloških doušnika i špijuna. Na kraju krajeva, Milošević je zakonski omogućio formiranje oporbenih stranaka i u njih ubacio svoje ljude... Mislim da bi objavljivanje spiska ideoloških doušnika bilo važno ne samo za neku vrstu katarze, koja je neophodna ovom društvu, nego i da bi se prilikom kandidiranja ljudi za odgovorna i ozbiljna mjesta znalo tko odakle potječe i za što je bio zadužen. Jer, doušnici su opasni. Zašto? Zato što su oni faktički u rukama nekih opakih ljudi koji uvijek mogu njima manipulirati, prijetiti im, tjerati ih da obavljaju neke poslove koje ne bi smjeli obavljati. **Čedomir Čupić**, profesor beogradskog Fakulteta političkih znanosti, Radio Slobodna Europa, 17. studenoga 2003.

Dujizmi

- ✓ *Sve je išlo dok nije došao pokret;*
- ✓ *Među malim narodima su razlike velike;*
- ✓ *Tuđe nećemo, svoje izdajemo!;*
- ✓ *Roditelji svoje greške gledajte na djeci.*

Dujo Runje

Piše:
Kalman Kuntić

Bacimo li pogled unazad i pokušamo li analizirati protekle tri godine, možemo li si postaviti pitanje jesu li te tri godine tranzicije potrošene na učvršćivanje demokracije u Srbiji, ili se ponovno nalazimo u situaciji obrane krhkih reformi spram dobro nam poznate autokratske metode vladanja na ovim prostorima

Uoči izborne utrke za Narodnu skupštinu Republike Srbije

Hipoteka nositelja reformi

Treći neuspješni predsjednički izbori i nešto prije raspisani parlamentarni izbori naznačili su početak nove izborne kampanje, ali su ujedno i najava novih pregrupiranja, stjecanja i gubljenja pozicije. Stranke negdašnjeg izvornog DOS-a i SPO-a našle su se u poziciji uzajamnog optuživanja, ali vjerojatno i nužne brze amnezije odmah nakon izbora za republički parlament koji će se održati 28. prosinca ove godine.

Po većini istraživanja javnog mnjenja najveći favorit za pobjednika parlamentarnih izbora, DSS ostavlja utisak homogene stranke kojoj nisu potrebni predizborni koalicijski partneri, zanemarimo li pri tom epizodnu ulogu Vuksanovićeve narodnih demokrata. No, jesu li Koštunićini toliko jaki koliko se čini? Može li ozbiljno vladati zemljom stranka koja prije dvijetisućite nije imala veliko članstvo i koja je imala slabu partijsku infrastrukturu, što je i jedno i drugo nadomjestila razočaranim članstvom i simpatizerima SPS-a, radikala i SPO-a? Hoće li stranka koja ima najveću šansu dati premijera, u posve novoj situaciji umjeti vladati, ili će i dalje oklijevati i čekati tuđe greške?

ČIŠĆENJE OD MANGUPA: Osvježavajuće djeluje pojava donekdavne nevladine udruge, a sada respektabilne stranke G 17 plus. Iako je svoju političku promociju započela negativnom kampanjom protiv dojučerašnjih saveznika iz DOS-a, ova politička stranka također ima šanse osvojiti veliki broj mjesta u novom parlamentu. Čini nam se za G 17 plus značajno manjim problemom popuniti razna

ministarstva, nego vladati na terenu, budući da su tek započeli formirati svoje općinske organizacije. Naravno, i ova stranka ima epizodnog partnera, nestašno čedo DOS-a Orlićev SDP, koji će zahvaljujući tome što je prvi okrenuo leđa koaliciji koja ih je stvorila osigurati si kakvo-takvo političko preživljavanje.

Najveća enigma ovih izbora je izborni rezultat Demokratske stranke. Hoće li demokrate s hipotekom glavnih nositelja tranzicije, tj. svega dobrog i lošega što prati predvodnika političkih, ekonomskih i društvenih reformi, izaći oslabljena poslije izbora u tolikoj mjeri da mora u oporbu? Ono što ohrabruje kod demokrata je odluka vodstva stranke o čišćenju od mangupa u vlastitim redovima i oslobođanje od neprijatnih koalicijskih partnera. Ovakvim stavom demokrata u najnezavidnijoj poziciji našla se DOS-ova rinfuza koja nikome ne treba i koja će, bude li izašla na izbore, ostati kratkih rukava, ali će makar djelomice pokvariti posao bivšim gazdama.

MANJINE NA CJEDILU: Iznuđena, ali logična koalicija manjinskih stranaka, koje same zbog izbornog zakona ne mogu prebaciti cenzus, pokušat će skupa s ligašima ući u parlament. Ne čude nas manjinci s obzirom na njihovo ograničeno biračko tijelo, ali iznenađuje nedostatak ambicije najjače autonomističke stranke u Vojvodini da sama osvoji dvadesetak postotaka vojvođanskih glasova, što bi joj bilo dovoljno za rezervaciju skupštinskih klupa. Bilo kako bilo, privremeno ostavljena na cjedilu ova će družina zapjevati koalicij-

sku pjesmu: »Mujo kuje, svog mrkova, kraj Horgoške čarde, ašalaj.«

Posljednji blok čine tradicionalisti Vuka Draškovića i Velje Ilića. Hoće li čvrste nacionalne demokrate ući u parlament i pomrsiti račune nekome od reformista s centra ili desnice? Takvi kakvi jesu, mogu biti poželjan partner DSS-u u eventualnom političkom neutraliziranju demokrata.

Nasuprot negdašnjem izvornom DOS-u stajaće radikalna desnica, osokoljena izbornom pobjedom na posljednjim predsjedničkim izborima. Je li pobjeda radikala samo jašno upozorenje birača demokratskim strankama kako se moraju uozbiljiti, ili je to najava ponavljanja tužne prošlosti u neizvjesnoj budućnosti? Vidjet ćemo nakon 28. prosinca.

NE »DEJA VU«: Bacimo li pogled unazad i pokušamo li analizirati protekle tri godine, možemo li si postaviti pitanje jesu li te tri godine tranzicije potrošene na učvršćivanje demokracije u Srbiji, ili se ponovno nalazimo u situaciji obrane krhkih reformi spram dobro nam poznate autokratske metode vladanja na ovim prostorima. Birači će sami pokazati pravac daljnjeg kretanja države, odnosno, je li im ponovno bliža priča o Švicarskoj na Balkanu s kruhom od tri dinara, ili dugi i mukotrpan put k normalnom svijetu. Hoće li putokaz biračima biti uzajamni odnos između onih koji sebe drže reformistima, to jest, hoće li demokratske snage predizbornu kampanju iskoristiti za uzajamno pljuvanje, ili će skupa reći ne već viđenom?

Autor je zastupnik u Skupštini AP Vojvodine

Nakon petih parlamentarnih izbora u Hrvatskoj

Desnica ponovno ima većinu

*Na izbore izašlo 68,67 posto glasača * Na pomolu postizborne koalicije*

Vojvođanski Hrvati bez mjesta u Saboru

Novi saziv Sabora koncem prosinca ili početkom siječnja 2004.

Piše: Dušica Dulić

Poslije četverogodišnjeg oporbenog stasusa HDZ se na temelju prošlotjednih parlamentarnih izbora na velika vrata i s velikim brojem osvojenih mandata na izborima za Hrvatski sabor ponovno vraća na vlast. Prema rezultatima Državnog izbornog povjerenstva Hrvatska demokratska zajednica je na čelu s *dr. Ivom Sanaderom* na izborima 22. i 23. studenoga u jedanaest izbornih jedinica, prosječno osvojila oko 35 posto glasova, što je znatno više od bilo koje druge stranke. Rezultati HDZ-a kreću se od gotovo 49 posto, koliko je ta stranka osvojila u 9. izornoj jedinici koja obuhvaća Ličko-senjsku, Zadarsku, Šibensko-kninsku i sjeverni dio Splitsko-dalmatinske županije, do 18,53 posto glasova, što joj je najslabiji rezultat ostvaren u 8. izornoj jedinici – Istarska županija i zapadni dio Primorsko-goranske, gdje je po osvojenim glasovima na drugom mjestu, iza koalicije Socijaldemokratske partije i Istarskog demokratskog sabora.

Druga najsnažnija stranka je SDP, koji je prosječno u deset izbornih jedinica osvojio oko 23 posto glasova. Njihov najbolji rezultat ostvaren je u koaliciji s IDS-om u 8. izornoj jedinici – 40,75 posto glasova. HNS je prosječno osvojio 7,37 posto u osam od deset izbornih jedinica, dok je HSS u osam od deset izbornih jedinica

prosječno osvojio 6,57 posto glasova. HSP je izborni prag prošao u osam izbornih jedinica prosječno, osvojivši gotovo šest posto glasova. Koalicija HSLS-DC prošla je prag u samo tri izborne jedinice, osvojivši prosječno 5,68 posto glasova, te su tako i sami predsjednici ove dvije stranke *Dražen Budiša* i *Mato Granić* ostali bez mandata. Hrvatska stranka umirovljenika također je prošla prag u tri izborne jedinice, a u Saboru će i Hrvatska demokratska seljačka stranka koja je prag prošla samo u trećoj izornoj jedinici.

REZULTATI U DIJASPORI: Od 397.044 upisanih birača u pedeset zemalja svijeta, glasovalo je tek 69.505 ili oko 17 posto birača obrađenih na biračkim mjestima. Prema očekivanjima, i tamo je uvjerljivo pobijedio HDZ koji je osvojio čak 57,89 posto glasova. Druga po snazi u dijaspori je bila koalicija Hrvatskog bloka i Hrvatskog istinskog preporoda koja je osvojila 9,84 posto glasova. Ostale su stranke osvojile znatno manji broj glasova.

Za izbore za Hrvatski sabor je u SCG bili evidentirano 22.622 birača. Svoje biračko pravo iskoristilo je njih 4.966, a od toga njih 3.198 glasovalo je na biračkim mjestima u Beogradu, 1367 na biračkim mjestima u Subotici, a 401 u Generalnom konzulatu RH u Kotoru.

U subotičkom Konzulatu je 566 građana glasovalo za liste dijaspor, a ostalo su bile izbjeglice koje su glasovale za svoje kandidate u RH ili hrvatski državljani s prebivalištem u Hrvatskoj koji su glasovali za kandidate neke od 10 izbornih lista. Lista HSS za dijasporu dobila je u Subotici 248 glasova ili 43 posto, a lista HDZ 191 glas ili 33 posto.

Prijevoz autobusima su glasačima koji su trebali glasovati u subotičkom konzulatu osigurali Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i Hrvatski narodni savez, čiji su predstavnici kao članovi biračkog odbora također sudjelovali u provedbi izbornog procesa u Subotici.

VOJVOĐANSKI HRVATI: V. d. predsjednika DSHV-a *Petar Kuntić* je zadovoljan rezultatima izbora u Hrvatskoj unatoč činjenici da nijedan vojvođanski Hrvat neće imati mandat u novom Saboru.

»Zadovoljni smo velikom izbornom pobjedom HDZ-a i našim opredjeljenjem da u 11 izornoj jedinici, na listi za dijasporu, idemo zajedno s njima. Očekujemo da će potpredsjednik HDZ *Petar Čobanković*, koji je prošao u Sabor, zastupati i naše interese i da će on postati ministar poljoprivrede. Znalo se da nijedan vojvođanskih Hrvat ne može proći bio on na drugom mjestu HSS-ove liste ili na nekom nižem HDZ-ove. Nadamo se da će ovaj uspjeh doprinijeti boljoj suradnji svih hrvatskih institucija u Srbiji i Crnoj Gori i osobito DSHV-a s institucijama matične zemlje. Mi iz DSHV-a smo već pozvani na sre-

Slavlje u HDZ-u

dišnju proslavu pobjede HDZ-a«, zaključuje *Petar Kuntić*.

Drugi kandidat na HSS-ovoj listi za dijasporu *Franjo Vujkov* također nije prošao, iako je na biračkim mjestima u subotičkom konzulatu dobio najviše glasova.

»Sva istraživanja su ukazivala na pobjedu HDZ-a, možda samo ne tako uvjerljivo. Mi smo sve učinili što je bilo u našoj moći i ja sam kao kandidat HSS-ove liste dobio preko 40 posto glasova na biračkim mjestima u Subotici, no to je bilo nedovoljno jer je u dijaspori HDZ dobio najviše glasova«, kaže *Franjo Vujkov*.

Novi - stari zastupnici

Za one koji žele znati koga će od dosadašnjih saborskih zastupnika, uz mnoštvo novih i starih HDZ-ovaca, i dalje moći gledati na zasjedanjima Sabora, to će biti, prije svega, brojni dosadašnji ministri i drugi poznati političari: *Tonino Picula*, *Antun Vujić*, *Ljubo Jurčić*, *Željka Antunović*, *Ingrid Antičević-Marinović*, *Zlatko Kramarić*, *Damir Kajin*, *Ivan Jakovčić*, *Radomir Čačić*, *Neven Mimica*, *Mato Crkvenac*, *Milan Bandić* ...te svakako predsjednici stranaka: *Vesna Pusić*, *Zlatko Tomčić*, *Ivica Račan*, *Anto Đapić*... Za mnoge je zanimljivost da će se u Saborskoj klupi naći i čuveni CRO COP *Mirko Filipović* koji će tako proširiti svoje borbeno područje i na političku sferu.

NA POMOLU KOALICIJE: I dok su neki zatečeni neuspjehom te ga javno priznaju, drugi, oni uspješniji, kreću u fazu intenzivnih pregovaranja. Sama većina HDZ-a nikako ne bi bila dovoljna za stabilnu vladu, te se mogu očekivati postizborne koalicije. Predsjednik HDZ-a dr. Ivo Sanader najavio je kako će početi razgovore s potencijalnim koalicijskim partnerima te kako očekuje da mu predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić* ponudi mandat za sastav nove vlade. Dr. Sanader je i poslije izbora najavljivao kao glavne aktivnosti vodećeg HDZ-a smanjenje PDV-a s 22 na 20 posto, porast životnog standarda i kupovne moći građana, povećanje nacionalnog dohotka po glavi stanovnika, borbu protiv korupcije i uklanjanje birokratskih barijera te smanjenje broja ministarstava. Također je najavio da će HDZ uvesti Hrvatsku u Europsku uniju do 2007., a u NATO do 2006. godine. Upitan u tom kontekstu o suradnji s Haškim sudom, dr. Ivo Sanader je rekao da je to implicirano HDZ-ovim opredjeljenjem za EU i NATO. Također se zauzeo za suradnju i prijateljske odnose sa svim susjednim državama i rješavanje otvorenih pitanja bilateralnim pregovorima, a prioritetnim je ocijenio bolju suradnju sa SAD-m, Rusijom i Kinom.

No, predstavnici nekih stranaka u Hrvatskoj su, unatoč izjavama dr. Ive Sanadera, i tijekom kampanje a i po objavljanju neslužbenih rezultata, isticali kako je vraćanje HDZ-a korak unazad, korak u desno koji je bitno drukčiji od opredjeljenja u drugim europskim zemljama.

Komentirajući izvješća stranih medija o HDZ-ovoj pobjedi kao »povratku na vlast Tuđmanovih nacionalista«, dr. Sanader je rekao da je to percepcija koju HDZ mora mijenjati. »HDZ je demokršćanska, konzervativna stranka desnog centra, a ne nacionalistička, i stran joj je svaki radikalizam, ekstremizam i ksenofobija. Kao takva je i primljena u članstvo Europske pučke stranke«, kazao je predsjednik HDZ-a.

Predsjednik RH *Stjepan Mesić* izjavio je kako je najizgledniji mandatar za sastavljanje nove vlade HDZ-ov predsjednik dr. Ivo Sanader, te da početak konzultacija oko sastavljanja vlade očekuje u roku od tjedan dana.

Predsjednik Hrvatske seljačke stranke *Zlatko Tomčić* je među prvima priznao da nije zadovoljan izbornim rezultatima, jer će umjesto dosadašnjih 16 imati samo deset mandata u Saboru. Dosadašnji premijer i predsjednik Socijaldemokratske partije *Ivica Račan* je u hrvatskoj javnosti već

Biračko mjesto u Generalnom konzulatu RH u Subotici

iznio stav da SDP jednoglasnom odlukom Predsjedništva prelazi u oporbu, iako je u koaliciji s LIBRA-om, LS-om i IDS-om osvojio 43 mandata, čime je gotovo potvrdio rezultat prošlih parlamentarnih izbora.

IZBORNI REZULTATI MANJINA: Što se tiče srpske manjinske zajednice, njima su prema izbornom zakonu zagaran-tirana tri mjesta u Hrvatskom saboru, a prema rezultatima, osvojili su ih *Milorad Pupovac* (SSDS), *Vojislav Stanimirović* (SSDS) i *Ratko Gajica* (SDSS). »Priklonit ćemo se onoj opciji koja bude u stanju građanima srpske nacionalnosti zajamčiti povrat imovine, povratak izbjeglica i obnovu u ratu srušenih srpskih kuća«, rekao je predsjednik Samostalne demokratske srpske stranke Vojislav Stanimirović. Mađarska nacionana manjina izabrala je za svoga zastupnika *Jene Adama*, talijanska *Furia Radina*, češka i slovačka *Zdenku Čuhnil*, dok će interese austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske, vlaške i židovske nacionalne manjine zastupati *Nikola Mak*, a interese albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske nacionalne manjine *Šemso Tankosić*.

KONSTITUIRANJE NOVIH ORGAN VLASTI: Najkasnije 20 dana nakon provedenih parlamentarnih izbora treba se konstituirati novi, peti saziv Hrvatskoga sabora od proglašenja neovisnosti. Teoretski, budu li konačni izborni rezultati proglašeni odmah nakon isteka žalbenih rokova, novi bi se Sabor mogao konstituirati već koncem prosinca ili početkom iduće godine. Sabor na prvu, konstituirajuću sjednicu saziva predsjednik države, a

Ustav kaže da se Sabor konstituira izborom predsjednika na prvoj sjednici na kojoj je nazočna većina zastupnika. Do izbora novog šefa parlamenta, saborskom će sjednicom privremeno predsjedati šef parlamenta iz prethodnog saziva, dakle *Zlatko Tomčić*. Uz predsjednika, Sabor na konstituirajućoj sjednici može (ali i ne mora) birati i svoje potpredsjednike, tajnika i njegova zamjenika, te Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove.

Nakon što Sabor prihvati izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva, zastupnici će prisegnuti pred predsjedateljem Sabora. Stara Vlada će pak raditi sve dok se ne konstituira nova i dok novi premijer ne preuzme posao. No, djelokrug njezina rada nužno se sužava i to samo na najnužnije, tehničke obveze. Prema Ustavu, hrvatski predsjednik povjerava mandat za sastavljanje vlade osobi koja, na temelju raspodjele zastupničkih mjesta u Hrvatskom saboru i obavljenih konzultacija, uživa povjerenje svih zastupnika. ■

Stranački mandati

U Saboru će u novom mandatu sjediti 152 zastupnika, jedan više nego u prošlom. Ako raščlanimo sve koalicije na pojedinačne stranke, rezultati su sljedeći: HDZ 66 mandata u Saboru (od toga je pet mandata osvojeno u dijaspori), SDP 34, HNS 11, HSS 9, HSP 8, IDS 4, Libra, HSU i SDSS po tri mandata, HSLS i LS po dva mandata, te HDSS, DC i PGS po jedan zastupnički mandat u novom Hrvatskom saboru. Tome treba pridodati i 4 nezavisna zastupnika manjina.

DSHV i HNS pristupili koaliciji »Zajedno za toleranciju Čanak-Kasza-Ljajić«

Savez protiv lošeg zakona

Piše: Jasminka Dulić

Očekivanja da će se u nove izbore ići s novim izbornim zakonom kojim će se osigurati i izravni ulazak u parlament predstavnika manjina nisu se ispunila, u izbore se ide sa starim zakonom.

Očekivanja manjinskih stranaka da će Demokratska stranka ići s dosadašnjim koalicijskim partnerima, gdje su i manjinske stranke, nije se također ispunilo, pa su pojedine manjinske i regionalne stranke odlučile formirati zasebni blok i ići zajedno na izbore. Novoj koaliciji Zajedno za toleranciju-Čanak-Kasza-Ljajić pristupile su i dvije stranke Hrvata u Srbiji DSHV i HNS.

PRISTUPANJE KOALICIJI: Na sastanku održanom povodom predstojećih republičkih izbora, 24. studenog u sjedištu Saveza vojvođanskih Mađara u Subotici između čelnika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i Hrvatskog narodnog saveza i koordinatora ove koalicije Józsefa Kasze postignut je sporazum da u okviru koalicije »Zajedno za toleranciju Čanak-Kasza-Ljajić« nastupe na predstojećim republičkim izborima i obje hrvatske stranke. Dogovor je postignut da u slučaju prelaska praga od 5 posto glasača u srbijanski parlament ulazi i jedan predstavnik hrvatske zajednice, rekao je Josip Gabrić, dopredsjednik DSHV-a, s tim da se unutar hrvatskog bloka dogovori tko će to biti.

Gabrić je obrazložio pristupanje koaliciji: »Očekivali smo da će, u skladu s pri-

Prikupljanje potpisa za manjinsku listu

Na zajedničkom sastanku čelnika DSHV-a i HNS-a postignut je dogovor da se prikupljanje potpisa za listu »Zajedno za toleranciju Čanak-Kasza-Ljajić«, na kojoj se nalaze i kandidati hrvatskih stranaka, obave u sljedećim terminima:

U sjedištu DSHV-a, Bregadski put 31 – 28. studenog (petak) od 13 do 19 sati i 29. studenog (subota) od 9 do 17 sati.

U Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo«, 1. prosinca (ponedjeljak) i 2. prosinca (utorak) u vremenu od 10 do 17 sati.

Pozivaju se građani bez obzira na nacionalnost da u tom vremenu dođu s osobnom iskaznicom i daju svoj potpis za listu »Zajedno za toleranciju Čanak-Kasza-Ljajić«

jedlogom Vijeća Europe, doći do izmjene izbornog zakona po kojem bi i hrvatska zajednica imala svoje izravne predstavnike u parlamentu, kao što je to slučaj u okolnim zemljama. Međutim, kako do toga nije došlo, smatramo da će ovakva koalicija ipak okupiti manjine u jedan blok i da ćemo kroz taj blok imati svoje predstavnike i na taj način dati svoj doprinos unapređenju rada parlamenta u Republici Srbiji, a posebno u onom dijelu koji se odnosi na prava manjina.«

ZASTUPNIK HRVATA: U sjedištu DSHV-a održan je sastanak 25. studenog, na kojem su čelnici dvije hrvatske stranke – DSHV i HNS – postigli dogovor da će kandidat hrvatske zajednice, koji ulazi u parlament ako koalicija Zajedno za tole-

ranciju osigura cenzus od pet posto, biti Petar Kuntić, sadašnji v. d. predsjednika DSHV-a, a drugi kandidat koji može dobiti mandat u slučaju da ova koalicija osvoji više glasova bit će Dujo Runje, dopredsjednik HNS-a.

Petar Kuntić je rekao da »po procjenama koordinatora koalicije Zajedno za toleranciju Józsefa Kasze, ova lista može osvojiti od petnaest do dvadeset mjesta u parlamentu, a postizanje cenzusa od pet posto osigurava ovoj listi trinaest mjesta u parlamentu.«

Prema riječima Josipa Gabrića, pristupanjem ovoj koaliciji Hrvati imaju šanse ponovno dobiti svog predstavnika u srbijanskom parlamentu, a može se dogoditi da ova koalicija, odnosno blok manjina i

Tko čini koaliciju

U koaliciji Zajedno za toleranciju za sada su Liga socijaldemokrata Vojvodine, Savez vojvođanskih Mađara, Sandžačka demokratska partija, Koalicija za Šumadiju, Građanski pokret vojvođanskih Mađara, Demokršćanski pokret vojvođanskih Mađara, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, Hrvatski narodni savez i Vojvođanska unija.

Predsjednik Lige za Šumadiju Branislav Kovačević prvi je na listi zastupničkih kandidata koalicije »Zajedno za toleranciju«. Kovačević je izrazio očekivanje da će koalicija sigurno postati parlamentarna i ocijenio, kako izvještava Danas: »Ako u parlamentu ne bude predstavnika naše koalicije onda će cijela Srbija imati veliki problem da objasni međunarodnoj zajednici zašto u parlamentu nema predstavnika manjinskih zajednica«.

Nenad Čanak, József Kasza, Rasim Ljajić

Sastanak čelnštva DSHV-a i HNS-a

regionalnih stranaka u sljedećem sazivu, ima važnu ulogu jezička na vagi. »A priori odbacujemo ideje da manjine ne sudjeluju u izborima. Naše sudjelovanje je jako važno, iako ovo nije isključivo manjinska koalicija, jer su tu i Liga socijaldemokrata Vojvodine i Koalicija za Šumadiju, ali očekuje se da manjine u ovom bloku trebaju dati pretežiti broj glasača. Ako izađe između pedeset i šezdeset posto glasača, cenzus od pet posto iznosi 175.000 glasača. Na temelju toga što je na elektorskoj skupštini Hrvatskog nacionalnog vijeća bilo preko 200 elektora, od kojih su većina trebali za to sakupiti po sto potpisa, sma-

tram da možemo računati da imamo sigurnih dvadeset tisuća birača.«

Na kraju je Gabrić istaknuo kako obje stranke trebaju sudjelovati u poticanju birača da izađu na izbore.

Franjo Vujkov, predsjednik Hrvatskog narodnog saveza, istaknuo je kako je izuzetno značajno što dvije hrvatske stranke

nastupaju zajedno na ovim izborima, te da se treba formirati zajednički izborni stožer i zajednički ići na sakupljanje potpisa za listu »Zajedno za toleranciju-Čanak-Kasza-Ljajić« i u zajedničku predizbornu kampanju.

Službeno potpisivanje koalicijskog sporazuma očekuje se ovoga tjedna. ■

Vojvođanska unija u koaliciji »Zajedno za toleranciju«

Protiv fašizacije zemlje

Predizbornoj koaliciji »Zajedno za toleranciju« pridružila se još jedna socijaldemokratska vojvođanska stranka – Vojvođanska unija *Duška Radosavljevića*, nastala nakon rascjepa u stranci Reformisti Vojvodine. Time se broj stranaka okupljenih u ovoj koaliciji popeo na desetak. »Ovo je optimalna koalicija, koja je suglasna prije svega oko potrebe da manjinske stranke dobiju svoje predstavnike u republičkom parlamentu. Drugi aspekt, koji je za nas i najvažniji, je antifašistički stav prema onome što se ponovo događa na našoj političkoj sceni.« On je ocijenio kao »neshvatljivu odluku Demokratske stranke da se odrekne koalicije s vojvođanskim partijama, koje su sve vrijeme davale najveću podršku reformama, a pri tom su dosta od svog političkog rejtinga

žrtvovala upravo zbog koalicije s Demokratskom strankom.

U namjeri da se »doaka« malim strankama, bar 40 posto glasača će ostati bez svojih predstavnika. Uz nepromijenjen cenzus od pet posto, može se dogoditi da Srbija, koja je izrazito multietnička, s tridesetak nacionalnih manjinskih zajednica, dobije parlament bez manjina. Poseban problem je očigledna radikalizacija političke scene, jačanje nacionalističkih snaga i opće skretanje udesno čitave zemlje. Bojimo se fašizacije društva, i stoga je neophodno stvarati ovakve koalicije, u kojima će se naći stranke koje zastupaju slobodu, jednakost, solidarnost i ravnopravnost građana«, rekao je Radosavljević na skupu u Subotici.

V. L.

Reagiranja na prijedlog o prenošenju osnivačkih prava manjinskih glasila na nacionalna vijeća

Pokrajina mora garantirati opstanak manjinskih medija

Rukovodstva i novinari novinsko-izdavačkih kuća na jezicima manjina »Hlas L'udu«, »Libertatea« i »Ruske slovo« složili su se, na tribini koju je organizirao UNS, da prenošenje ovih kompetencija može sačekati, jer Zakon o informiranju pruža mogućnost da njihove kuće ostanu na državnim jaslama do 22. travnja 2005. godine, a do tada ima se vremena razmisliti i o nekim drugim rješenjima

Da bi osnivačka i upravljačka prava glasila na jezicima manjina trebala biti prenijeta na ne tako davno osnovana nacionalna vijeća nacionalnih zajednica, ideja je ponikla u pokrajinskom Tajništvu za informiranje. S obzirom na to da se na čelu ovog Tajništva nalazi *Rafail Ruskovski*, koji je kao takav imenovan i za predsjednika Nacionalnog vijeća Rusina, prijedlog je odmah izazvao kontradiktorne stavove i oštre reakcije mnogih intelektualaca iz redova nacionalnih manjina.

Predsjednik Odbora za informiranje Skupštine AP Vojvodine *Dorđe Subotić* ocijenio je ovaj prijedlog kao najgore moguće rješenje ističući »kako bi se time, pred izbore, uspostavila politička kontrola nad ovim medijima, s obzirom na to da su nacionalna vijeća sastavljena od članova jedne ili dvije stranke«. Značajan broj rukovodstava i novinara novinsko-izdavačkih kuća na jezicima manjina slaže se da prenošenje ovih kompetencija može sačekati, jer Zakon o informiranju pruža mogućnost da njihove kuće ostanu na državnim jaslama do 22. travnja 2005. godine, a do tada se ima vremena razmisliti i o nekim drugim rješenjima. Naime, iako striktno zabranjuje da osnivač javnih glasila ubuduće bude država ili pokrajina, zakon dozvoljava da ta prava budu prenijeta na općine, gdje većinski žive pripadnici nacionalnih manjina.

NEDOVOLJNO OZBILJNO: Na nedavno organiziranoj tribini Udruženja novinara Srbije glavni i odgovorni urednik novinsko-izdavačke ustanove na slovačkom jeziku »Hlas L'udu« *Juraj Bartoš* ocijenio je kako bi za nacionalna vijeća, koja su tek u povoju, bio previše ambiciozan zadatak upravljati javnim glasilima.

»Nacionalna vijeća tek sada počinju raditi svoj posao i još se ne zna kako će biti financirani. Još se nisu razmahali, a dobivaju jednu tešku funkciju. Ne znamo još kako će izgledati to financiranje na osnovu projekata, dok je s druge strane problem to što je naše tržište ograničeno«, kaže Bartoš.

Niku Ciobanu, direktor novinsko-izdavačke kuće na rumunjskom jeziku »Libertatea«, oštro je kritizirao formiranje nacionalnih vijeća, ocjenjujući da su ovom odlukom političari pokazali nedovoljno ozbiljan odnos prema nacionalnim manjinama. Ocjenjujući kako je prijedlog pokrajinskog sekretara protuzakonit, on je upitao zašto Skupština AP Vojvodine ne bi i dalje ostala osnivač ovih glasila, s obzirom na to da će i ubuduće imati obavezu financirati ih. U tu svrhu, smatra on, va-

Na nedavno organiziranoj tribini Udruženja novinara Srbije glavni i odgovorni urednik novinsko-izdavačke ustanove na slovačkom jeziku »Hlas

L'udu« Juraj Bartoš ocijenio je kako bi za nacionalna vijeća, koja su tek u povoju, bio previše ambiciozan zadatak upravljati javnim glasilima

ljalo bi zatražiti izmjene i dopune članka 14. Zakona o informiranju.

»Političarima je palo na pamet da se formiraju neka nacionalna vijeća koja će davati neko mišljenje. To nije ništa. Ovaj prijedlog pokrajinskog sekretara protuzakonit je, ali se i dalje inzistira na njemu. Nacionalne vijeća nisu kompetentna i voditi ove kuće, a još imamo vremena tražiti druga rješenja. Nema potrebe za žurbom. Ne vidim zašto Skupština AP Vojvodine ne bi i dalje ostala osnivač ovih novinsko-izdavačkih ustanova, jer one su više kulturno-kulturološkog karaktera nego informativno-političkog. S obzirom na to da su ove kuće od izuzetnog nacionalnog značaja, čak važnije od crkava i škola, rušiti ove ustanove bilo bi kao rušenje deset samostana i muzeja«, rekao je Ciobanu.

NERAZUMNA ŽURBA: Direktor kuće »Hlas L'udu« *Jaroslav Čiep* založio se, prije svega, za opstanak ovih medija i zatražio da pokrajina da garanciju za minimum stranica koje će morati biti objavljivane. Po njegovom mišljenju, nije moguće sprovesti ove ustanove pod nacionalna vijeća. On je ukazao i na problem što prostori nekih medija, koje se nalaze u zgradi »Dnevnika«, nikad nisu uknjižene, s obzirom na to da je privatizacija redakcije »Dnevnika« obavljena, a uskoro će biti privatizirana i ostala poduzeća iz ovog holdinga.

»Interesira nas što Pokrajina daje kao garanciju za opstanak ovih medija. Prostori u Bačkom Petrovcu mijenjane su za dva kata u »Dnevniku«, ali to nikad nije uknjiženo. Obavljena je privatizacija redakcije »Dnevnika«, a uskoro će biti privatizirana i ostala poduzeća iz ovog holdinga. Manjinske redakcije će ostati bez ičega«, ocijenio je Čiep.

Djura Papharhaji, rusinski novinar i pisac, izrazio je očekivanje da će se »Rusko slovo« vratiti u Ruski Krstur, ocjenjujući da Nacionalno vijeće Rusina nije stručno da ponese tu kompetenciju. Žurba pokrajinskog sekretara u prenošenju ovih nadležnosti na nacionalna vijeća, po njegovom mišljenju, nema razumnog objašnjenja. Novinarka »Ruske slovo« *Olena Papuga* demantirala je komentare da se ova redakcija, uz »Magyar szó«, slaže s prijedlogom prenošenja osnivačkih prava na nacionalna vijeća. Po njenim riječima, novinari »Ruske slovo«, za razliku od rukovodstva, koje je u tijesnoj vezi s pokrajinskim sekretarom za informiranje uopće tako ne razmišljanju, ali nitko ih ništa ne pita.

M. Maleš

Preuzeto iz »Gradanskog lista, 25. studenoga 2003.

Hotel »Panonija«

Lista za vuneni terorizam

Da su vremena za Vojvodinu teška svjedoči i izborna koalicija

»Zajedno za toleranciju – Čanak, Kasza, Ljajić« i izjave koje su tim povodom odaslane u javnost u smislu: bez nas Srbija bi bila osuđena na beogradske čaršijske mučke

Piše: Mirko Sebić

Dva dana prije nego što će biti objelodanjeno zašto su *Rasim Ljajić, József Kasza i Branislav Kovačević* posjetili *Nenada Čanka* u Novom Sadu, dakle dva dana prije nego što će politička ideja o manjinskom položaju (ne samo) Vojvodine i potrebi za tolerancijom dobiti izgled izborne koalicije nazvane »Zajedno za toleranciju – Čanak, Kasza, Ljajić«, u novosadskom Kazalištu mladih svoj program predstavio je prečasni anarhist *Marko Brecelj*.

»Pljuni istini u oči« zvaao se album ljubljanske grupe »Buldožer« u kojoj je *Marko Brecelj* komponirao, pisao tekstove, svirao gitaru i pjevao. Bilo je to prije nekih tridesetak godina. Pjesme su zvučale razarajuće u sladunjavoj soc-pop kulturi kakva se gajila u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji krajem sedamdesetih, a pjevale su o životu koji je »feferon – kratak ali ljut, crven ili žut«. Ili pak o ljubavi koja je ona stvar »o kojoj pjeva Čobi i zbog koje plače Gabi«.

PODRŠKA IZ SLOVENIJE:

Marko Brecelj, Istranin, Koprarnin, osnivač Društva prijatelja umjerenog napretka, rukovoditelj Mladinskog kulturnog centra u Kopru, čovjek je koji Vojvodinu i Vojvodane razumije bolje nego itko drugi, jer je i njegova rodna Istra (zemlja bistra) do pola pod Hrvatskom a od pola pod Slovenijom. To je čovjek koji zbog toga mora pribjeći mekom terorizmu i papirnatim zrakoplovima napadati slovensku vladu ili slovenske naci-desničare gađati iz pljuce. Dakle, u ovom teškom momentu za našu Vojvodinu miting podrške održao je meštar Brecelj, podijelivši nešto dobrog istarskog terana s prisutnom publikom i nešto dobrih savjeta kako politički djelovati u ova šugava globalistička vremena. Art Kaida ili Al Kaida, pitanje je sad.

A da su vremena za Vojvodinu teška, svjedoči i gore spomenuta izborna koalicija i izjave koje su tim povodom odaslane u

javnost: »LSV će danas pozvati sve vjodanske demokratske i nekompromitirane političke snage na razgovor o zajedničkom nastupu na izborima«, rekao je predsjednik te stranke i aktualni predsjednik Skupštine Vojvodine *Nenad Čanak* u izjavi povodom formiranja izborne liste i dodao: »Ovo nije novi stranački blok, već nastavljamo djelovanje Saveza demokratskih partija, započeto još 1997. godine, a to je aktivno suprotstavljanje nadirućem fašizmu i bjesomućnom centralizmu, jer smo zabrinuti zbog posljednjih poruka nedavno održanih predsjedničkih izbora. Bez ovoga bloka Srbija bi bila osuđena na beogradske čaršijske mučke.«

Na stranu sad što je u tom savezu prije

izborna ili post izborna. Na stranu sve nagodbe i moguće kombinacije, ali konačno je pala riječ i konačno je izgovoreno ono što se trebalo reći odavno. Postoje beogradske čaršijske mučke i postoji bjeso- mućni centralizam koji je jednako netolerancija i isključivost, i svemu tome se mora suprotstaviti na ovim parlamentarnim izborima. Ako ne sam korijen, onda barem jedna važna poluga tog beogradskomučkaroškog centralizma leži u starom izbornom zakonu. Taj mućkaroški pokret mogao je biti načet, pa čak i onemogućen, s nekoliko sustavnih poteza, s nekoliko institucionalnih mjera koje bi na dileme oko Vojvodine stavile točku. Ali nije, i sad smo tu gdje jesmo, odnosno gdje smo uvijek i bi-

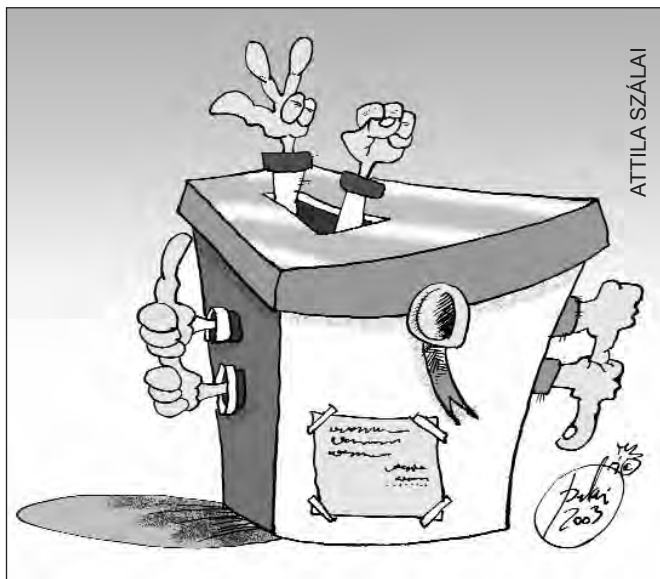
li, na poziciji margine, manjinske liste kojoj nitko ne garantira ništa i od koje bi svi da uzmu, ako mogu, i njene glasove.

»NESRPSKA KOALICIJA«:

Manjinska lista, već ovakva kakva jest, za prosječnog Srbina glasača predstavlja težak zalogaj; kad joj se pridruže Hrvati, to već miriše na izdaju, a ako je podrže i *Riza Haljimi* i nosilac liste bude *Branislav Kovačević*, bit će to previše čak i za one lijepo odgojene Srbe iz kruga dvojke. Neko će brzopleto zaključiti kako je to jedna skroz nesrpska lista, ali ona to zapravo nije, ona samo ne preferira standard po kojem je Srbija zemlja raznih *Velja Ilića,*

Draškovića, i onih koji kažu da u svojim redovima imaju i egzotične etničke manjine, pa čak i žene! Ako takva lista pređe cenzus – a to u ovom trenutku i nije tako sigurno – što će se dogoditi ako se neko zastupnika s te liste ipak nađe u Skupštini Srbije? Pokazat će se da srpska Skupština zapravo ne zna što će s njima.

Otvorit će se široko polje za razvijanje vojvođanskog mekog terorizma u Skupštini Srbije, a iskustvo druga Brecelja tu nam može biti od ogromne pomoći.

pet godina participirao i *Miodrag Mile Isa-kov* s Reformistima Vojvodine, a što on danas sa Socijaldemokratskom partijom Roma, za koju kaže da je novi izborni potencijal, valjda zbog potencijalnih romskih glasova, i s Vojvođanskim građanskim pokretom, odnosno odcijepljenim dijelom starog Vojvođanskog pokreta, i možda još nekim partijama pokušava stvoriti alternativni manjinski blok. Na stranu to što je zahvaljujući ego-tripovima razbucana i do kraja onemogućena bilo kakva suvisla fronta vojvođanskih partija i pokreta, bilo

Grgo Horvacki, ravnatelj Javnog poduzeća »Subotička toplana«

Mi smo u vrhu Srbije

*Subotica, kao drugi grad u Vojvodini, zahvaljujući prethodnim ulaganjima, kao i tome što se rano krenulo u toplifikaciju, danas ima suvremeno rješenje, rješenje za 21. stoljeće * Situacija vrlo stabilna i nema nikakvih najava korekcije cijena * Sve prednosti grijanja na plin*

Razgovor vodio: Zvonimir Perušić

Grgo Horvacki je ravnatelj koji je na čelu Javnog poduzeća »Subotička toplana« od 2002. godine, a na istoj dužnosti je bio i od 1981. do 1990. godine. On je ujedno i jedan od dva Hrvata među ravnateljima javnih poduzeća u Subotici. »Subotička toplana« upravo ovih dana obilježava četiri desetljeća postojanja i rada. Tim povodom kolektiv je izdao monografiju »Subotičke toplane«, knjigu o povijesti, sadašnjosti i projekciji budućnosti ovoga kolektiva. Ta se knjiga objavljuje na tri jezika – srpskom, mađarskom i hrvatskom.

HR: Javno poduzeće »Subotička toplana« ovih dana obilježava 40 godina svoga postojanja. Kako izgleda povijest Toplane i toplifikacije Subotice, drugog po veličini grada u Vojvodini?

Subotička toplana je nastala od neka - dašnje Električne centrale, koja je u Subotici osnovana 1896. godine i koja je proizvodila električnu energiju sve do 1958. godine. Te godine je nastupila velika prekretnica za zaposlene u Električnoj centrali, jer je prestankom rada centrale trebalo pronaći zaposlenje za uposlenike i otvoriti perspektivu za razvoj u ovome gradu. Stručnjaci su tada došli do zaključka da postojeća kotlovska postrojenja treba iskoristiti za toplifikaciju grada. Početak rada Toplane u Subotici vezujemo za 2. prosinca 1963. godine, kada je ustaljen pogon s isporukom toplotne energije za prve potrošače. To su bile stambene zgrade i apoteka ispod Gradske kuće. Tom prilikom su priključeni i zgrada društveno-političkih organizacija i zgrada Skupštine općine. Toplana je počela raditi s ugljem i proizvodila je tehnološku paru, a preko izmjenjivača vrelu vodu, koju je isporučivala za grijanje radijatora. Pogon na uglj za držao se sve do 1973. godine, kada se prešlo na korištenje mazuta. Izgrađena su dva vrelovodna kotla na mazut od 23

MW i dva parna kotla od po 20 tona produkcije pare. To je bio prelomni period za razvoj grada. Tada se pokreće usmjerena stambena izgradnja, grade se Prozivka i Aleja maršala Tita i nameće se potreba zamjene magistralnih vodova, odnosno, izgradnja novih magistralnih vodova, tako da je uslijedila izgradnja velikih kotlovskih jedinica od 58 MW i velikih parnih jedinica od po 25 tona produkcije pare.

HR: Ranije je Toplana koristila čvrsta i tečna goriva. Kada je prešla na plinsko zagrijavanje kotlova?

Nastupanjem energetske krize sedamdesetih godina prošloga stoljeća, kada je cijena nafte narasla s 4 dolara po barelu na 40 dolara, svi potrošači mazuta našli su se u vrlo teškoj situaciji i to je vrijeme kada je u tadašnjoj Jugoslaviji zakonski regulirana zabrana daljnje izgradnje postrojenja na tečna goriva i morala su se tražiti alternativna rješenja za grijanje grada. Uglja, u međuvremenu, više i nije bilo, odnosno, domaći rudnici uglja već poodavno nisu bili u mogućnosti isporučivati uglj za potrebe Subotice i jednostavno smo morali pristupiti plinifikaciji. Rješenje je nađeno u preraspodjeli količine plina odobrenog za Azotaru, što je dogovoreno s inženjerom *Andrijom Peićem* i nakon toga je uslijedila izrada elaborata i plinifikacija Subotice. Kotlovska postrojenja su građena tako da se kao pogonsko gorivo mogu koristiti i mazut i plin, pa je izgradnjom magistralnih plinovoda Toplana 1991. godine započela plinifikaciju.

HR: Koliki postotak grada je trenutno pokriven daljinskim grijanjem?

Na obljeticu rada Toplane sa zadovoljstvom možemo konstatirati da smo dostigli zavidan stupanj razvoja, da osiguravamo toplotnu energiju za 30 posto kućanstava u Subotici, to je negdje oko 9.500 potrošača i da osiguravamo plin za

preko 3.500 kućanstva. Ukupno, oko 40 posto kućanstava Subotice koristi usluge JP »Subotička toplana«.

Subotica je po veličini drugi grad u Vojvodini i, zahvaljujući prethodnim ulaganjima, kao i tome što se rano krenulo u toplifikaciju, grad danas ima suvremeno rješenje, rješenje za 21. stoljeće. Ima toplifikaciju i plinifikaciju šireg područja, s tendencijom širenja plinifikacije na teritoriju cijele općine, a ne samo na području grada. To je moderno rješenje i smatramo da smo, što se tiče stručnoga aspekta, u vrhu Srbije, a da smo po koncepciji razvoja energetike na europskoj razini.

HR: U jednom dijelu grada – Kertvarošu, Novom gradu i Željezničkom naselju – već nekoliko godina vodi se prilično burna polemika oko toga trebaju li građani preći sa sustava daljinskog grijanja izravno iz Toplane, na plinsko grijanje s kućnim mjernim postrojenjima. Održano je više skupova građana s predstavnicima Toplane i lokalne samouprave, a neki od tih skupova bili su vrlo žučni. Što mislite o cijelom tom problemu, što Toplana građanima u tom dijelu grada nudi?

U razvoju toplifikacije grada Toplana je u jednom periodu izgrađivala magistralne parovode, s kojih se industrija snabdijevala tehnološkom parom. U momentu izgradnje tih magistralnih parovoda stvorio se višak kapaciteta u transportu i otvorila se mogućnost za toplifikaciju naselja. Moram napomenuti da u tom momentu nismo imali na raspolaganju plin, a da su građani, zbog loših ekoloških uvjeta stanovanja u mjesnim zajednicama Kertvaroš, Novi grad i Željezničko naselje, tražili rješenje, i tadašnje rukovodstvo Toplane je ponudilo da se izvrši toplifikacija izuzetno velike i razgranate toplifikacijske mreže za individualne stambene zgrade. U tom momentu to je bilo rješenje, ali danas znamo kako je, s aspekta energetike, to tada ipak bio promašaj. Sada raspoložemo mnogo elegantnijim tehničkim rješenjima, a to je plinifikacija. Mi smo ovim potrošačima, uzimajući u obzir da se kompletna industrija već priključila na plinovod i da su parovodi praktički sada izvan uporabe, ponudili da im osiguramo plinsko grijanje, odnosno da im montiramo kompletne plinske instalacije i da oni postanu naši potrošači plina i da dobiju rješenje za sljedećih 50 ili 100 godina.

HR: U toj varijanti tko bi snosio troškove postavljanja instalacija u kućanstvima?

Uzimajući u obzir da su u izgradnji sekundarnih razvoda i podstanica na teritorijama tih mjesnih zajednica građani sudjevali vlastitim sredstvima, Toplana je preuzela obvezu da će sve sama financirati.

HR: Očekujete li bilo ikakve probleme sa snabdijevanjem plinom ove

Promijenimo mentalitet

HR: U Subotici, gradu za koji se obično kaže kako je središte hrvatskosti u SCG, Vi ste jedan od dva Hrvata na čelu nekog od javnih poduzeća. Kako, općenito, procjenjujete položaj hrvatske nacionalne manjine u SCG, ali i u Subotici?

U čitavoj konstelaciji problema koji se javljaju istakao bih jedan segment, a to je da naša sudbina mora zavisiti od nas samih. Moramo u vlastitom mentalitetu ponešto mijenjati, a to je da stavimo akcent na obrazovanje, stručnost, prodornost. Nemojmo stavljati akcent na neke bolećive strane, na sentimentalnost, na osjećaj skučenosti. Mi smo ovdje, ovdje smo rođeni, ovdje živimo, ovdje trebamo naći sebe, otvoriti prostor za život, za nas, za našu djecu. Drugim riječima, hoću reći da naša sudbina u velikoj mjeri zavisi o nama. Moramo u našem mentalitetu staviti akcente na bitne stvari. Sigurno je da će to umnogome poboljšati naš položaj. Nadam se da će i političke prilike u ovoj zemlji ići k nekom europskom standardu i da ćemo u okviru te velike Europe i mi naći svoje mjesto.

grijaće sezone?

Ne očekujemo nikakve probleme. Što se tiče cijene energenata, situacija je vrlo stabilna i nema nikakvih najava korekcije cijena. Količina plina je osigurana i isporuka ide bez problema.

HR: Kakav je odnos »Subotičke toplane« s drugim toplinama u zemlji? Nekada su, koliko se sjećamo, održavani česti kontakti s toplinama širom bivše SFRJ.

»Subotička toplana« je uključena u širu suradnju na razini Vojvodine i Srbije, a nekad je to bilo i na razini Panonske regije. Imali veoma plodnu suradnju s toplinama iz Osijeka, Novog Sada, Zrenjanina i Sente, a ta suradnja se odvijala na stručnom, sportskom i drugim razinama. Danas smo uključeni u rad Udruženja toplana Vojvodine i u rad Udruženja toplana Srbije. Tu se razmjenjuju stručne informacije. To je jako značajno, posebno za manje toplane koje sada kreću u toplifikaciju ili plinifikaciju.

HR: Što su, po Vašem mišljenju, prednosti grijanja na plin?

Prednosti grijanja na plin su izrazito velike. Prva velika prednost je da su u svakom kućanstvu koje koristi plin ljudi oslobođeni svih problema oko nabavke, prijevoza i skladištenja uglja, a ne moraju razmišljati ni o njegovoj kvaliteti i stupnju korisnosti, kao ni o nečistoći okolice. Kod plina svega toga nema. Plin je ekološko gorivo, transport je vrlo jednostavan, količine se jednostavno mjere, instrumenti su savršeni, plaćanje je standardizirano i svaki potrošač u svakom momentu može birati režim grijanja u svome stanu. Drugo, uređaji na plin koji se danas montiraju tehnički su savršeni, estetski su lijepi i imaju veliki stupanj korisnosti, a to ne možemo reći za drvo, ugalj i lož ulje. S aspekta dimnih plinova sagorjevanjem praktički nastaju neškodljivi produkti, i, što je najvažnije, nema sumpora.

HR: A, koliko su ti suvremeni plinski uređaji sigurni?

Ravnatelj u dva mandata

Grgo Horvacki je rođen u Subotici 1949. godine. Završio je strojaršku tehničku školu, a potom i Fakultet strojarstva i brodogradnje, smjer termotehnika, u Zagrebu 1974. godine. Položio je stručni ispit za odgovornog projektanta 1980. godine u Novom Sadu. U periodu prvog mandata na čelu Toplane od 1981. do 1990. godine, izvršena je izgradnja nove vrelovodne kotlarnice s vrelovodnim kotlom od 58 MW snage i izgradnja magistralnih vrelovoda u Aleji maršala Tita i u centru grada. U ovo vrijeme izrađene su i studije o termoeenergetskom snabdijevanju Subotice do 2005. godine, postavljen je program plinifikacije grada i zatvorena financijska konstrukcija za izgradnju vrelovodnog kotla od 23 MW i magistralnog plinovoda do Toplane s mjernoregulacijskom postajom.

Grgo Horvacki je i sadašnji ravnatelj Toplane od 9. ožujka 2002. godine. U periodu drugog mandata na čelu kolektiva izvršena je zakonska, kadrovska, financijska i tehnička konsolidacija poduzeća. Zamijenjen je ekranski dio vrelovodnog kotla od 58 MW i završena izgradnja magistralnog plinovodnog prstena u dužini od 5.111 metara. Također, ugovorena je izgradnja magistralnog plinovoda za naselje Palić, u dužini od 4.000 metara i magistralnih plinovoda za naselja Mali Bajmok, Novo Selo, Bajnat i Prozivka, u dužini od 8.000 metara.

Uz to, pripremljena je i dokumentacija za zamjenu magistralnih vrelovoda u Subotici, kao i plinifikacija naselja Novo Selo, Mali Bajmok, Bajnat, Prozivka, centar grada, a zatim i naselja Veliki Radanovac i Palić.

Tehnika zahtijeva određenu pažnju, određeni pristup i u slučaju kada je taj pristup pravilan, uređaji su sigurni. Svi uređaji koji se ugrađuju atestirani su, proizvedeni su od svjetski priznatih proizvođača, nema tu improvizacija, svaka instalacija se tehnički zaprima, svaki izvođač koji to radi poznaje propise i mi u Subotici nismo do sada imali ni jednu ekscenenu situaciju.

HR: Što se trenutno radi u Toplani?

Za ovu grijaću sezonu Toplana je izvršila remontne radove, kako unutar kotlarnice na kemijskoj pripremi vode, tako i na razvodnoj mreži. Završili smo sanaciju svih oštećenih vodova koje smo imali u gradu, obavili smo kompletan remont postrojenja i možemo konstatirati da je grijaća sezona u punom jeku, da je gorivo osigurano i da su potrošači zadovoljni i da sve ide po planu.

HR: Što je budućnost »Subotičke toplane«?

Mi u »Subotičkoj toplani namjeravamo pružati usluge svim Subotičanima. Jedna od tih usluga je vrelovodno grijanje i očekujemo kako će u budućnosti oko 12.000 kućanstava biti priključeno na sustav, a da će još oko 18.000 kućanstava bi-

ti priključeno na plinovodnu mrežu. Time bi praktički svaki građanin Subotice bio korisnik usluga »Subotičke toplane«.

Što se tiče grijanja i koncepcije grijanja za Suboticu, ona je postavljena šezdesetih godina i danas imamo velike potrebe za sanacijom, odnosno zamjenom magistralnih vrelovoda. Njihova starost je 27-28 godina i približava se granica maksimalnog vijeka trajanja i u sljedećem periodu Subotica će morati uložiti znatna sredstva za zamjenu magistralnih vodova. Za ovih 40 godina postojanja Toplane ovo bi praktički bila treća izgradnja magistralnih vodova, a to će iziskivati i sudjelovanje šire društvene zajednice. Računamo na donaciju ADF-a, na kredite i na naše vlastito sudjelovanje. Osim tog segmenta, predstoji nam i automatizacija kotlovskih postrojenja, odnosno računarskog praćenja procesa, i podizanja stupnja korisnosti s 92 posto na maksimalno mogućih 96 posto. Također smo zacrtali da ćemo ugraditi mjerače toplotne energije kod svih potrošača, tako da će potrošači za grijaću sezonu 2004. /2005. utrošak toplotne energije mjeriti na osnovu stvarno utrošene količine.

HR: Povodom obljetnice, »Subotička toplana« izdaje i monografiju, knjigu o povijesti, sadašnjosti i mogućem razvoju ovog poduzeća. Zanimljivo je da tu monografiju izdajete, osim na srpskom i mađarskom, i na hrvatskom jeziku. Kako ste se odlučili na takav potez, obično se u poduzećima zadovoljavaju dvojezičnim izdanjima, pri čemu se hrvatski jezik po pravilu izostavlja?

Mi znamo gdje živimo, živimo u Subotici, u kojoj živi određena struktura stanovnika i moramo cijeniti i poštivati sve naše sugrađane, pa i hrvatsku populaciju. Pošto je u Subotici i zakonski regulirano pitanje službene uporabe jezika, red je da to poštujemo do kraja i mi to i činimo. Sva naša službena dokumenta izdajemo na tri jezika i pružamo mogućnost da se svatko informira na vlastitom materinjem jeziku.

HR: Što mislite, što bi se trebalo uraditi, a da Hrvati u ovom gradu izbore onaj status kakav im, prema zastupljenosti u ukupnom stanovništvu, pripada?

Što se tiče zastupljenosti hrvatske populacije u društveno-političkim organizacijama i u strukturama Općine, to je zadatak na kojem moraju poraditi političari. Mora se prvo postići jedinstvo unutar političkih stranaka u hrvatskom narodu. Iza toga moraju se napraviti određeni razvojni programi, vizije o potrebama ovoga grada, o potrebama ovoga stanovništva i o potrebama hrvatskog naroda. Tu bi puno toga trebalo uraditi, kako na području školstva, tako i na području kulture, sporta, a i na ostalim područjima u kojima se osnivaju stručna udruženja i institucije. Moramo biti aktivni, prodorni i moramo se i koordinirati iz centara naših političkih partija, koje bi ipak trebale voditi više interesa o globalnim stvarima, a ne o sitnim parcijalnim interesima.

HR: Kako vidite organizaciju lokalne samouprave i javnih poduzeća u gradu, ali i šire, u zemlji?

Očekujem da će u sljedećem periodu u Subotici, a i šire, doći do vrlo značajnih promjena. Predstoji nam usvajanje Zakona o energetici, pred nama je privatizacija i u ovome sektoru, i to će imati velike posljedice na poslovanje svih komunalnih poduzeća. Prvo, u sljedećem periodu komunalne usluge će morati biti ekonomske, dakle, izgubit će se socijalna kategorija. Prelazi se na ekonomske kategorije, u kojima se programira profitna stopa i nakon tako stvorenih ekonomskih uvjeta treba doći do privatizacije. Ne očekujem u komunalnoj sferi privatizaciju u stopostotnom iznosu, ali očekujem privatizaciju s 25 do 35 posto stranog kapitala, jer se i u našem susjedstvu pokazalo, kako su zemlje u kojima su komunalna poduzeća prvobitno prepuštena strancima, vrlo brzo otkupljivana nazad, jer je ipak neophodna određena kontrola lokalne samouprave nad radom tih poduzeća. ■

Lazo Vojnić Hajduk, predsjednik IO HNV-a o rezultatima izbora u Hrvatskoj

Hrvatska na proeuropskom putu

»Čestitam Hrvatskoj demokratskoj zajednici na uvjerljivoj pobjedi na parlamentarnim izborima 23. studenoga 2003. godine. Birači Republike Hrvatske pokazali su visoku razinu opredjeljenja za političku opciju desnog centra, od koga očekuju siguran proeuropski put ka demokratizaciji i poboljšanju standarda.

Republika Hrvatska ulazi u jedno vrlo nestabilno političko razdoblje, gdje jedino može vladati onaj tko bude preferirao vrijeme ozbiljnih političara, vrijeme odgovornosti i vrijeme europskih integracija. Obnovljeni, osvježeni i podmlađeni HDZ ima iskustvo, snagu, odlučnost i volju suočiti se i rješavati takve probleme.

Hrvati u SCG ovakvim rezultatima izbora saborskih zastupnika mogu očekivati konačno ozbiljniji pristup rješavanju svojih osnovnih problema. Očekujem od nove vladajuće koalicije razumijevanje i suradnju u cilju poboljšanja općeg statusa Hrvata u SCG.

Hrvatsko nacionalno vijeće učinit će sve kako bi operacionalizacija potreba Hrvata u SCG dostigla željenu razinu. Sada, uz novu vladajuću koaliciju je to i moguće. Živim u dobroj vjeri da će na razini bilateralnih odnosa vrlo brzo biti donijeti sporazumi, koji će nam dati mogućnost iskoraka u ostvarivanju svojih nacionalnih prava.«

Kalman Kuntić, novi član Demokratske stranke

»Na pravcu reformi«

Kalman Kuntić, zastupnik u Skupštini AP Vojvodine, dužnosnik Hrvatskog narodnog saveza, istupio je iz te stranke i pristupio Demokratskoj stranci.

»Točno je, od nedjelje sam član Demokratske stranke. Prvo, moram izraziti zadovoljstvo što sam bio jedan od osnivača i prvi predsjednik Hrvatskog narodnog saveza, stranke koja je makar minimalno pridonijela tome da politička scena među Hrvatima na ovim prostorima bude ozbiljnija. Odnosno, da do tada jedina stranka

DSHV počne ozbiljnije raditi, svjesna toga da ima konkurenciju, a s druge strane, držao sam kako će HNS zastupati drugačiji pogled u svezi rješavanja problema hrvatske manjinske zajednice. Mislim da sam kao zastupnik HNS-a, a i nešto prije toga, učinio tu alternativnu opciju prepoznatljivom u odnosu na do tada jedinu političku taktiku DSHV-a. Aktivno sam se zalagao da HNS dobije što je moguće bolju poziciju u okviru DOS-a za Suboticu prije izbora, a nakon izbora, kao zastupnik, mislim da imam ne male zasluge za

osnivanje »Hrvatske riječi«. Također, značajno sam sudjelovao u nastojanju da hrvatski jezik uđe u službeni uporabu u Vojvodini. Svaka od tih akcija po meni bila je u službi stranke kojoj sam pripadao.

U Demokratsku stranku sam prešao što ga što mi je pored manjinskog pitanja iskreno stalo do reformi, a držim da je DS glavni nositelj društvenih i političkih reformi u zemlji. Pritom bih istakao da se u DS nisam gurao u vrijeme kada je to možda bilo poželjnije, već upravo u vrijeme kada se reforme lome. Htio bih naglasiti kako i dalje mislim raditi u interesu zajednice kojoj pripadam, a svojim bivšim stranačkim kolegama želim puno uspjeha u daljnjem političkom radu.«

U Petrovaradinu obnovljen rad HKPD »Jelačić«

Nastavak duge tradicije

U Petrovaradinu je ponovno oživljen rad Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Jelačić«. Na osnivačkoj skupštini, koja je 25. studenoga održana u svečanoj auli rezidencije pomoćnog biskupa đakovačko-srijemskog i generalnog vikara za Srijem msgr. Đuro Gašparovića, pred preko stotinu nazočnih obnovljen je HKPD »Jelačić«, čiji je rad zamro prije šezdesetak godina.

Na skupu je član Inicijativnog odbora Petar Barbek podsjetio kako je ovo Društvo još 1925. godine u Petrovaradinu

obilježilo tisućgodišnjicu rođenja hrvatskog kralja Tomislava, o čemu svjedoči i ploča koja je tada postavljena na Crkvu sv. Jurja.

Na osnivačkoj skupštini Društva odlučeno je da se usvoji statut, te su izabrani članovi upravnog i nadzornog odbora. Svojom nazočnošću skup su uveličali pomoćni biskup msgr. Đuro Gašparović, petrovaradinski župnici Stjepan Miler i Marko Kljajić, kao i treći tajnik u Veleposlanstvu RH u Beogradu Stipan Medo. Ispred DSHV-a prisutna je bila Tanja Melvinger.

U radnom Predsjedništvu obnovljenog HKPD »Jelačić« na osnivačkoj skupštini bili su Davor Martinčić, Perica Pifat, Marko Abijanović i Marina Karamanić, dok su ovjerači potpisa bili Branka Rajković i Verica Hornjak.

Predstavljamo vijećnike HNV-a

Očekuje se približavanje dvije opcije

Zalagao sam se za načelo legitimитета, pokraj legaliteta koji nije sporan, u radu HNV-a (Milivoj Prčić)

Dajem maksimalnu podršku da zajednički radimo na približavanju dvije opcije (Mirko Ostrogonac)

Država koja se potpisivanjem Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina obvezala pomagati nacionalne manjine treba to i učiniti (Ladislav Suknović)

Uz nešto bolje informiranje i rad na terenu, iduće godine bi trebalo osjetiti prve veće rezultate rada Vijeća (Vladimir Bošnjak)

Priredila: Jasminka Dulić

MILIVOJ PRČIĆ, rođen je u Subotici 1942. godine. Od najranije mladosti bio je upućen u problematiku bunjevačkih Hrvata, od vremena kada su ukinute sve kulturne institucije Hrvata u Vojvodini. Završio je Pravni fakultet u Beogradu. Bio je sudac u Subotici, novinar-dopisnik NIŠP »Vjesnik«, direktor Gradske knjižnice i glavni pravni savjetnik HI »Zorka«. Od 1980. preuzima očevo odvjetnički ured. Cijeli život se amaterski bavio pisanjem umjetničke proze. Član je Društva hrvatskih književnika, DSHV-a od 1990. godine i Helsinškog odbora za ljudska prava od 1994. godine.

Milivoj Prčić

»Zalagao sam se za načelo legitimитета, pokraj legaliteta koji nije sporan, u radu HNV-a prilikom donošenja temeljnih dokumenata. U razvijenim demokracijama, kada je razlika u broju glasova između dvije političke grupacije neznatna, tada nije praksa da se jednostavnim preglasavanjem donose odluke, već se, dakako, ide na konsenzus. To su takozvani slučajevi velikih koalicija, kao na primjer, ako bi zajednički dvije najveće stranke činile vladu u nekoj zemlji. Budući da je HNV neka vrsta parlamenta hrvatske nacionalne zajednice, u tom slučaju bi bilo primjereno da se ključne odluke donose konsenzusom ili usaglašavanjem, jer bi tada imale puno veću snagu i apsolutni legitimitet. Legalno je i postojeće stanje, međutim, vidimo da Vijeće nije sazivano nakon konstitutivne

skupštine, već punih osam mjeseci, i da HNV-om praktički upravlja Izvršni odbor, mada je bilo takvih odluka koje bi bilo potrebno donijeti glasovanjem u Vijeću. Budući se radi o relativno maloj nacionalnoj zajednici, bez sumnje bi trebao postojati konsenzus oko bitnih pitanja, a pogotovu oko izbora čelnih ljudi Izvršnog odbora, utroška sredstava koja se dobiju od domicilne države, a svega toga nema. Specifičnost hrvatske nacionalne zajednice u odnosu na druge manjinske zajednice u Vojvodini je u tome što su Hrvati, kao i Mađari, već od samog početka stvaranja SRJ imali jednu značajnu političku stranku. Kasnije su dobili i drugu, nastalu odvajanjem jednog dijela članstva iz prve. Time se, kroz praksu, potvrdilo da u političkom životu pravi značaj imaju one manjine koje imaju političke stranke i da je njihovo postojanje i dalje vrlo značajno i potrebno, jer je neprimjereno sve rješavati kroz HNV. Vijeće je nastalo zakonskim propisima i odlukom domicilne države, dok političke stranke ipak imaju značajnu političku samostalnost u odlučivanju. Time ne impliciram da je HNV pod bilo kakvim utjecajem domicilne države, ali ipak je ograničeno u radu. Prema najnovijim kretanjima u hrvatskoj zajednici smatram, da se stavovi oko pitanja legitimитета ipak približavaju jedno drugom, i da će već na sljedećoj sjednici HNV-a u tom pravcu biti pomaka tako što će se i članovima Vijeća s druge liste dati određena zaduženja, a sve to razmjerno rezultatima izbora. To se na zire i iz međusobnih kontakata između dviju političkih stranaka, a posebice ukoliko dođe do koalicije svih hrvatskih političkih snaga, što predstavlja neminovnost zbog relativno malog broja članova hrvatske nacionalne zajednice. Što se mene osobno tiče u HNV-u ću uvijek glasovati po osobnoj savjesti kada se radi o nekoj značajnoj političkoj odluci.«

MIRKO OSTROGONAC, rođen je 1951. godine u Maloj Bosni. Završio je po-

ljoprivrednu srednju školu u Somboru i zatim Poljoprivredni fakultet, smjer ratarstvo u Novom Sadu. Živi u Starom Žedniku sa suprugom i troje djece. Dvadeset godina je radio u Agrokombinatu kao agronom, i bavio se novim tehnologijama, eksperimentima u poljodjelstvu i organizacijom rada. Poslije toga se zaposlio u Agrozavodu u Subotici. Kao kandidat HNS-a 2000. izabran je u Izvršni odbor SO Subotica za resor gospodarstva, poljodjelstva i turizma. Uskoro je izabran i za dopredsjednika Izvršnog odbora. Pokraj redovitih poslova dosta je radio na prekograničnoj i regionalnoj suradnji: Subotica-Tuzla-Osijek-Pečuh u oblasti razvoja malog gospodarstva. Povremeno je sudjelovao u građanskom paketu mreže gradova, kao predstavnik Općine. U ovoj godini radi na programu razvoja lokalne samouprave. Najveći dio vremena proveo je u Komisiji za pomoć poljodjelicima u 2003. Predsjednik je Skupštine MZ Stari Žednik. Član je Vijeća HNS-a, član Upravnog odbora HKC-a, i Komisije za dodjelu sredstava u HNV-u.

Mirko Ostrogonac

»U dosadašnjem periodu HNV je ostvario zadovoljavajuću dinamiku svojih aktivnosti naročito u oblasti obrazovanja i informiranja, i djelomice u oblasti kulture, što je i prvenstvena uloga Vijeća. Sasvim je malo urađeno u oblasti gospodarstva i mislim da će se u sljedećoj fazi morati više pažnje posvetiti tome, jer sve više postaje

jasno da je to nužno za opstanak, ne samo institucija i organizacija, već i pojedinaca i hrvatske zajednice u cjelini. Bez materijalne osnove se ne može. I ne može se stalno očekivati samo pomoć sa strane. Pomoć sa strane će utoliko dobro doći, ukoliko će omogućiti naše sudjelovanje u trgovini između domicilne države Srbije i Crne Gore i matične države Republike Hrvatske, odnosno omogućiti plasman naših roba i usluga na hrvatsko tržište i obrnuto.

U sklopu zadnjih dogovora na najvišoj razini, između predsjednika Republike Hrvatske i predsjednika Srbije i Crne Gore, pokrenut je proces da se preko Komisija za privrednu suradnju realiziraju ovi dogovori. Glede rada unutar Hrvatskog nacionalnog vijeća, osobno dajem maksimalnu podršku da zajednički radimo na približavanju dvije opcije, te se nadam da ćemo uvidjeti kako ne postoje neke bitne razlike između nas, i da trebamo zajednički raditi.

LADISLAV SUKNOVIĆ, tajnik HNV-a – rođen je u Subotici 1976. godine. Nakon završetka osnovne škole u Tavankutu i Gimnazije u Subotici upisuje Pravni fakultet u Novom Sadu, gdje stiče zvanje diplomiranog pravnika. Zamjenik je predsjednika HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, gdje i danas živi. Sudionik je brojnih seminara euroregionalne suradnje i jedan od autora Alternativnog izvješća o položaju hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, za Savjet Europe.

Ladislav
Suknović

»Glede pravnog okvira formiranja i organiziranja Hrvatskog nacionalnog vijeća, hrvatska zajednica je, u potpunosti sukladno Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina te preporukama Ministarstva za nacionalne manjine, formirala nacionalno Vijeće poštujući predviđenu proceduru. Pravno funkcioniranje Vijeća počiva na usvojenim aktima koja uređuju unutrašnju strukturu i sistematizaciju, te odgovornost organa unutar Vijeća.

Što se tiče samog funkcioniranja ono je,

kako sam već rekao, do tančina uređeno aktima, koja, kao takva, nisu dovoljna, jer je potrebna i pomoć financijske prirode, pogotovu kada imamo u vidu vremenski period od kada se hrvatska zajednica tretira kao nacionalna manjina.

Smatram, odnosno bar se nadam da u narednom periodu početna podvojenost lista neće utjecati na rad Vijeća jer je zapravo glavna prepreka nedostatak novca. Za kontinuirano funkcioniranje su nam potrebni ljudi koji će profesionalno obavljati svoj posao te biti za to i plaćeni, na osnovu čega će se moći i pozivati na odgovornost.

Početni koraci su učinjeni. Bitno je ovdje spomenuti da su predstavnici Savjetodavnog komiteta Savjeta Europe upoznati s problemima vezanim za funkcioniranje nacionalnih vijeća. Na sastancima su prezentirani naponi činjeni vezani za izradu Alternativnog izvješća koji je ocijenjen kao vrlo uspješan i prezentiran Savjetu Europe.

Sada ostaje da Srbija i Crna Gora koja se potpisivanjem Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina obvezala pomagati nacionalne manjine to i učini, ne samo formalnim aktima već i konkretnom pomoći.

Dok čekamo sljedeće izbore i konstituiranje državnih organa, ostaje nam da koliko je u našoj ingerenciji i moći, očuvamo postojeće stanje i zaštitimo ostvarena prava. Nastojati ćemo učiniti, koliko je to moguće, i uz suradnju s međunarodnim organizacijama, da se mehanizmi zaštite i ostvarivanje prava nacionalnih manjina približe svjetskim standardima.

VLADIMIR BOŠNJAK, rođen je u Zemunu 1962. godine, završio matematičku gimnaziju, te nižu glazbenu školu. Po zanimanju je prometni inženjer, od 1990. godine bavi se privatnim poduzetništvom, proizvodnjom kožne odjeće. Od 1976. aktivno sudjeluje u radu HKPD »Stjepan Radić« iz Novog Slankamena, u kojemu je dugi niz godina bio ravnatelj glazbenoga odjela, te predvodio dva tamburaška orkestra, s kojima je postigao velike uspjehe, uključujući i prvo mjesto na Pokrajinskom natjecanju amaterskih tamburaških sastava 1986. godine. Nakon nasilnog oduzimanja Hrvatskog doma 1991. godine organizirao je mnoge kulturne manifestacije u župnim prostorijama. Od 1995. godine preuzima ravnanje nad zborom župe sv. Mihovila, te od tada obnaša dužnost orguljaša i zborovođe. Bio je predsjednik organizacijskog odbora za proslavu 100. obljetnice Društva.

»Konstituiranje HNV-a, jedinog zastupničkog tijela hrvatske zajednice u SCG, dočekao sam s velikim olakšanjem. Kod

Vladimir Bošnjak

nas u Srijemu još nisu zacijelile sve rane i ožiljci, ostala je zajednica koja po brojnosti nije mala, ali je loše ili nikako organizirana, te u HNV-u vidimo sve: savjetodavca, pomoć kod realiziranja raznih kulturnih i edukacijskih programa, te logističku potporu. Logično je da ljudi postanu nestropljivi, jer – skoro je godina dana prošla od izborne skupštine, a nekakvih rezultata u tih godinu dana nije bilo. Ja, naravno, razumijem naše visoke dužnosnike kada nama, vijećnicima, pojašnjavaju da je skoro nemoguće nešto više uraditi bez financijske potpore, ali, s druge strane, znam da se nešto više moglo uraditi i većim angažiranjem pojedinaca. Tu najprije mislim na sporost u konstituiranju radnih tijela Vijeća, jer se, po mom mišljenju, u njima trebaju odvijati najvažnije aktivnosti Vijeća. Ja sam osobno izrazio želju za sudjelovanjem u Gospodarskom odjelu, jer je našem narodu preko potrebno povezivanje sa svim gospodarskim subjektima u domicilnoj i matičnoj zemlji, radi ekonomskog prosperiteta i osiguravanja egzistencije. Spominjući se one latinske poslovice »Kruha i igara«, moram reći da igara još nekako i imamo, ali kruha – sve manje. No, proceduralne i materijalne poteškoće dovode do zastoja, tako da doista ne znam kad ćemo početi s konkretnim djelovanjem.

Iznimno cijenim našega predsjednika g. Josipa Ivanovića, sve dopredsjednike, te cijeli Izvršni odbor. Mislim da se radi o izuzetnim osobama, koje će iznijeti »teret« ovog prvog saziva HNV-a. Uz nešto bolje informiranje i rad na terenu, iduće godine bi trebalo osjetiti prve veće rezultate rada Vijeća. Ne bude li se do konca 2004. godine ništa konkretnije dogodilo, mislim da će naš narod izgubiti povjerenje u HNV, splasnuti će ono početno oduševljenje i morat ćemo potražiti druga rješenja za svoje potrebe. Ja sam nadasve optimist i vjerujem da ćemo nagodinu učinkovitije djelovati, stalno imajući na umu dobro svoga naroda, a nikako vlastite ili stranačke interese. ■

Danijel Petrović, predsjednik Rumunjskog nacionalnog vijeća

Realiziranje prava mora omogućiti država

Zakon o zaštiti nacionalnih manjina je sve lijepo predvidio na papiru.

Međutim, ako taj zakon nije praćen adekvatnim materijalnim sredstvima – a nije, na žalost, jer u republičkom proračunu niti jedan dinar nije izdvojen za rad nacionalnih vijeća, kao ni u proračunu savezne države – onda se ne može govoriti ni o kakvim aktivnostima vijeća.

Piše: Vesela Laloš

Rumunjsko nacionalno vijeće je konstituirano u svibnju ove godine, a do sada je imalo dosta projekata u oblastima koje regulira Zakon o zaštiti manjina. Ipak, sve bi se to moglo podvesti pod definiciju »u očekivanju početka pravog rada«. Ovako *Danijel Petrović*, predsjednik Nacionalnog vijeća rumunjske zajednice u Vojvodini, komentira trenutačnu situaciju u kojoj se nalaze najviša predstavnička tijela manjina u nas, sumirajući ono što je urađeno u godini njihovog konstituiranja.

► **Kada je konstituirano Rumunjsko nacionalno vijeće i koje su konkretne aktivnosti poduzete od njegovoga konstituiranja?**

Rumunjsko nacionalno vijeće je osnovano 30. svibnja ove godine, a odmah nakon toga pristupili smo osnivanju četiri resora – za obrazovanje, informiranje, očuvanje jezika i za kulturu. Jedna od prvih akcija koje je Vijeće poduzelo – i to smo, mogu reći, prvi od svih nacionalnih vijeća učinili – je odluka o postavljanju tradicionalnih naziva naselja u kojima žive Rumunji. Ta odluka je donijeta odmah poslije usvajanja propisa o službenoj uporabi jezika u Izvršnom vijeću Vojvodine.

Kad je riječ o školstvu, do sada je organizirano tri seminara, zajedno s pokrajinskim Tajništvom za obrazovanje, gdje su zajedno s učiteljima i profesorima razmatrani obrazovni programi po ciklusima, kao i novi program za prve razrede. Naišli smo na odličan odziv učitelja, te su usvojeni konkretni zaključci po kojima sada rade radne grupe, a jedan od njih je i tiskanje udžbenika na rumunjskom jeziku. U tome smo postigli odličnu suradnju sa Zavodom za izdavanje udžbenika.

Na planu kulture podržali smo par simpozija i nekoliko projekata s kojima se natjecalo kod Tajništva za kulturu. Podržali

smo, također, i nekoliko manifestacija u mjeri u kojoj su nam to dozvolile materijalne mogućnosti.

A one su, dakako, problem i u ostalim nacionalnim vijećima.

► **Kakvi su uvjeti rada Vijeća kad je riječ ne samo o sredstvima, već i o prostoru, koji se doima kao jedan od temeljnih kamena spoticanja u funkcioniranju i ostalih vijeća?**

To dakako muči i predstavnike ostalih nacionalnih vijeća, te smo zbog toga svi skupa nedavno posjetili predsjednika Skupštine Vojvodine *Nenada Čanka* kako

Danijel Petrović

bismo pokušali nešto riješiti glede toga. Na tom sastanku je dogovoreno da podnesemo zahtjeve i tražimo od pokrajinskih organa da se za iduću godinu u proračunu predvide sredstva za sva nacionalna vijeća, što bi omogućilo financiranje i te stavke. Predsjednik Skupštine je čak pred-

Što je 50 tisuća

U svakom slučaju mislim da bi zahtjev svih nacionalnih vijeća bio da republički organi malo više vode računa o tome što je zakonom predviđeno, te da kroz budući Ustav postave neka sustavna rješenja, koja bi u principu štitila prava nacionalnih manjina, ali uz konkretno omogućavanje realiziranja tih prava. Da ona adekvatno budu praćena materijalnim sredstvima. Mi shvaćamo da je zemlja u teškoj situaciji, i da svi istom težinom moramo snositi to, ali također, smatram da je tih 50 tisuća dinara, koliko je svako vijeće dobilo od državne zajednice, suviše malo i nedovoljno da se to osigura.

ložio određeni objekt u Novom Sadu koji bi se mogao dodijeliti nacionalnim vijećima za urede, ali se ta zgrada mora prije toga adaptirati. Nacionalno vijeće Rumunja je, međutim, uspjelo samostalno naći rješenje za to – 25. studenog otvaramo naše prostorije u Novom Sadu. To će biti doduše zakupljene prostorije, ali je svakako neko rješenje, makar privremeno, jer je bez prostorija nemoguće raditi.

► **Što vidite kao najveće probleme u sa-
moj rumunjskoj zajednici, prije svega
glede realiziranja prava dana Zakonom?**

Zakon o zaštiti nacionalnih manjina je sve lijepo predvidio na papiru. Međutim, ako taj zakon nije praćen adekvatnim materijalnim sredstvima – a nije, na žalost, jer u republičkom proračunu niti jedan dinar nije izdvojen za rad nacionalnih vijeća, niti u proračunu savezne države – onda se ne može govoriti ni o kakvoj aktivnosti vijeća. Mi smo, recimo, od Ministarstva za nacionalne manjine dobili ukupno 50 ti-

suća dinara tijekom ove godine, što je premalo.

Taj problem možemo promatrati dvojako – jedno je osnivanje nacionalnih vijeća i ingerencija koje su ona dobila kroz ta četiri resora, ali to svakako mora dobiti i onu drugu potporu, materijalnu: to mora biti praćeno nekim sredstvima kako bi se bilo što moglo uraditi. Mi jesmo uključili naše profesore u rad komisija pri Ministarstvu za obrazovanje, ali to može samo djelomice riješiti probleme obrazovanja.

Mi smo kao Nacionalno vijeće izrazili spremnost za preuzimanje osnivačkih prava medija na rumunjskom jeziku, s obzirom na odluku Pokrajine, jer smatramo da je to u ovom trenutku pred samu privatizaciju svih listova najbolje rješenje. Stoga podržavamo tajnika za informiranje *Rafila Ruskovskog* kako bismo se zajedno na sljedećoj skupštini izborili da ta prava pređu u nadležnost nacionalnih vijeća. No, to će, također, zahtijevati određena materijalna sredstva.

►Kakvo je obrazovanje na rumunjskom jeziku u Vojvodini?

Mi imamo osnovne škole na rumunjskom jeziku već dosta dugo, a imamo također i srednju školu u Alibunaru, kao i katedru za rumunjski jezik u Novom Sadu na Filozofskom fakultetu. U ovom momentu pažnju moramo usmjeriti na formiranje obrazovnih kadrova, jer će se vrlo brzo pojaviti problemi na tom planu. Naime, već sada se zbog nedostatka kadrova neki predmeti ne mogu predavati na rumunjskom jeziku, jer jednostavno nema

predavača. To će za nas biti jedan od prioriteta, i to će država svakako morati sustavno podržati. Naš resor za obrazovanje je uradio temeljitu analizu stanja u našim školama, a pored ozbiljnog problema s kadrovima tu se pojavljuje i još jedan, i to vrlo bitan – smanjenje broja djece u školama, koje je iz godine u godinu sve drastičnije. Osim što se svake godine smanjuje broj djece, činjenica je i da djeca iz mješovitih brakova većinom pohađaju nastavu na srpskom jeziku.

►Kako općenito ocjenjujete položaj manjina u Vojvodini, nakon svih promjena i usvajanja Zakona?

Što se tiče suradnje s pokrajinskim organima, ona je doista izuzetna, bar kada je riječ o Rumunjskom nacionalnom vijeću. Mislim da smo naišli na potpuno razumijevanje svih ljudi u tajništvima. Međutim, to ne možemo reći kada je u pitanju republička razina, gdje bukvalno i ne postoji nikakva suradnja. Mi smo nedavno tražili prijem u Ministarstvu, ali ova politička previranja su sve to odložila. Naša je težnja da budemo partneri...

Međutim, ne treba zaboraviti da ne postoje manjine samo u Vojvodini. One su prisutne na teritoriju cijele Republike, i zato trebamo biti prisutni kroz republičke organe, te da republički proračun pr prati program zaštite manjina. Mislim da su se

u tome složila sva nacionalna vijeća. Ono u čemu smo posebno suglasni je potreba da manjine u parlamentima – i u pokrajini, i u republici, i u državnoj zajednici – imaju svoje direktne predstavnike u parlamentima, kao što je to recimo slučaj u drugim zemljama. Da li će to biti jedan ili dva, odnosno prema broju manjina, svedeno, ali svakako bismo morali dobiti mogućnost da imamo svoje legitimne predstavnike u parlamentima.

►U kojoj je mjeri rumunjska zajednica politički angažirana i organizirana?

Pokušali smo prije svega da Nacionalno vijeće politički ne obojimo.

Institucija nacionalnih vijeća ne bi trebala poznavati političke boje. U rumunjskoj zajednici sada postoji samo Alijansa Rumunja, ali je ona iznimno mala i, prema mom osobnom mišljenju, nema nekog većeg utjecaja. Stav zajednice je, međutim, da je dobro što postoji nacionalno vijeće koje bi na određeni način štitilo prava svih pripadnika rumunjske nacionalnosti. Što se tiče političkog angažmana, više smo usmjereni na to što sam maloprije spominjao – da kroz sustav dobijemo svoje predstavnike u parlamentima i drugim institucijama, preko kojih bismo komunicirali s ministarstvima, te da se na taj način više čuje riječ manjinskih zajednica.

Inženjer petrokemije i predsjednik općine

Danijel Petrović rođen je 1964. godine u Zrenjaninu. Po obrazovanju je diplomirani inženjer petrokemije. Tehnološki fakultet završio je u Novom Sadu. Kratko vrijeme radio je kao profesor, a nakon toga kao tehnolog upravitelj u industriji IPOK u Zrenjaninu. Sada je predsjednik Općine Žitište. S porodicom živi u mjestu Torak blizu Zrenjanina. Oženjen je, ima dvije kćeri.

Tribina »Inicijative mladeži« o pisanju projekata

Uložiti energiju u svoje ideje

Inicijativa Mladeži uz pomoć IO SO Subotice organiziralo je tribinu o tome kako kvalitetno pisati projekte, o čemu su govorili najviši funkcionari općine, koji su ukazali na jednostavne procese prijave na općinske, pokrajinske i međunarodne natječeaje.

Projekt se definira kao niz aktivnosti koje zahtijevaju timski rad, a čiji je osnovni cilj predstavljanje svoje ideje fondacijama koje mogu pomoći njegovo realiziranje. Formula uspješnog natjecanja leži u spremnosti, samouvjerenosti, komunikaciji i iskustvu, jedna je od poruka predavača.

O pisanju projekata govorili su projekt menadžer subotičke općinske uprave *Olivera Radnić*, zamjenik pokrajinskog tajnika za nacionalne manjine AP Vojvodine *Slaven Dulić*, članica Izvršnog Odbora SO Subotica zadužena za naobrazbu *Edit Pintér Molnár*, te član Izvršnog Odbora SO Subotica zadužen za omladinu, sport i zdravstvo *Modest Dulić*,

Voditelj tribine *Nikola Perušić* je, zatvarajući skup, rekao kako je brz napredak doista važan, što možemo postići ostvarenjem vlastitih ciljeva uz pomoć projekata. »Najviši funkcionari u Općini uložili su i ulažu vrijeme u nas, i nadam se da ćemo i mi uložiti vrijeme u sebe« – zaključio je Perušić.

O. P.

Grupa za razvoj uz potporu ADF-a

Novi projekti za razvoj Tavankuta

U prostorijama Multimedijalnog centra u Tavankutu 18. studenog održan je sastanak Grupe za razvoj, predstavnika ADF-a te predstavnika MZ Tavankut. Na sastanku je usvojen plan razvoja i izgradnje sela za dugoročan period te predložena: izgradnja vodovodne i kanalizacijske mreže za naselja Donji i Gornji Tavankut, izgradnja plinovoda-priključak na magistralni vod Subotica-Bajmok-Sombor, razvoj telekomunikacijske mreže sa 2000 novih priključaka fiksne telefonije, razvoj mobilne telefonije te kablovske te-

levizije, asfaltiranje ulica i putova te adaptacija Domova kulture u naselju Donji i Gornji Tavankut, zatim adaptacija OŠ »Matija Gubec« centralne škole s prioritetom na proširenju fiskulturne dvorane, izgradnja mrtvačnice u Gornjem Tavankutu, izgradnja puta Mišićevo-Gornji Tavankut-Granični prijelaz. Na sastanku su iznijeti i projekti koji bi se financirali tijekom iduće proračunske godine: asfaltiranje ulice Ive L. Ribara u ukupnoj dužini oko 370 metara, adaptacija Doma kulture u D. Tavankutu, preuređenje postojećeg prostora-stari

Skenderpomet – za etno muzej i galeriju slika od slame, opremanje teretane na stadionu FK Tavankut, izgradnja nove tržnice, sportsko-poslovni centar, opremanje komunalne zadruge s potrebnim alatima, mašinama i opremom, opremanje zdravstvene ambulante sa potrebnom opremom i adaptacija ambulante, izgradnja mrtvačnice u Gornjem Tavankutu.

Sredstva će se osigurati iz proračuna SO Subotica za komunalno uređenje, od Fondacije ADF, te sredstava lokalnih firmi i građana. Na sastanku je bila razmatrana i mogućnost uvođenja samodoprinosu građana.

L. S.

Tribina Viktimološkog društva Srbije Kako do pomirenja

Utorak je u Plavoj vijećnici subotičke Gradske kuće u organizaciji Viktimološkog društva Srbije i fondacije Fridrih Ebert održana tribina pod nazivom »Od sjećanja na prošlost ka pozitivnoj budućnosti: Kakav model istine i povjerenja/pomirenja odgovara bivšoj Jugoslaviji?«. Istom prigodom, kao uvod predavanjima, projektiran je film »Vivisekt« *Marije Gajicki* koji je baziran na materijalu snimljenom tijekom izložbe *Rona Haviva* u Novom Sadu. Osnovni cilj je bila razmjena dosadašnjih iskustava u pogledu istine i pomirenja u različitim dijelovima svijeta, uključujući različite dijelove bivše Jugoslavije, kao i pokretanje šire javne diskusije o ovim pitanjima na razini lokalne zajednice u Srbiji. Skupu su prisustvovali načelnik Sjeverno-bačkog okruga *Dragan Rokvić*, predsjednica Židovske općine *Mira Poljaković*, te članovi Udruženja izbjeglica. ■

VIJESTI

Izbori za MO DSHV u Aleksandrovu

Članovi i simpatizeri DSHV-a se pozivaju da 5. prosinca (petak) u 18 sati, u prostorijama MZ Aleksandrovo, dođu na skup na kojem će ova mjesna organizacija birati predsjednika, zamjenika, rizničara i tajnika kao i svoje kandidate za Predsjedništvo i Vijeće DSHV-a.

Rekonstruirana ambulanta

U srijedu, 26. studenoga svečano je puštena u rad rekonstruirana ambulanta ogranaka br. 4 Zdravstvenog centra koja se nalazi na Karađorđevom putu. Ambulanta je rekonstruirana sredstvima Skupštine općine i američke fondacije ADF, a ukupna vrijednost radova je oko 3 milijuna dinara.

Novinarska večera

U ponedjeljak, 24. studenog, u restoranu »Dukat«, u prostorijama Bunjevačko kola velečasni Josip Temunović organizirao je večeru za »sedmu silu« koja je pratila znanstveno-kulturni simpozij Dani biskupa Budanovića – novinare »Zvonika«, Radio Subotice-Uredništva na hrvatskom, ekipu TV Divana i novinare »Hrvatske riječi«. U ugodnoj i opuštenoj atmosferi novinari su se upustili u zanimljiv i neobvezan razgovor, a uz bogatu trpezu na kojoj se našla tradicionalna domaća krumpir-rača, dok je šećer na kraju došao u vidu izvrsne torte kojom su se gosti zasladili. Po-

stignut je načelni dogovor da ovaj susret bude tradicionalan, i da se svake godine održava u spomenutom terminu.

Mikulaš u »Bunjevačkom kolu«

U prostorijama HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici, 6. prosinca će se s početkom u 17 sati organizirati doček Mikulaša. Na ovu manifestaciju tradicionalno dolaze najmlađi (do 10 godina) koji dobivaju prigodne darove uz kraći kulturno-umjetnički program.

Prvo vjenčanje na hrvatskom jeziku

Po prvi puta u novijoj povijesti Subotice, ceremonija jednog vjenčanja održana je na hrvatskom jeziku. U subotu 22. stude-

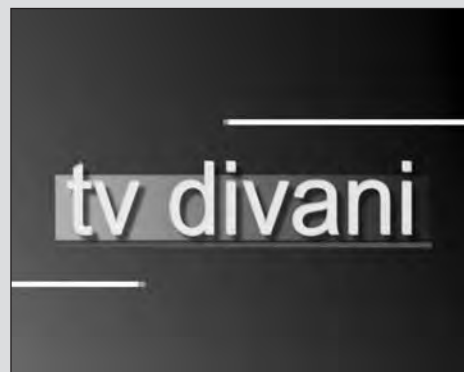

noga u Velikoj vijećnici Gradske kuće održano je vjenčanje Maje Romić i Slave - na Dulića, a cijeli tijek vjenčanja matičar Marko Šimić vodio je na hrvatskom jeziku, koji je u službenoj uporabi u općini i Pokrajini.

T. Š.

Novi TV divani

TV divani emitiraju se u nedjelju 30. studenoga na drugom programu Televizije Novi Sad s početkom u 18.30.

Iz sadržaja emisije: izbori za Hrvatski sabor, pripreme hrvatskih stranaka u Vojvodini za parlamentarne izbore u Srbiji, Godišnji koncert HKPD »Tomislav« iz Golubinaca, gostovanje Dramskog odjela HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora u Pečuhu, gostovanje potpredsjednika Skupštine grada Zagreba Vladimira Velnića u Subotici, donacija Uredništvu na hrvatskom jeziku Radio Subotice, te nekoliko kulturnih događanja: izložba u povodu obilježavanja obljetnice smrti dr. Vinka Perčića, samostalna izložba pokojne Cecilije Milanković, samostalna izložba Lajče Vojnić Zelića, susret s pjesnikom Enesom Kiševićem iz Zagreba.

TippNet

www.tippnet.co.yu

Brz i pouzdan pristup Internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike

Izrada web-prezentacija

Prodaja računara i računarske opreme

Projektovanje, instalacija i održavanje lokalnih i Internet mreža

Prodaja licenciranih softwera

Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi

Izrada knjigovodstvenih i drugih softwera

Bogat izbor informatičke stručne literature

Najkompletnija informatička paleta u Subotici, sa stručnom podrškom na srpskom i mađarskom jeziku i sa stalnim dežurstvom!

Braće Jugovića 5, Subotica, Tel. (024) 555-765

e-mail: support@tippnet.co.yu

Obilježavanje tragedije Vukovara

Svjedočenjem protiv zaborava

VUKOVAR – Vukovarci su protekli tjedan obilježavali tragediju Vukovara. Kolo - nom sjećanja 18. je studenog obilježen Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. koji se ove godine održao pod motom »Bijeli križ opomenu šalje«. U Vukovaru se okupilo oko sedam tisuća građana-sudionika ratnih događanja i članova njihovih obitelji te brojni gosti, od visokih vojnih i civilnih dužnosnika do predstavnika lokalnih i državnih vlasti. Sudionici kolone sjećanja krenuli su iz vukovarske bolnice prema Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata gdje su položili cvijeće i zapalili svijeće za sve žrtve srpske agresije na Vukovar. Poslijepodne je u crkvi Sv. Filipa i Jakova služena sveta misa zadušnica koju je predvodio nadbiskup splitsko-makarski msgr. *Marin Barišić*.

Također 18. studenog u sklopu obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, u Pastoralnom je centru Sv. Bono održana javna tribina »Sjećanje na Domovinski rat – protiv zaborava svestosti žrtava i njihovih uzvišenih ciljeva«.

SPOMEN-PLOČA U BOROVU: Obilježavanje tragedije Vukovara nastavilo se u srijedu, 19. studenoga na ostacima nekadašnjeg Borovo commerca, gdje je otkrivena spomen-ploča za trajno sjećanje na sve poginule, mučki ubijene, zarobljene i nasilno odvedene hrvatske branitelje i civile Borovo naselja i Vukovara u Domovinskom ratu. Spomen ploču postavila je Udruga roditelja i obitelji zarobljenih i nasilno odvedenih hrvatskih branitelja Vukovarske majke, a otkrile su je *Jozija Radivojević*, majka dva poginula hrvatska branitelja, i *Irena Pšenica*, majka nestalog hrvat-

skog branitelja. Podno spomen ploče vijence su položili i počast žrtvama odali, izaslanstvo Saveza Udruga obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja predvođeni *Josipom Jugecom*, Koordinacija Udruga proisteklih iz Domovinskog rata grada Vukovara, Vukovarsko-srijemska županija, Grad Vukovar predvođeni gradonačelnikom *Vladimirom Štenglom*, Borovo d. d. na čelu s *Ninoslavom Bajzom*-predsjednikom Uprave te tvrtke. Molitvu je predvodio fra *Ante Perković*, a u koloni sjećanja okupilo se nekoliko tisuća građana. Pod nazivom »Svjedočenjem protiv zaborava« sudionici su Dana sjećanja na žrtve Vukovara 1991. paljenjem svijeća na obali Dunava u Borovu selu odali počast hrvatskim braniteljima i civilima ubijenim u tom mjestu 1991. godine. Vijenac je u Dunav položila *Marija Šestan* iz Vukovara koja još uvijek traži nestalog sina. Molitvu je tom prigodom predvodio pater Ante Perković. Istoga dana u organizaciji Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata otkriveno je 33. po redu spomen – obilježje na mjestu masovne grobnice na farmi »Lovas« iz koje je 2001. godine ekshumirano 24 posmrtna ostatka hrvatskih branitelja i civila. Spomen obilježje otkrili su *Nikolina Rašić* i *Dragana Jelečanin*, djeca pogubljenih žrtava ekshumiranih iz te masovne grobnice. Obraćajući se nazočnima izaslanik Vlade RH i Ministar hrvatskih branitelja *Ivica Pančić* je istaknuo kako su Hrvati stradavali u Domovinskom ratu isključivo zato jer su ljubili svoju domovinu. »Spomen – obilježje mora biti i opomena da se nikada više na ovim prostorima takvo zlo ne dogodi« rekao je Pančić. Podno spomen obilježja vi-

jence su položili svijeće zapalila izaslanstva Predsjednika RH, Vlade, Sabora, MORH-a, MUP-a, Ministarstva rada i socijalne skrbi te Ureda za zatočene i nestale. Vijence su položila i izaslanstva Udruga proisteklih iz Domovinskog rata.

20. STUDENI 1991.: Obilježavanje tragedije Vukovara nastavilo se i u četvrtak 20. studenog 2003. u spomen na 20. studenog 1991. godine kada su pripadnici jugoslavenske armije i srpskih paravojnih formacija, koje je ta armija organizirala i naoružala, odveli iz vukovarske bolnice ranjenike, medicinsko osoblje i civile te ih po-

Kolona sjećanja

Spomenik poginulim u Domovinskom ratu

gubili na farmi Ovčara. Iz vukovarske Opće bolnice je 20. studenoga 1991. odvedena 261 osoba, od kojih je 200 pogubljeno, a za preostalim se još traga. U skladu s vukovarskog poduzeća Velepromet, 1991. je godine, u vrijeme srpske agresije na Vukovar bio jedan od najozloglašnijih srpskih koncentracijskih logora. Procjenjuje se kako je kroz njega prošlo oko 10.000 zatočenika, a ubijeno je oko 700 Hrvata i ostalih nesrpskih naroda. Na dvanaestu obljetnicu žrtve Vukovara, na tom su mjestu preživjeli zatočenici, predstavnici oružanih snaga RH i predstavnici grada Vukovara, položili vijence i zapalili svijeće. Molitvu je za sve poginule hrvatske branitelje i civile molio vukovarski župnik *Slavko Antunović* i sam zatočenik ovog logora 1991. godine.

Janoš Kery

Najbolji recitatori u Osijeku

Za očuvanje materinjeg jezika

OSIJEK – Pobjednici na I. i II. smotri recitatora na hrvatskom jeziku, njih pedeset, otputovalo je 22. studenog na jedno-dnevni izlet u Osijek. Najbolje recitatore iz Vojvodine primio je u gradskom Poglavarstvu gradonačelnik **Zlatko Kramarić** i darovao Srijemu, Somboru i Subotici knjige za uspomenu na ovaj susret. U ime odjeljenja za društvene djelatnosti djecu je dočekala **Jasminka Novak-Kovač** koja je od samog početka podržala inicijativu da Poglavarstvo bude domaćin vojvođanskoj djeci i omladini.

Program posjete pripremila je **Ljerka Hedl** te je u društvu **Grigura Marka Ivanovića**, višeg kustosa osječkog Gradskog muzeja, provela recitatore kroz Gradsku i sveučilišnu knjižnicu gdje ih je dočekao ravnatelj **Dragutin Katalenac**. Knjižnica ih je toliko oduševila, napose najmlađe,

da ih nije bilo lako nagovoriti da krenu u dječje kazalište. Topao doček u kazalištu potvrdio je osječko gostoprimstvo. U ime kazališta riječi dobrodošlice djeci uputila je ravnateljica **Jasminka Mesarić**, a **Lidija Kunder**, glumica ovog kazališta demonstrirala je svoj rad u okviru glumačkih radionica. Članovi njenog Dramskog studia izveli su generalnu probu predstave s kojom su već sljedećeg dana nastupili u Zagrebu u okviru »Forum maratona«.

Nakon stručno vođene šetnje po osječkoj tvrđi punu pažnju dobio je MC Donalds gdje su se svi dobro osviežili i na kraju uz mnoštvo balona posjetili jednu od vrhunskih izložbi fotografije »National Geographic« u prostoru Osječkog narodnog kazališta.

Nakon bogatog programa slijedio je i posjet Đakovu. Nezaobilazna đakovačka

katedrala plijenila je pažnju. Sve ovo ne bi bilo tako lijepo da uz osječke domaćine nisu tu bila i četvorica naših bogoslova, **Vlado, Marijan, Vjeko i Dragan**, koji su s nama bili i u Osijeku a onda se potvrdili kao dobri domaćini u Đakovu. Proveli su svoje goste kroz bogosloviju i pokazali im gdje i kako žive s ponosom ističući da je ovo moderan dom s puno mogućnosti za napredovanje u duhovnom zvanju ali i u stjecanju znanja.

Za ovako divan izlet u Osijek i Đakovo osim Poglavarstva grada Osijeka zaslužna je i Skupština općine Subotica, tajništvo za obrazovanje, koje je osiguralo autobusni prijevoz i pokazalo da cijeni napore hrvatske zajednice u očuvanju svog materinjeg jezika a s time i identiteta.

K. Č.

K. Čeliković, J. Novak-Kovač i Z. Kramarić

Priprema godišnje skupštine

VAJSKA – U nedjelju, 23. studenog, u prostorijama župnog doma u Vajskoj, održana je sjednica predsjedništva HKUPD-a »Dukata« Vajska – Bođani. Sjednici je predsjedavao **Pavle Pejčić**, predsjednik udruge. Na dnevnom redu je bila samo jedna točka: priprema godišnje skupštine, zakazane za nedjelju, 30. studenog u 17 sati. Kratkim kulturno-zabavnim programom bit će obilježena prva obljetnica »Dukata«, a kao gosti, pozvani su predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, HNV-a, Hrvatske riječi, SO Bač, te dužnosnici lokalne uprave Vajske i Bođana.

0 godišnjem koncertu

SONTA – U srijedu, 19 studenog, u prostorijama župnog doma u Sonti, pod predsjedavanjem **Dejana Bukovca**, održana je sjednica predsjedništva KPZH »Šokadija«. Glavna tema sjednice bila je organizacija godišnjeg koncerta ove udruge, koji će se održati u subotu, 29. studenog, u velikoj sali Doma kulture u Sonti, s početkom u 19 sati. U predvorju sale bit će organizirana izložba starinskih jela, a u samom programu sudjelovat će sve sekcije »Šokadije«, te gosti HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora i popularni bač Roka iz Otoka.

Voda se može koristiti za piće

SONTA – U posljednjih mjesec dana žitelji Sonte iskazuju nezadovoljstvo kvalitetom vode koju piju. Ova tema postaje nezaobilazna u svim razgovorima. S vremena na vrijeme, voda pomalo mijenja boju, ima prilično jak okus i miris po dezinfekcionom sredstvu, pojačano se taloži u posudama. Odgovor na pitanje o kvaliteti, odnosno o kemijskoj i biološkoj ispravnosti vode, potražili smo kod **Miće Vidakovića**, tajnika MZ Sonta. »Moram napomenuti da momentalno pijemo sirovu vodu, jer nam je postrojenje za prerađu vode van funkcije, zbog zamjene filtera i dodatnih radova. Radovi su se nenadano odužili zbog potrebe zamjene cijevi, koje su se nakon čišćenja i pješkarenja pokazale neuporabivima. Nove cijevi su naručene, a upravo nam je javljeno da se nalaze u Šidu na carini, tako da očekujemo da ovog tjedna već biti i ugrađene.« Tajnik nam je predočio i rješenje republičkog zavoda za zaštitu zdravlja – Sektor higijena i zaštita životne sredine. U Rješenju doslovce piše: »Stručno mišljenje na temelju mikrobiološke i kemijske analize: Voda se može koristiti za piće. Kemijska analiza (povećana vrijednost mutnosti željeza i utrošak KMnO4) prema gore navedenom Pravilniku.« Na ovom rješenju stoji potpis Dr. med. Marina Gužalić, specijalista mikrobiologije s parazitologijom, dipl. ing. Bosiljka Trifunov, spec. sanitarne kemije, te dr. Ljiljana Sokolova Đokić, spec. higijene, načelnica sektora higijene i zaštite životne sredine.

Okrugli stol o euroregionalnoj suradnji na Paliću

Europeizacija vojvođanskog pitanja

Na okruglom stolu posvećenom temi euroregionalne suradnje održanom na Paliću u organizaciji Agencije lokalne demokracije jedna od glavnih tema bila je vezana za regionalni identitet Vojvodine, a u okviru toga pitanje autonomije postavilo se kao ključno za mnoge sudionike. Vojvođanska autonomija je i nakon promjene Miloševićevog režima samo politički program, i na tom planu nije postignut nikakav napredak, iako prema istraživanjima čak tri četvrtine stanovništva u Pokrajini želi više autonomije nego što u ovom momentu Vojvodina ima, mogao bi glasiti sažetak onoga što se u diskusiji o autonomiji čulo.

Proces stvaranja europske federacije prilikom novih država EU neminovno dovodi u specifičan položaj sve one koji nisu obuhvaćeni tim procesom, i mnogi stoga strahuju od neke vrste izolacije u kojoj će se naći dobar broj država, kaže dr. *Nadia Skenderović Čuk*, šef Misije Vijeća Europe u Beogradu. Stoga je i jedno od aktualnih pitanja, kojima se bavi Vijeće Europe, kako pomoći tim zemljama. Jedna od mogućnosti je regionalna suradnja zemalja Balkana, točnije Jugoistočne Europe, ali se ta regionalna suradnja mora postaviti na drugačijim, novim temeljima kakvi već postoje u Europi i daju vrlo dobre rezultate. A propisi Vijeća Europe u toj oblasti temelje se prije svega na samostalnosti, odnosno autonomnom odlučivanju regija o tome kakve će veze uspostavljati s drugim regijama, što kao bitan preduvjet podrazumijeva i autonomiju Vojvodine u kontekstu nekih budućih regionalnih povezivanja.

PODILAŽENJE VEĆINI: No, većina sudionika paličkog sastanka se složila oko teze da je Srbija ne samo nezainteresirana za vraćanje autonomije svojoj sjevernoj pokrajini, već je i protiv toga, a ta činjenica dobiva poseban značaj u svjetlu novih političkih dešavanja i očekivanih prosi-
načkih izbora.

Jan Briza, novinar, definirao je taj problem kao stav velikih stranaka koje podilaze većinskom biračkim tijelu, a ono je uglavnom protiv koncepta autonomije. Nakon izbora male autonomaške i manjinske stranke neće imati značajniju ulogu na političkoj sceni, i zato jedina perspektiva rješavanja pitanja Vojvodine može biti pritisak izvana, kaže Briza. Sličnu ocjenu iznio je i *Živan Berisavljević* iz Vojvođanskog saveza, uz napomenu da Vojvođani moraju intenzivirati borbu za autonomiju prije svega kroz borbu za jedinstvo autonomističkih snaga. »Koliko god se mrzili pri-

vatno Kasa, Čanak, i Veselinov, oni kao političari moraju za prioritet imati autonomiju Vojvodine«, kaže on. »A ako je međunarodna zajednica već krenula u rješavanje pitanja Srbije, svakako joj se mora staviti do znanja da, ako nema Srbiju koja je u stanju riješiti pitanje Vojvodine, onda nema partnera za razgovor niti o drugim bitnim temama koje su uvjet promjena u zemlji.«

Dimitrije Boarov je akcentirao upravo odnos Europe prema vojvođanskoj autonomiji, ocjenjujući da Vojvođani moraju već jednom javno izreći svoj stav o tome: »Mi smo se sve vrijeme uzdržavali da izrazimo nezadovoljstvo odnosom EU prema vojvođanskom pitanju. Teoretski, EU se ne miješa u poslove drugih država, ali u suštini, ona se 'donovski' miješa u sve poslove Srbije. Srbija je u stvari država pod nadzorom, i nevjerovatno je da vojvođansko pitanje nije mrdnulo s mjesta... Čudno je da u drugim državama, kao što je recimo Mađarska, Europa inzistira na regionalizaciji, ali ovdje ništa nije još ni taknuto, iako je Europa ušla u sve nivoje. Zbog čega je Europa tako nezainteresirana? Takvo ponašanje može navesti na zaključak da je riječ o nekoj »zoni loše savjesti« – kao da je politički establišment nametnuo tezu da je Srbija već mnogo patila i platila, pa je bolje dalje ne čačkati. Ispada da je vojvođanski regionalizam u rangu s bosanskim ili makedonskim pitanjem«, kaže Boarov.

ARGUMENT UZ AUTONOMIJU: Profesor Filozofskog fakulteta u Novom Sadu dr. *Ranko Končar* je iznio stav da u Srbiji jednostavno ne postoje strukture koje bi pristale na autonomiju Srbije. Kad god je Vojvodina dobivala autonomiju, to nije bilo zahvaljujući Srbiji, kaže dr. Končar. A kada Srbija i pristane na autonomiju, to je uvijek u kontekstu »ostalnih autonomija« u Republici, što je krupna razlika u gledanju na autonomiju. »Autonomija Vojvodine je u stvari uvijek gubila bitku s nacionalistima, ali se to pitanje neminovno vraćalo. Danas, na žalost, u Srbiji nema snaga koje mogu poraziti nacionalizam. Stoga je internacionalizacija ključni moment na koji treba ići u vraćanju autonomije Vojvodini, koja je historijska, ekonomska i etnička predispozicija Pokrajine. Međutim, nisam siguran da politički faktori imaju volje za internacionalizaciju«, za-

ključuje dr. Končar.

On kao povjesničar navodi da Vojvodina i povijesno i ekonomski ima dovoljno argumenata za svoju autonomnost, ali da Europa te aspekte ne uvažava dovoljno, već da kao njenu najveću specifičnost uvažava činjenicu multietničnosti. »Međutim, etnička struktura Vojvodine se tijekom XX. stoljeća ozbiljno nagrizala kroz procese asimilacije i brojne migracije, svjesno i namjerno se derogirala, da bi se izbio i taj argument za autonomiju«, napominje dr. Končar.

OD »JOGURTA« DO LISTOPADA: Živan Berisavljević je u vezi s ekonomski aspektom autonomije napomenuo da se jednom mora raščistiti što se događalo u Vojvodini između jogurt revolucije i 2000. godine, i time staviti »točku na priču o pljački«. Podaci govore da je Vojvodina za 15 godina opljačkana za 27 milijardi dolara društvenog proizvoda, a da je kroz pri-

vatizaciju otišlo još sedam milijardi dolara, kaže on. »Vojvodina je svojom voljom pristala da uđe u sastav Srbije, i zato joj se ne može ograničiti pravo da sama odlučuje i o svojoj autonomiji, umjesto što joj se nameće volja svetosinodske Srbije. Prava da se neko izjašnjava o svom statusu nisu potrošna roba. Grupa V 21 je izradila dokument Vojvođansko pitanje i međunarodna zajednica, u kojem se inzistira da se u rješavanje toga pitanja uključi Europa. Ukoliko se ne bude tako radilo, morat ćemo po izvaninstitucionalnom scenariju – izabrati svoju skupštinu, i proglasiti postojeći Ustav nevažećim. A to svakako nije dobar scenarij. U Srbiji jednostavno moraju shvatiti da se borbom za autonomiju Vojvodine borimo za europsku Srbiju, bez straha da iza toga stoji težnja k separatizmu. Jer nigdje u svijetu dobro riješena autonomija nije odvela u separatizam, već samo smanjila tenzije«, zaključuje Berisavljević.

V. L.

Europa unificira svoje školstvo

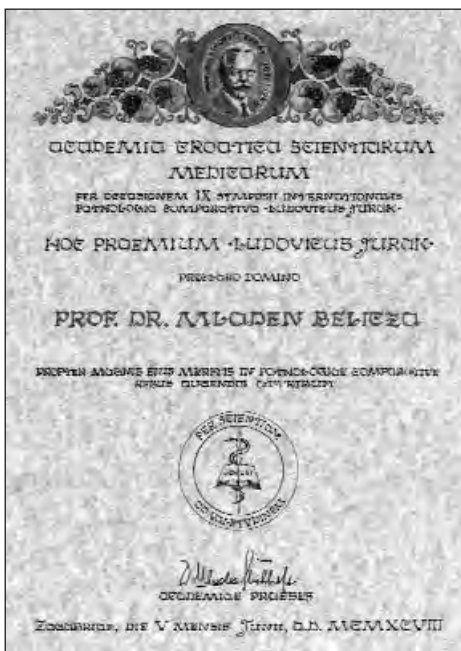
Biti Europljanin je stvar obrazovanja

U aktualnim europskim integracijama harmonizacija visokog obrazovanja ima posebno važnu ulogu, jer od stupnja obrazovanosti njenih građana ovisi i budućnost Europe. Stoga je u okviru impresivne pravne konstrukcije EU značajan prostor posvećen uređenju sfere visokog obrazovanja i odnosima među članicama u toj oblasti. Uopće, novi pristup školovanju u Europskoj uniji donio je potrebu kako reorganiziranja visokog školstva tako i unificiranja studija i diploma u svim zemljama koje ona obuhvaća, ali i onima koje se također smatraju dijelom Europe. Svi ovi procesi regulirani su dokumentima poznatim kao Bolonjska deklaracija i Lisabonska konvencija.

Osmišljavanje zajedničke, europske dimenzije visokog obrazovanja konkretno je započelo na Kongresu EU u Lübecku 1995. kada je donesena »Povelja o europskom identitetu«. Ideja zajedničkog europskog identiteta podrazumijeva postojanje zajedničkih kulturnih korijena naroda koji čine europski kontinent, a suvremena potreba za njihovim kulturnim približavanjem nameće i neophodnost usklađivanja obrazovnih procesa i programa. Pri tom, svaka od zemalja u tu jedinstvenu strukturu obrazovanja unosi svoje posebnosti. Skup tih inicijativa u oblasti visokog školstva poznat je pod imenom »bolonjski proces«.

U okviru Bolonjske deklaracije, koja to pravno regulira, dane su smjernice za reformu cjelokupnog europskog visokoškolskog sustava.

Osnovni ciljevi toga procesa su stvaranje novog tipa visokog obrazovanja – s dva obvezna ciklusa, sustavom jednostavnijeg uspoređivanja akademskih stupnjeva, većom mobilnošću nastavnika i studenata i boljom europskom suradnjom, kako bi se osigurala kvaliteta studija. Isto tako predviđa se bolji nadzor i vrednovanje kvalitete toga obrazovanja, koje bi kao zajednički nazivnik sadržavalo spomenutu »europsku dimenziju«.

Lisabonska konvencija, s druge strane, regulira postupak priznavanja kvalifikacija visokog obrazovanja u europskoj regiji, a sporazum su potpisale sve zemlje članice EU, kao i one koje pretendiraju na to članstvo. Potpisivanje Lisabonske konvencije obvezuje države potpisnice na priznavanje diploma stečenih u ostalim zemljama koje Konvencija pokriva, a jedan od glavnih ciljeva takvog sporazuma je promoviranje akademske mobilnosti između zemalja članica. Na taj način želio se omogućiti lakši pristup stanovnicima svih država europske regije obrazovnim resursima koji postoje na tom teritoriju, olakšati mogućnost školovanja u drugim zemljama i time iskoristiti prednost raznovrsnosti obrazovnih sustava koji postoje u Europi.

Kako je jedna od potpisnica Lisabonske konvencije i SCG, koja ju je nedavno i ratificirala, očekuje se da će se propisi Konvencije primjenjivati na sve visokoškolske institucije koje su priznate, neovisno od toga da li su državne ili privatne.

Što nudi nova škola

Kad je riječ o novoj strukturi školovanja, bolonjski procesi predviđaju tzv. preddiplomski (undergraduate) ciklus, koji ne zahtijeva završni rad, već se izdaje certifikat nakon položenih svih ispita (prve tri godine studija), dok je drugi obrazovni ciklus podijeljen na dva stupnja. Prvi stupanj odgovara diplomskom studiju (graduate study), za koji se zahtijeva izrada diplomskog rada, i za koji se u području tehničkih znanosti stječe naziv 'diplomirani inženjer'. Drugi stupanj toga ciklusa je postdiplomski studij, koji vodi do doktorata (znanstveni stupanj doktora znanosti – dr. sc.). Titula magistra znanosti, kakva danas postoji, u ovoj obrazovnoj shemi se ne predviđa. EU stoga preporuča da i ostale zemlje prihvate novi obrazovni sustav – uvođenje obrazovnih procesa "preddiplomski", "diplomski", "postdiplomski", kojem odgovara trajanje studija od tri, pet i osam godina.

Prema sadašnjem Zakonu o univerzitetu, priznavanje vrše sveučilišta, fakulteti i više škole, a novim Zakonom o visokom obrazovanju, koji je u nacrtu, predviđeno je da nadležnost za to preuzme Ministarstvo prosvjete.

Diplome stečene u Republici Hrvatskoj bit će tretirane kao i diplome svih drugih članica, potpisnica Lisabonske konvencije. Ne postoje nikakve specifičnosti u priznavanju tih diploma, s tim što se, ukoliko u nekim slučajevima postoje suštinske razlike u nastavnom planu i programu, propisuju polaganje dopunskih ispita u skladu s Konvencijom, napominje *Olga Jovanović* iz Ministarstva prosvjete i sporta Republike Srbije. Sam postupak priznavanja diploma do sada se završavao za tri do pet mjeseci, ali je moguće očekivati da će primjenom Konvencije taj rok biti skraćeno. No, kako je Lisabonska konvencija tek nedavno ratificirana, prerano je govoriti o bilo kakvim iskustvima u oblasti priznavanja na osnovu same Konvencije. Njena implementacija nije momentalna, i podrazumijeva usklađivanje zakonske regulative, kao i poduzimanje niza drugih aktivnosti.

Standardizacijom i unificiranjem sadržaja i polaznih vrijednosti u visokoškolskoj naobrazbi Europa u biti ojačava temelje na kojima počiva njena civilizacija, i istodobno akcentira pripadnost svih njenih naroda toj civilizaciji. Jer, kako kaže slavni Čeh *Vaclav Havel*, biti Europljanin nije stvar rođenja, već naobrazbe.

V. L.

Američka poruka

Povodom međunarodnog tjedna obrazovanja, obilježenog širom svijeta, Amerika je kroz riječi državnog sekretara *Kolina Pauela* uputila svijetu sličnu poruku, koja govori upravo o univerzalnosti znanja i povezivanju ljudi na tim znanstvenim i prosvjetiteljskim temeljima.

Svi smo mi studenti svijeta u kojem živimo, i danas je naš svijet povezaniiji nego ikada ranije. Izazovi s kojima se suočavamo u oblastima sigurnosti, demokratskog razvoja, gospodarstva i zdravlja ne odnose se samo na pojedinačne zemlje. Međunarodno obrazovanje – učenje o drugim kulturama i jezicima kroz studiranje, boravak u drugim zemljama i interakcija s ljudima iz drugih zemalja – promovira slobodnu razmjenu ideja, omogućava pronalaženje zajedničkih rješenja problema i pomaže stvaranje trajnih partnerstava, poručila je najveća svjetska sila narodima svijeta.

Bunjevačko-šokački Hrvati (10.)

Dolazak na Jadran

Drugi veliki događaj za Subotičane bio je dolazak srpske vojske u Suboticu 13. studenog 1918. godine. Bio je to oduševljeni doček svih Bunjevaca i Srba okupljenih na kolodvoru i drugim mjestima. Dočekani su kao braća i priređen je veliki banket u njihovu čast. Držani su patetični govori sa suzama u očima. Na tornju »Varoške kuće« dočekao ih je i veliki hrvatski barjak, kojega je nepoznata ru-ka iste noći odatle sklonila. Time je oskvrnut i simbol grada – toranj, i simbol bunjevačkog nacionalnog identiteta – hrvatski barjak. Stoga, tom barjaku i narodu Hrvata, čiji smo mi uvijek bili integralni dio, moramo posvetiti više pažnje.

I Hrvati, kao i mnogi drugi narodi, imaju u svojim temeljima mit, legendu i priču. Mit, kao stvaralački nabo, zajednički im je s ostalim Slavenima. Nastao je u praskozorje postanka. Legenda i priča ih već odvaja od ostalih slavenskih plemena, a kasnije, i naroda. Legenda je jednostavna i jezgrovita. Petero braće: Klukas, Lobel, Kosenc, Muhlo i Hrvat; dvije sestre: Tuga i Buga. Poruka priče je jasna. Bilo je više hrvatskih plemena, ali je, tijekom vremena, prevladalo pleme Hrvat, pa odatle i ime za hrvatski narod.

PRVI PISANI SPOMENICI: Hrvatsko ime imala su još dva slavenska naroda, ali se ono vremenom izgubilo, zaboravilo. Tako su se nazivali Bijeli Hrvati u Poljskoj od kojih, prema nekim naučnicima, vode porijeklo i današnji Hrvati. Sjedište Bijele Hrvatske bilo je u Krakovu. Sjećanje na njih doprlo je sve do naših dana. Pisac K. W. Wojcicki 1836. godine objavljuje djelo »Pjesni ludu Bialo-Chrobatow«. Hrvati se još spominju i u sjeveroistočnom dijelu Češke. Tragovi imena Hrvat nalaze se, u давнини, i u mnogim lokalnim nazivima, što znači da su se manje skupine hrvatskih plemena miješale s ostalim slavenskim plemenima.

Pored mita i legende Hrvati već zarana imaju i ostatke materijalne kulture u tipu graditeljstva staro-hrvatske bazilike i kamene ornamentike u hrvatskom tropletu. Prvi pisani spomen Hrvata potječe iz 852. godine za vladavine hrvatskog kneza Trpimira (845.-864.). Sam se zove Trpimirus, dux Chroatorum – Trpimir, knez Hrvata. Svoju državu naziva regnum Chroatorum – kraljevstvo Hrvata. Treba napomenuti da se u ta stara vremena još miješaju nazivi hrvatski i slavenski. Tako se za kneza Domagoja (864.-876.) veli: »Selavorum pessimus dux – najgori slavenski knez«. No, ubrzo će se za hrvatske knezove i kraljeve

upotrebljavati samo – knez ili kralj Hrvata. Također će se, kada Hrvati dobiju svoga biskupa, i on nazivati episcopus Chroatorum – biskup Hrvata.

Hrvati su došli u novu domovinu tokom sedmog stoljeća. Bilo je to stoljeće velikih ratnih sukoba Bizantskog Carstva s Perzijancima s jedne strane i s Avarima i Slavenima s druge strane. Bizantski car Heraklije (610.-641.) nije mogao ratovati na obje strane. Stoga je sklopio savez s Avarima i Slavenima, da bi se mogao posvetiti ratu s Perzijancima. To je učinio tek kada su Avari i Slaveni, a među njima i Hrvati, već opustošili veliki dio njegovih pokrajina, banuli pred Carigrad, a Dalmaciju opljačkali i pokorili. Salona, glavni grad Dalmacije, pala je 614. godine, a poslije i cijela Dalmacija. Tada su se Slaveni (Hrvati) obračunali s Avarima i ostali gospodari Dalmacije. O tim velikim ratnim sukobima pisao je car Konstantin Porfirogenet u desetom stoljeću, a splitski arhiđakon u 13. stoljeću. Dok car vidi propast Dalmacije, pa i Salone u nadmoći Avara i Slavena, dotle arhiđakon to pripisuje pokvarenosti građana Solina. On veli: »U gradu bijaše sve nesložno; načelnik gradski ne bijaše pametan ni mudar muž, u gradu nije bilo pravice, nego je zavladao samosilje, s kojega su osobito slabiji stradali. Straha Božjeg bijaše nestalo a i pobožnosti, a mjesto toga otela maha mržnja, otimačina i drugi grijesi. Vjera je bila izvrnuta smijehu, svećenstvo se nije poštivalo, a crkva u svojim pravima stezala. Gradski načelnik nije radio za opći boljitak, nego je djelovao u prilog samo svojim prijateljima, a na štetu protivnicima; u gradu bilo je puno gospodara, a malo se tko pokoravao; gradske dohotke grabili su odličniji građani, a sve terete plaćali su i snažali samo ubogi. Naročito je u gradu zavladao velika raspuštenost. Ugađalo se najprostijim strastima: žene, mladići i starci, sve je to bilo iskvareno i puteno. Jezikom bili su svi junaci, no, kad im se bilo ogledati s neprijateljem, svi su bili bojažljive kukavice.«

POČETAK POKRŠTAVANJA: U Rimu je postao papom Ivan IV. (640.-642.) rodnom iz Dalmacije. On nije kukao i optuživao nove pridošlice, nego im je uputio svoga svećenika opata Martina. Martin je imao zadaću: otkupiti kosti mučenika za progona kršćana i upoznati pridošlice, otkupiti zarobljenike i počeo je obraćati poganske Hrvate. Tim činom je započela dugotrajna i uspješna diplomatska i pastoralna aktivnost rimskih biskupa (papa) s Hrvatima. O tome svjedoči i već spomenuti

Danas se potežu neka već odavno znanstveno razjašnjena pitanja i stvaraju nove konstrukcije. Stoga smatramo da danas nije potrebno ništa više dokazivati o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca i Šokaca. To jednostavno nema smisla. No, potrebno je poučavati i objašnjavati. Naime, pola stoljeća je to bila zabranjena ili neželjena tema.

Piše:
Josip
Temunović

Natpis kneza Trpimira

Ulomak zabata s natpisom kneza Trpimira

Porfirogenet u svom djelu »De administrando imperio«: »A car Heraklije, poslavši poslanike, dovede iz Rima vjerovjesnike i učinivši među njima nadbiskupa, biskupa, svećenika i đakona, dade pokrstiti Hrvate.«

Nadalje pripovijeda, da ovi pokršteni Hrvati ne žele ni s kim ratovati izvan svoje zemlje, nego da će se samo braniti, ako ih netko napadne. To je aluzija na ugovor koji su Hrvati sklopili s papom Agatom oko 679. godine. Ako djelo opata Martina možemo promatrati kao početak pokrštavanja Hrvata, to ne znači da su svi Hrvati odjednom i kolektivno pokrstili. Proces pokrštavanja Hrvata trajao je bar dva stoljeća. Iz kratkotrajne vladavine kneza Zdeslava, koji se priklonio Bizantu, saznajemo po Porfirogenetu, da u to vrijeme (878.) još nisu pokršteni svi Hrvati. Naime, knez Zdeslav moli u ime Hrvata da mu pošalju vjerovjesnike da pokrste one Hrvate, koji još nisu kršteni. Ističe se da su u to vrijeme pokršteni i Neretljani, koji su najduže izdržali u poganstvu, pa će se njihova oblast još dugo zvati terra pagania – paganska zemlja. Već sljedeće godine knez Branimir će zbaciti Zdeslava, vratiti se pod upravu pape, obećati mu vjernost i odanost. Tim činom kneza Branimira Hrvati su se za stalno opredijelili za zapadno kršćanstvo (katolicizam) i zapadnu kulturu.

Kako je umirao moj narod (6.)

Prognani iz Hrtkovaca

101. Mile Jukić, sedam članova obitelji, Ulica V. Nazora, 102. Ivica Jurčević, četiri člana obitelji, Ulica Prvog maja, 103. Dragan Jurčević, dva člana obitelji, Ulica S. Radića, 104. Luka Jurčević, dva člana obitelji, Ulica maršala Tita, 105. Nikola Jurčević, četiri člana obitelji, Ulica S. Radića, 106. Stipan Jurčević, četiri člana obitelji, Ulica S. Radića, 107. Zlata Jurčević, jedan član obitelji, Ulica P. Šandora, 108. Antun Kalac, dva člana obitelji, Ulica S. Radića, 109. Josip Kalac, četiri člana obitelji, Školska ulica, 110. Đuro Kalac, četiri člana obitelji, Ulica S. Radića, 111. Mirko Kalac, dva člana obitelji, Ulica S. Radića, 112. Sanja i Mirko Kalac, dva člana obitelji, Lenjinova ulica, 113. Perica Kalac, dva člana obitelji, Ulica S. Radića, 114. Petar Kalac, četiri člana obitelji, Ulica S. Radića, 115. Ivan Kalić, tri člana obitelji, Lenjinova ulica, 116. Marija Kalić, jedan član obitelji, Lenjinova ulica, 117. Martin Kalić, pet članova obitelji, Lenjinova ulica, 118. Nikola Kalić, dva člana obitelji, Ulica maršala Tita, 119. Stjepan Kalić, tri člana obitelji, Lenjinova ulica, 120. Nikola Katić, pet člana obitelji, Ulica Prvog maja, 121. Lela Kriger, jedan član obitelji, Ulica Matije Gupca, 122. Mato Kojadin, dva člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 123. Antun Konc, četiri člana obitelji, Ulica Sv. Markovića, 124. Stjepan Konc, pet članova obitelji, Ulica V. Nazora, 125. Luca Komšić, jedan član obitelji, Ulica P. Šandora, 126. Josip Kovač, dva člana obitelji, Savska ulica, 127. Petar Kovač, četiri člana obitelji, Savska ulica, 128. Ivan Kovačević, pet članova obitelji, Ulica V. Nazora, 129. Stjepan Kovačević, dva člana obitelji, Ulica Matije Gupca, 130. Antun Kučinić, šest članova obitelji, Ulica 27. oktobra, 131. Marko Kučinić, dva člana obitelji, Ulica 27. oktobra, 132. Petar Kučinić, dva člana obitelji, Ulica 27. oktobra, 133. Antun Ledenko, dva člana obitelji, Ulica maršala Tita, 134. Nikola Loš, tri člana obitelji, Lenjinova ulica, 135. Drago Lovrić, dva člana obitelji, Ulica S. Radića, 136. Nikola Lulić, tri člana obitelji, Savska ulica, 137. Stipo Lulić, tri člana obitelji, Lenjinova ulica, 138. Anki-ca Magoč, jedan član obitelji, Ulica I. L. Ribara, 139. Đura Magoč, dva člana obitelji, Ulica S. Radića, 140. Antun Manceta, tri člana obitelji, Školska ulica, 141. Alojz Manceta, dva člana obitelji, Grobljanska ulica, 142. Toma Manceta, dva člana obi-

telji, Grobljanska ulica, 143. Vlado Manceta, dva člana obitelji, Ulica S. Radića, 144. Zdenko Manceta, četiri člana obitelji, Grobljanska ulica, 145. Zlatko Manceta, dva člana obitelji, Ulica P. Šandora, 146. Zlatko Manceta, četiri člana obitelji, Ulica S. Radića, 147. Nevenka Maras, tri člana obitelji, Ulica M. Gupca, 148. Kata Maras, jedan član obitelji, Nova ulica, 149. Antun Marić, četiri člana obitelji, Ulica S. Radića, 150. Mato Markuš, dva člana obitelji, Ulica M. Oreškovića, 151. Zoltan Mihaj, četiri člana obitelji, Ulica M. Oreškovića, 152. Franjo Močilac, dva člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 153. Josip Močilac, dva člana obitelji, Ulica M. Gup-

Promocija knjige i u Zagrebu

Knjiga Marka Kljajića »Kako je umirao moj narod« bit će 10. prosinca predstavljena i u Zagrebu. U organizaciji Udruge prognanih i izbjeglih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, promocija knjige održat će se na Kaptolu, na tribini Grada Zagreba. Cijela naklada prvoga izdanje knjige je rasprodana.

ca, 154. Marko Močilac, dva člana obitelji, Lenjinova ulica, 155. Paško Močilac, jedan član obitelji, Ulica V. Nazora, 156. Jure Mrkonja, tri člana obitelji, Lenjinova ulica, 157. Pavle Mrkonja, jedan član obitelji, Ulica S. Radića, 158. Pavo Mrkonja, tri člana obitelji, Ulica S. Radića, 159. Manda Neralić, dva člana obitelji, Ulica 27. oktobra, 160. Franjo Nilić, dva člana obitelji, Ulica maršala Tita, 161. Marko Nilić, jedan član obitelji, Lenjinova ulica, 162. Petar Nilić, tri člana obitelji, Ulica P. Šandora, 163. Ivo Ninić, pet članova obitelji, Ulica S. Radića, 164. Ivan Obajdin, dva člana obitelji, Lenjinova ulica, 165. Ivan Obajdin, četiri člana obitelji, Ulica Sv. Markovića, 166. Tomo Obajdin, pet članova obitelji, Ulica V. Nazora, 167. Mile Obrovac, tri člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 168. Mile Obrovac, tri člana obitelji, Ulica V. Nazora, 169. Nikola Obrovac, četiri člana obitelji, Ulica S. Radića, 170. Pavo Obrovac, dva člana obitelji, Ulica Matije Gupca, 171. Pavo Obrovac, tri člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 172. Dragan Pakić, jedan član obitelji, Ulica S. Radića, 173. Josip Pakić, tri člana obitelji, Ulica V.

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:

Marko Kljajić

Nazora, 174. Paško Pakić, dva člana obitelji, Ulica P. Šandora, 175. Danko Papuga, dva člana obitelji, Ulica maršala Tita, 176. Franjo Paulić, dva člana obitelji, Lenjinova ulica, 177. Jure Paulić, pet članova obitelji, Školska ulica, 178. Mile Paulić, četiri člana obitelji, Ulica I. L. Ribara, 179. Vlatko Pavišić, dva člana obitelji, Ulica maršala Tita, 180. Antun Petrović, dva člana obitelji, Ulica S. Radića, 181. Matija Petrović, dva člana obitelji, Ulica Matije Gupca, 182. Ivanka Pleić, jedan član obitelji, Lenjinova ulica, 183. Antun Plivelić, četiri člana obitelji, Ulica S. Radića, 184. Martin Portner, dva člana obitelji, Ulica S. Radića, 185. Petar Portner, dva člana obitelji, Ulica S. Radića, 186. Povržan, tri člana obitelji, Ulica maršala Tita, 187. Antun Požega, tri člana obitelji, Nova ulica, 188. Janko Požega, tri člana obitelji, Ulica Matije Gupca, 189. Josip Požega, dva člana obitelji, Nova ulica, 190. Mića Požega, dva člana obitelji, Ulica P. Šandora.

Sve obitelji su se odselile u Republiku Hrvatsku.

Starovinski svatovski adeti Bunjevaca (XXI. dio)

Do zore i malko dulje

Piše: Alojzije Stantić

*Salašar je
jedva dočekao
da svatkuje, da
se provede
posli toliki od
jutra do mraka
teški
zemljodilski
poslova, zato
su mu svatovi
ko niki odušak,
da umor tila
potisne
razgalom duše,
da se po
njegovom
svačanju
provede u
svatovima*

POSLO PONOĆI: Kad su se gosti dobro naili i dosta popili, ređali su se u mulatovanju, a za zapovjedene, odsvirane i otpivane pisme svirce su novcima častili, kome je kako doticalo, il ko je kako ušo u novce prid svatove. Tušta nji su, kako su kazali, *iskijali* svatove, jel su se »pokazivali« prid drugima da vide koliko su galantni i da njim nije toliko stalo do ti novaca, pa nek svit misli da on ima još novaca. Ko će svatkovat unaprid se nastaro da spremi i ponese dosta novaca za prigodna darivanja snaše, al i da mu fajn dotekne za svirce, jel će se posli i tom pripovidat, a često se i dotični falit koliko je u svatovima prolumpovo novaca.

LUMPOVANJE: Ko nije upozno dušu salašara možda mu izgleda da je mulatovanje i bogato darivanje sviraca razbacivanje novaca, jel je svirce domaćin pogodio i platio da sviraju svima, a po želji bi svirali svakom i za manje novaca. Svačanje salašara nije bilo tako, on je jedva dočekao da svatkuje, da se provede posli toliki od jutra do mraka teški zemljodilski poslova, zato su mu svatovi ko niki odušak, da umor tila potisne razgalom duše, da se po njegovom svačanju provede u svatovima. U tom provodu nuz svirku, igru i pismu on je zabravio na znoj i nažuljene ruke, za to vrime je iz sebe potiso jesap koliko će mu krmače oprasit i odranit prasicu, kako će tele oteli krava, kako će mu rodit litina... Salašar nije žalio ako je u svatovima pobaco novaca koliko koštaju dva-tri možda i više ranjenika (tovljenika), il koliko košta jedno-dva juneta, il..., tog će ako da Bog odranit, pa će posli kraćeg vrimena opet bit na svom, al će bit bogatiji za doživljaj iz ovakog provoda, tako je dao sebi na volju. Prođu godine i godine dok koga ne zovu u čast, pa kad je već pozvan onda oće i da se provede. A kad je u pitanju provod onda čeljade ne škrtari. Iako u lumpovanju nisu sudilovala sva čeljad iz obitelji, pogotovu ne dica, nikom nije bilo krivo ako je bačo lumpovo, on se tako veselio, al je i njima bilo drago kad su vidili veseloga baču, a s njim su i oni bili u sridištu

Ispraćaj iz svatova

IZ ZBIRKE E. ANICE JARAMAZOVIĆ

veselja. Ako je žena znala lipo pivat, onda je čovik bio još veseliji, učutko je pivanje sviraca i s užitkom slušo kako mu je žena otpivala njegove pisme, a još mu je bilo lipče ako se u pivanju pridružila i čer, jel je oduvik bilo da čeljade ništa tako ne razgali ko lipa pisma. Kad je kogod znao lumpovat, lipo pivat, to se često pritvorilo u mali koncert pisama u čemu su uživali i drugi svatovski gosti.

ODLAZAK IZ SVATOVA: Baš kako su svakog gosta svečano sa svirkom dočekali, tako su ga i ispratili iz svatova. Po adetu, kad se kogod nakanio da će otić javio se domaćinu, zafalio mu na gošćenju, isfalio svatove kako mu je bilo lipo – na zadovoljstvo domaćina. Domaćin je redom goste s mladencima i svirkom ispratio do kola. To je uvek potrajalo, jel je domaćinu uvek bila u ruki čašica i boca s vinom. Za oproštaj su nazdravili barem još jednom čašicom, pa još jednom... Gosti koji su stali daleko il kojima je bilo dosta svatkovanja, iz svatova su krećali kad je svanilo, da odu na salaš namirivat, očistit staje, pomuzit krave i uradit druge nužne jutarnje poslove. Iako su salaš ostavili na komšiji, tribalo mu je što prija doć pomoć da redom i kako valja urade sve poslove oko živine. Gosti su se od svatova oprostili svirkom, opet darivali svirce, često da se to i vidu pa su mu papirni novac zalipili na čelo, zadili u harmoniku il za šešir, il gurnili u tamburu... Kad se kogod nakanio da će

otić iz svatova, kaki je red, najpre se javio domaćinu, svekru, da ga isprati kako je i došo, nije lipo kradom (tajno) otić iz svatova.

Najduže su ostali kum i stari svat, a poslidnji je iz svatova oćo stari svat. Njegovo opraštanje je potrajalo ko zna koliko vrimena, koliko puta je krenio, sio na kola, pa se opet vratio natrag, da popiju još jednu čašicu, da mu odsviraju još jednu pismu... Ako su svatovi bili u selu il varoši, starog svata su sa svirkom otpratili do kuće. Često se dešavalo da su se svatovi razišli posli podne, onda je tek mogo domaćin odanit, al su ga baš onda čekali toliki poslovi da s drugom čeljadi operu sude, sve sprema i ostave na svoje misto, jel će se već sutra tribat latit poslova koji ne trpe odlaganje.

DOMAĆIN SVATOVA: Svekru nije bilo lako izdurat svatove, dćo vrime je bio na nogama, da cvori goste, da nadgleda svu čeljad koja su se starala o gostima, da ništa ne omali, da sa svakim makar malo popije, a da se ne napije. Jel ako se koji gost malo i napio, on je nakratko odrimo, al domaćin na tako što-god nije smio ni posmislit. Ma koliko da mu je teško palo svekar nije ni pomislio »kurtala bilo svatova«, tako mu je sudbina, kad je već sina odranio mora ga i udomit kako priliči njegovom ugledu.

(I ovo poglavlje sam napiso po svom sićanju, nuz proviru i pomoć Anice Jaramazović, koja zdravo dobro pozna našu starinu.) ■

Noć obasjana

Krist kao vjesnik spokoja

Piše: vlč. mr.
Andrija Kopilović

*Nada u koju
ulazimo, i kao
ljudi i kao
kršćani, je
veliki doprinos
međuljudskim
odnosima, koji
će biti nadah -
nuti željom
tješiti, kao što
kaže Prorok
»Tješi, tješi na -
rod moj...«*

Želim s vama, štovani čitatelji, podijeliti jedno razmišljanje koje je doduše čisto vjerski nadahnuo.

Kako bih drugačije i mogao kad je rubrika »Okom svećenika«. No, nisam se zato na početku ispričao, nego želim skrenuti pažnju na jedno razdoblje crkvene godine koje započinje za dva dana. Ono za nas kršćane, vjernike, ima veliko značenje. Ne želim nametnuti čitateljstvu ovo razmišljanje isključivo kao kršćansko, nego samo povodom ovoga vremena želim razmišljati sa svim ljudima dobre volje o inače jednom teškom problemu, koji nas tišti bez obzira na naše vjersko opredjeljenje, a to je »tama noći«.

ADVENTSKE ZORNICE: Spremajući se za ovu temu listao sam po knjigama duhovnih pisaca i našao nekoliko vrlo vrijednih misli koje bih želio i s vama podijeliti ne bi li, potaknuti ovim razmišljanjem, osjetili da i noć, i ona duhovna, može biti obasjana i da možemo jedan drugome biti na utjehu i radost.

O čemu se radi? Adventske zornice imaju neku posebnu draž. Jedni kažu da jedva čekaju da pođu na tu ranu jutarnju euharistiju, da se tamo raspjevaju i da se u ranu zoru nekako duhovno osvježeni vraćaju kući. Drugi pak kažu da im je teško misliti na te dane, jer bi htjeli svaki dan prisustvovati zornicama, a ipak je teško rano ustajati svaki dan.

Vjernici u gradu često ne znaju što zornice znače. Oni rano ustaju, nose djecu u vrtić, odlaze na posao, i tko da još misli na svoju religioznu dimenziju u rano jutro. Živimo u stalnoj izmjeni dana i noći. Čini nam se kao da danju živimo, a noću zamremo. Duže ćeš živjeti ako manje spavaš, kažu ljudi. Noć je mračna, ona je pogodna za lopove, kradljivce i zasjede i čovjek je se boji. Danju slobodno hodamo, svi smo na ulicama, svi radimo, danju

se sve vidi. Noć je ujedno znak boli, tjeskobe i muke. Kao što postoji materijalna noć, postoji i noć duše.

Postoje depresije koje ljude muče mjesecima i godinama. Postoje teške napasti i misli kojima se ljudi nikako ne mogu oprijeti. Postoje bolesti, tjeskobe koje ljude tjeraju da viču i uzdišu. Postoje samoće od kojih čovjek osjeća kao da umire. Postoje uvrede od kojih se čovjek nikada ne može oporaviti. Postoje strahovi od ispita, od umiranja ili gubitka drage osobe. Ljudi žele da sve te patnje što prije prođu. Oni čeznu da nakon tih mračnih noći svoje duše ugledaju jutarnje svjetlo. Oni vape za komadićem zdravlja, života, sigurnosti. Za malo dobrote i za malo pažnje prema njima. Kao što stražar jedva čeka zoru da se više ne mora bojati na stražarskom mjestu, tako i čovjek koji pati jedva čeka da završi ta patnja, da nestane bol, da ode od njega depresija, da pobijedi sumnje, napasti i zlo.

U takvoj noći čovjek jedva čeka jutro. Kad se pojavi zora, on je presretan, kad se pojavi malo olakšanja, svjetla, radosti, nade i mira, tada sve u njemu buja od radosti.

NAVJEŠTENJE DANA: Prvi kršćani su povezivali materijalnu noć i noć duše. Noću su odlazili na sastanke i tamo molili i slavili euharistiju kako bi doživjeli zoru svojih osjećaja, savjesti i duše, a onda izlazeći sa sastanaka doživjeli i kraj noći. Tako su ostale zornice kao jeka biblijskih riječi: srca gore, evo zore, podignite glave, evo, približilo se vaše otkupljenje. Noć je poodmakla, dan se približio. Kraj je patnji, dolazi oslobođenje. Kraj je grižnji savjesti, dolazi oproštenje i otkupljenje. Kraj je preziru, dolazi sloboda i ljubav. Kraj je nehumanoosti, dolazi čovjekoljubivost Božja.

Tako očekujući u svojim zornicama Božić, kršćani očekuju i dolazak Isusa Krista, a to znači dolazak boljeg društva, dolazak mira, razu-

mijevanja među ljudima, dobrote i topline u srcima. Mnogim ljudima su noći duge. Ovisnici znaju da je njihova noć beznadna, alkoholičari se ne nadaju da njihova noć ima svanuće, napušteni nemaju nade da će biti opet prihvaćeni. Bolesni za tvorenik ne nada se da će ugledati slobodu. Ovisnik u svojim zločinstvima ne nada se da će opet biti častan čovjek. Čovjek stisnut grijehom ne vidi više nade. Svima njima žele zornice reći da će zora sigurno stići. Jer »Sunce pravde« dolazi u Isusu iz Nazareta. Svaki Božić obnavlja tu nadu. Crkva dovikuje čovječanstvu da se nada, Crkva želi pridignuti one koji su slomljena srca, da ožive. Zora već sviće, dolazi dan i kraj tvojih muka. Ustanimo dakle ovih dana ranije, sjednimo na rub kreveta i zavapimo Bogu. Sjetimo se da nas on voli, to više što smo svi patnici. Sjetiti se da je Bog svemoguć, prihvatiti svoje muke i predati ih u njegove ruke. Doživjet ćemo kako prihvaćena patnja oslobađa od patnje kad je s Isusom.

Nemojmo očajavati. Dan se bliži. Onima, koji će smoći vremena i snage poći na zornice, preporučujem da sa sobom uvijek u srcu ponesu sve svoje ukućane i sve njihove probleme. Mi, koji ćemo se na zornicama okupljati, trebamo ovom gradu, narodu i svim ljudima dobre volje upravo biti posrednici dobrote, ljubavi i nade. Tako je puno beznada oko nas da je ovo vrijeme priprave za Božić, označeno Adventom, upravo najpogodnije za podržavanje nade koja uvijek rađa radošću. Dakle, nada u koju ulazimo, i kao ljudi i kao kršćani, je veliki doprinos međuljudskim odnosima, koji će biti nadahnuti željom tješiti, kao što kaže Prorok »Tješi, tješi narod moj...«. Tko god prepozna u sebi taj zov za nadom, neka nikako ne zakopa u sebi glas svoje savjesti, nego neka postane što glasniji navjesticatelj nade i tako vjesnik radosti koja nam je toliko potrebna. ■

Prijedlog tjedna

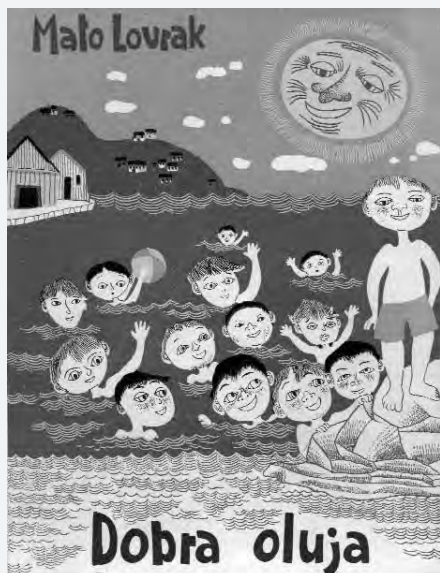
Mato Lovrak

DOBRA OLUJA

(Mladost - Zagreb, 1964.)

Kao dijete sam imao tri omiljena spisatelja: *Hansa Christiana Andersena* (Bajke), pokojnog *Branka Ćopića* (Zbogom, mala, iz Bosanske Krupe) te *Lewisa Carrolla* (Alisa u zemlji iza zrcala). No, *Mato Lovrak* bio je nad svima. Izvan konkurencije. Par excellance. Književnost za djecu i omladinu nikada nakon Lovraka više nije bila ista.

Čitajući pripovijetke i romane pokojnoga Mate Lovraka ne možete a da ne primijetite da se u njima nalazi svakodnevni život. Lovrak nikada nije pisao

bajke ili pjesme, niti je ikada pisao knjige iz daleke ili zamišljene budućnosti. Mato Lovrak uvijek je bio pisac stvarnoga života. Velikoga grada, kako je zvao svoj Zagreb. Kako bi izgledala dječja književnost u Hrvata bez Mate Lovraka? Poput Zagreba bez Ilice, bez Maksimira, zoo-vrta, bez Velikoga kazališta.... Bi li takav Zagreb bio onaj svima nama dragi grad?

Ime Mate Lovraka i njegov značaj, lik i djelo, u tolikoj su i toj mjeri urasli u naš pojam dječje literature, da bi ona bez njega izgubila svoje najznačajnije boje i obilježja. S njim je u Hrvatskoj, nakon divnih bajki *Ivane Brlić-Mažuranić* i *Vladimira Nazora*, nastupilo doba realistične proze za djecu, modernog romana i suvremenog psihološkoga pristupa mladoj duši. U njegovim se romanima za

djecu ogleda život. Što se konkretnoga prijedloga tjedna tiče, knjige, dakle, kratkih pripovijesti iz djetinjstva, u čemu je Lovrak bio uvijek i »najjači«, »Dobra oluja« je tipičan izdanak iz spisateljske radionice neprevaziđenoga Mate Lovraka: priče o toplim ljetnim poljima, tuzi i bolu, malim životnim srećama, vjernim prijateljstvima, odrastanju i pulziranju bila velegrada, ali i životu sela, šume, šapatu rijeke, mora... Mato Lovrak spada u onaj red nenadmašnih spisatelja dječje, uvjetno nazivam to tako, literature, u koje spadaju, primjerice, *Ferencz Molnar*, spomenuti Andersen, *Erich Kastner*, *Mark Twain*, *Arkadije Gajdar*, spomenuti pokojni Ćopić.

Mato Lovrak rodio se u Velikom Grđevcu kraj Bjelovara, 8. ožujka 1899. godine. Poznao je i osjećao selo, te stoga mnoga njegova djela govore o seoskome životu. No, Lovrak je poznao i grad, čutio je njegov unutarnji život jer ga je učiteljski poziv povezao sa Zagrebom, gdje je živio još od prije Drugoga svjetskog rata. Stoga nije čudno da mnoge njegove knjige govore o životu gradske djece. Lovrakova knjiga »Dobra oluja« zbirka je vrsnih kratkih pripovijesti o odrastanju na selu, u gradu, uz puno tegoba radi neimaštine, ali uz obvezatnu ljubav roditelja, ponajčešće majke i bližnjih. I, vjerujte, uz knjige poput ove, poput svih Lovrakovih, čitajući ih, čuteći ih, postaje se, biva se boljim čovjekom.

R. G. T.

Goran Bare i Plaćenici
IZGUBLJEN I NAĐEN

(Croatia records)

Poslije dugogodišnje karijere sa skupinom »Majke« ovo je bilo prvo pojavljivanje starog vinkovačkog rock heroja Barea na glazbenoj sceni. Raspustivši svoju kulturnu skupinu, u potrazi za novim glazbenim iskustvom okupio je ekipu glazbenika spremnih odraditi posao, manje zbog novca, a više iz ljubavi prema samoj glazbi. U klasičnom ključu singer/songwriter metodologije Bare je sam izabrao sebi srodne glazbenike. Ekipu Plaćenika su formirali iskusni, dokazani glazbenici kao *K. Levačić*, *D. Vorih* i *A. Kraljić* (ex – Pipsi). Pored čvrstog jezgra

skupine, na snimanju materijala su sudjelovali i *D. Rodik*, *R. Ibrić*, *M. Križan*, *H. Rupčić*... Samostalni prvijenac Gorana Barea i njegovih Plaćenika donosi devet potpuno novih pjesama. Cjelokupnu glazbu i tekst napisao je sam G. Bare, dok aranžmane pjesama potpisuje zajedno sa svojim pratećim bendom. Album je snimljen uživo u zagrebačkom klubu SAX tijekom lipnja 1999. godine, dok je postprodukcija i produkcija napravljena u studiju CBS (*N. Zubak*, *M. Belavić*) u razdoblju rujan-prosinac iste godine.

Ova ploča je, prije svega, Bareovo prezentiranje njegova nova pristupa samome sebi. »Pokreni se, izmijeni se...« stih jedne od ključnih pjesama s albuma, najkraće i najjasnije govori, koliko se bivši pjevač Majki želio oprostiti od svoje problematične, ovisničke prošlosti. Stilski je promjena uočljiva, također.

Nasuprot čvrsta hard rock zvuka kakav ga je proslavio, on se više okreće smirenijem i »pročišćenom« bluz zvuku. Naravno, ni ostali bluzu srodni žanrovi nisu zapostavljeni. Tu su prisutni polu funk u pjesmi »Prolaznost te spoznala« i lepršavi boogie u »Ne pomišljaj na kraj«, sve do tex-mex elemenata u simbolički naslovljenoj »Put ka sreći«, koja i zatvara ovaj album. Lirika je prepoznatljivo »bareovska«, u potpunosti introspektivska. Ponekad se ona zatekne na rubu patetike, ali nikada izvan domena umjetnikove ispovjedničke iskrenosti.

Ova iskrenost ovoga puta nosi u sebi novu, iskusljujuću priču. Optimizam, koji Bare donosi kao čovjek koji se dugo borio s ovisničkim demonima, je primjer da se poslije duge izgubljenosti, stvarajući s ljubavlju, čovjek može iznova probaći.

D. B. P.

Vijesti

Uspješan nastup Massima Savića u Beogradu

Ovogodišnji Enter Music Fest u beogradskom Sava centru i pored sjajnog nastupa glavne zvijezde manifestacije, skupine »Joe Zawinul Syndicate« glasovitog američkog klavijaturista, band-leadera, skladatelja i aranžera austrijskoga podrijetla, *Joe Zawinula*, nije okupio niti dio očekivane mase posjetitelja, ali je i ta malobrojna publika toplo pozdravila nastup umjetnika iz Hrvatske, prvoga dana festivala: virtuoznoga jazz-pijanista *Matiju Dedića* i pjevača, gitarista, tekstopisca i skladatelja *Massima Savića*, negdašnjeg frontmana i leadera skupine »Dorian Gray«. Dedić i Savić predstavili su se s nekolicinom ukusno odabranih jazz-standarda koje su mjestimice »presekli« s dvije – tri skladbe Matijinog oca, legendarnog hrvatskog kantautora *Arsena Dedića*. Matija je Dedić demonstrirao briljantnu tehniku i lakoću s kojom je u dobro znanim jazz-standardima pronalazio skrivene motive za improvizaciju, u čemu je imao izdašnu pomoć od strane te večeri izuzetno inspiriranoga beogradskoga basista *Branka Markovića*, dok je Savić, elegantni »hrvatski Bowie«, kako ga je ovdašnji tisak nedavno nazvao, pokazao izrazitu naklonost k jazz-baladama i vokalnoj frazeologiji jednoga *Johnnya Harthmana*, primjerice. Nastup za pamćenje, pred nedopustivo malobrojnomo publikom.

Izložba posvećena Adenaueru na subotičkom Otvorenom sveučilištu

U auli subotičkog Otvorenog sveučilišta postavljena je izložba »Conrad Adenauer – Nemač i Europljanin«, koju je priredila Kancelarija istoimene Fondacije u Beogradu, a čiji je realizator zajedno sa Otvorenim sveučilištem i Slobodni licej iz Sombora. Conrad Adenauer je jedan od najznačajnijih državnika moderne Njemačke, koji je svojom političkom i državničkom mudrošću uspio jednu ratom razrušenu i osramoćenu zemlju ponovo uvesti u svijet i Europu, i podariti joj socijalnu sigurnost i ekonomski prosperitet. Za njegovu se vladavinu vezuje pojam izgradnje identiteta Njemačke države u vanjskoj politici – potpuno ostvarenje njenog državnog suvereniteta, povezivanje sa Zapadom, pomirenje s Francuskom te ujedinjenje Europe, dok se na unutrašnjem planu program obnove zemlje, socijalizacija prognanih i izbjeglih, te izgradnja tržišne ekonomije i socijalne odgovornosti države označavaju kao trajni i presudni državni programi. Ime Conrada Adenauera nosi i Fondacija koja, iako politički neovisna, potječe projekte i ideje koje su karakterizirale kako samog Adenauera, tako i njegovu vladavinu.

»Bunarman« na još tri festivala

Dokumentarni film zagrebačkoga redatelja podrijetlom iz Tavankuta *Branka Išvančića*, mnogo nagrađivani »Bunarman«, pozvan je na još tri inozemna međunarodna festivala. Radi se o Međunarodnom filmskom festivalu u Rumunjskoj, 29. studenog, potom na Međunarodni filmski festival kratkog filma te na Međunarodni festival kratkoga filma u Imoli, u Italiji, 3. prosinca.

Klarinetski virtuoz u Subotici

U organizaciji subotičkoga Glazbenoga centra minulog je tjedna u Velikoj vijećnici Gradske kuće briljantan koncert održao novosadski umjetnik *Nikola Srdić*. Virtuoz na klarinetu, ovaj je glazbenik interpretirao djela *Bartoka*, *Widore*, *Nielsena*, i *Mokranjca*. Primjerenu pratnju na glasoviru obezbijedila je *Timea Hotić*.

Nezaboravna večer

»Vojvodanskih impresija«

Glasoviti pijanist iz Novog Sada, jazz-orijentirani glazbenik, skladatelj i aranžer *Aleksandar Dujin* priredio je u Subotici nezaboravni koncert Vojvodanske impresije. Nazočni su u svečanoj koncertnoj dvorani Gradske kuće čuli novi ciklus njegovih skladbi za glasovir, koje su inspirirane Vojvodinom, te lirikom svakodnevna života autora.

Izložba u Gradskoj kući

U utorak je, 25. studenog u vestibulu Gradske kuće u Subotici pred mnoštvom nazočnih ljubitelja likovne umjetnosti svečano otvorena izložba slika *Lajče Vojnića Zelića*. Izložbu je organizirao Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, čiji je Lajčo Vojnić Zelić istaknuti i aktivni član. Slikama izloženim u vestibulu Gradske kuće, mahom u tehnici ulja na platnu, s umjetnikovim očito omiljenim temama, salašima i crkvama, Lajčo Vojnić Zelić predstavio se ljubiteljima slikarstva kao zreog i kreativnog likovnog umjetnika.

U spomen Matošu

Sutra, u subotu 29. studenog, održati će se u Kačmaru, u susjednoj Mađarskoj, Međunarodni znanstveni skup u spomen *Antuna Gustava Matoša* (1873. -1914.) na početku kojega će se u ovom mađarskom gradiću otkriti bista pokojnoga Matoša. Skup organiziraju manjinska hrvatska samouprava Kačmara i Budimpešte, a na skupu će govoriti i Subotičani *mr. Josip Ivanović*, predsjednik HNV-a, te književnik i publicist *Milovan Miković*, koji će tom prigodom govoriti na temu »Što nam djelomatoševo znači danas«.

Izložba slika i skulptura Jovana Devića

Danas se s početkom u 18 sati u galeriji »Dr. Vinko Perčić« u Subotici priređuje otvaranje izložbe slika i skulptura *Jovana Devića*, glasovitog subotičkog likovnog umjetnika, čija se petogodišnjica smrti obilježava ove godine. Izložba je naslovljena »Sjećanje na Jovana Dedića«, a autor joj je viši kustos u Muzeju *Olga Kovačev Ninkov*. Izložbu organizira Gradski muzej Subotica., a za vrijeme trajanja izložbe galerija će biti otvorena za zainteresirane posjetitelje utorkom, srijedom, četvrtkom i petkom u periodu od 10 do 16 sati.

OBLJETNICA

VIS »Zlatni akordi«

Četiri desetljeća od osnutka

Na današnji dan prije točno četiri desetljeća osnovana je u Zagrebu jedna od prvih i najbitnijih skupina suvremene pop/rock glazbe u Hrvatskoj uopće, grupa »Zlatni akordi«. Skupinu su osnovali *Davor Štern* (klavijature) i bubnjar *Željko Marinc*. Gitaru je u prvoj postavi svirao legendarni »hrvatski Hendrix«, danas profesor na Mašinskom fakultetu *Nikola Sarapa*. Postavu je upotpunjavao basist *Zlatko Miksić Fuma*. Ubrzo dolazi do personalnih promjena i kao ritam-gitarist skupini se priključuje Zlatkov brat *Ivica Miksić*. Od konca 1963. grupa svira na popularnom plesnjaku Tuškanjac, a na domaćim smotrama beat-glazbe (kako se to tada nazivalo) uglavnom osvajaju prva mjesta.

Prvi vinilni uspjeh bila im je već (i ujedno) debi ploča-obrađena velikog hita engleske grupe »The Who«, skladba »My Generation«. Sredinom 1965. godine, skupinu napuštaju pjevači, a dolazi *Zlatko Slobodinski*, multitalentirani glazbenik na svim instrumentima, od tipkaćih do žičanih. Sudjeleuju na prvom festivalu vokalno-instrumentalnih sastava, održanom 4. i 5. studenog 1965. godine u Zagrebu, i osvajaju pokal redakcije lista »Politika ekspres« (Beograd). Narednog proljeća Sarapa prelazi u »Delfi-

ne«, a s »Zlatnim akordima« kreće svirati *Džerald Kazaferović*. U jesen 1966. godine njega zamjenjuje *Vladimir Delač*, a ponovno se vraća i orguljaš *Davor Štern*. U studenome, 1966. uvjerljivo pobjeđuju na Šampionatu VIS-ova, nanovo u Zagrebu. Nakon toga poduzimaju iznimno uspješnu turneju po Libanu. Objavljuju drugi singl, s obradom narodne pjesme »Marice divojko« u aranžmanu *Pere Gotovca*. Krajem ljeta 1967. godine ih napušta Slobodinski, a vokalne uloge preuzimaju svi članovi skupine. Iste godine prema anketi čitateljstva lista »Plavi vjesnik« bivaju proglašeni grupom godine. Početkom 1968. napušta ih Štern, a oni se integriraju s grupom O Hare, tako što im pristupaju njihovi članovi – klavijaturist *Frano Parać* i tada još maloljetna pjevačica *Josipa Lisac*.

U ovoj postavi učestvuju na subotičkom Omladinskom festivalu s numerom »Sunce sja za nas«, a iste godine na festivalu Vaš šlager sezone uspješno nastupaju s isključivo vlastitim numerama i objavljuju novi singl. Nakon uspješnog nastupa na Opatijskom festivalu, skupinu napušta Josipa Lisac i počinje solokarijeru, a skupina ulazi u studio i snima prvi album, s vlastitim skladbama, povremeno prateći Josipu Lisac na koncer-

tima i u studiju. Grupu napušta Delač, a zamjenjuje ga vrsni gitarist *Želimir Kovačević Pes*. Skupina uvrštava na repertoar i skladbe iz tada pomodnog glazbenog trenda, tzv. »progresivnog rocka«, primjerice *Jimi Hendrixa*, te grupa »Cream« i (li) »Vanila Fudge«. Koncem 1969. godine u postavi su braća Miksić i Željko Marinac, te novopridošli klavijaturist, flautist i aranžer *Branimir Brane Lambert Živković*, pjevač *Zdenko Juran* te povratnik, gitarist *Nikola Sarapa*. Grupa sve rjeđe ulazi u studio i mahom se fokusira na koncertne nastupe i kraće turneje po inozemstvu, najčešće po Njemačkoj.

Na poslijetku, nakon još mnogo personalnih izmjena, skupina »Zlatni akordi« prestaje muzicirati, a 1976. Zlatko Miksić objavljuje raspad grupe, pošto iste godine većina njenih članova odlučuje pristupiti novoosnovanoj rock-skupini »Parni Valjak«. Ali to je već druga priča, a ova ovdje okončava... R. G. T.

NEIMARI KULTURNE BAŠTINE Mario Antonini (1929. -)

Sin slikara *Ota* i unuk slikara *Marka Antoninija*, arhitekt i dizajner Mario Antonini rođen je 21. travnja 1929. godine u Zagrebu, gdje je i svršio Akademiju za primijenjenu umjetnost. Bio je najistaknutiji članom Odbora za dizajn negdanje (SFR) Jugoslavije, te predsjednikom mnogih žirija iz struke primijenjenih umjetnosti (Zagreb 1966. i 1967. godine, Beograd 1967. - 1973. godine, Ljubljana 1968. i 1969. i dr.). Sudjelovao je na skupnim izložbama od kojih su najznačajnije Zagrebački trijenale (1955. i 1959.),

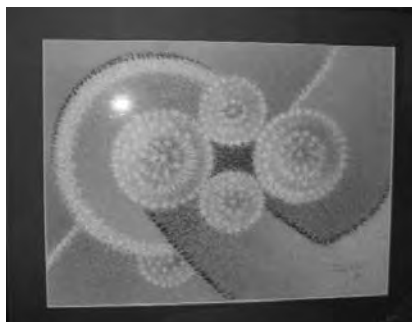
Ljubljanski sajam (1956.), Umjetnost i industrija (Beograd 1956.), XI Triennale di Milano (1957. godine, srebrna medalja i prva nagrada publike), Međunarodni bijenale (Budimpešta, 1960.). Laureat je Nagrade grada Zagreba za primijenjenu umjetnost s grupom SIO, 1958. godine. Sve do mirovine i duboke starosti sudjeluje na savjetovanjima iz područja arhitekture i dizajnera, te kao član mnogih žirija za nagrade u spomenutim područjima.

Pripremio: R. G. T.

U povodu retrospektivne izložbe Cecilije Milanković (1926.-2000.)

Čitav jedan život u svijetu maslačka

Prije točno tjedan dana u galeriji Gradske biblioteke u Subotici otvorena je retrospektivna izložba slika pokojne *Cecilije Milanković*, naslovljena »Moje slike - moji snovi / Ceciliji Milanković s ljubavlju«. Izložbu je upriličila i organizirala Matica Hrvatska Subotica, čijega je likovnog odjela upravno pokojna Cecilija Milanković bila prvom predsjednicom. U nadahnutom osvrtu na život i rad najprije *Viktorije Grunčić*, predsjednice Matice Hrvatske Subotica, a potom i li-

kovnog umjetnika i kritičara *Mileta Tasića*, nazočni su mogli saznati kako je cijeli svoj život pokojna umjetnica, inače stomatološka sestra po zanimanju, posvetila dobrobiti, ljubavi prema bližnjemu i ljepoti, što se sve i te kako da osjetiti pažljivim promatranjem njenih slika. Teško ju je dojmila nesreća bližnjih, rat na ovim prostorima, i od svega je bježala u svoju umjetnost. Maslački, taj toliko čest motiv na njenim slikama, na kojima smo, kao djeca, kako je lijepo zamijetio spomenuti Tasić, »gledali koliko je sati puha-

Viktorija Grunčić otvara izložbu

Posjetitelji na otvaranju

njem u njega«, istinski su simbol njenoga života i predanosti umjetnosti. Promatranjem njenih slika, napose onih s motivima spomenutoga maslačka, otkrivamo jednu beskrajno ranjivu i toplu, senzualnu dušu.

R. G. T.

Cecilija Milanković:

SADA ZNAM

Još kao dijete nebo me zanielo
Beskraj vidika i modra boja
I odjednom dobila sam krila
Da poletim u visine lake.
A onda još sve je modro bilo
Kućica naša, ljudi, običaji.
Kako brzo prođe mi taj san.
I zato znam
Sada slikam sve u modrom.

CECILIJA MILANKOVIĆ rođena je u Subotici 18. svibnja 1926. godine. Pored silne ljubavi prema svom narodu, u srcu je uvijek nosila veliku ljubav prema svim ljudima, a napose prema djeci i mladima, uopće. Pored tih ljubavi imala je i bezgraničnu ljubav spram slikanja i svijeta koji ju je okruživao. Crtala je grafikonom, a najviše suhim pastelom. Nacrtala je obilje djela: slikala je prirodu i krajolike, portrete i autoportrete, Bački krajolik i salaše, ali se najviše zadržavala na apstraktnim motivima, inspirirajući se najviše raznim stihovima, glazbom i svojim snovima u koje spada i njezina »igra« s maslačcima koje je ostavila svojim najmilijima i poštivaocima njene umjetnosti. Učestvovala je na mnogim izložbama u našoj zemlji i inozemstvu, primila mnoge nagrade i brojne pohvale. Ostavila nam je sebe, svoj svijet snova i stvaranja.

Obilježena obljetnica smrti dr. Vinka Perčića

Fotografije iz obiteljskog albuma

U ponedjeljak je 24. studenog točno u podne otvorena u Zavičajnoj galeriji *dr. Vinka Perčića* u Subotici, prigodna izložba u povodu obilježavanja obljetnice smrti dr. Perčića naslovljena »Fotografije iz obiteljskog albuma«. Pokojni je dr. Perčić cijeloga života vrijedno i s strašću sakupljao umjetnine i slike, ali je najvećma zbog nerazumijevanja rodne sredine poklonio svoju doista gotovo neprocjenjivo vrijednu zbirku gradu Zagrebu. No i ono preostalih djela koja su ostala u Subotici dostatno govore o istančanom ukusu i estetskim kriterijima pokojnoga kolekcionara i ljubitelja umjetnina.

Sama je Zavičajna galerija dr. Vinka Perčića otvorena svibnja 1996. godine, u Subotici, u ulici Matije Gupca. Istu je zgradu

projektirao glasoviti mađarski arhitekt Dezso Jakab (1864. - 1932.), jedan od najistaknutijih kreatora secesijskog stila, toliko karakterističnog za ove krajeve sjeverne Bačke. Jakab je bio i jedan od glavnih projektanata subotičke Gradske kuće. Sama Galerija dr. Perčića predstavlja kompleksan doživljaj ambijenta građanske arhitekture s početka minuloga, 20. stoljeća, s dijelovima pokućstva i inim umjetničkim djelima zavičajnog dijela kolekcije znanoga i cijenjenoga gastroenteorologa i kolekcionara dr. Vinka Perčića, rođenog 1911. a preminulog 1989. godine. Većinu je umjetnina dr. Perčić kupio za vrijeme svoga rada u Londonu, kada je i gdje je bio osobni liječnik osoblja tamošnje Ambasade. Njegova donacija gradu Subotici premda daleko siromašnija od one gradu Zagrebu, sadrži više od 130 pretežito slikarskih djela od 44 zavičajna autora, kao i nešto manji broj djela eminentnih slikara iz Mađarske i s prostora bivše Jugoslavije.

R. G. T.

Enes Kišević u Subotici

Pjesnik strasti i glorifikacije života

Prije tjedan dana Suboticu je svojim gostovanjem počastvovao jedan od najvećih i najznačajnijih suvremenih pjesnika na hrvatskom jeziku, *Enes Kišević*. Kišević je generaciji potpisnika ovih redaka najviše poznat kao vrsni suradnik kantautora poput *Ibrice Jusića* ili *Mrvoja Hegedušića*, primjerice, koji su njegove divne stihove pretakali u jednako lijepu glazbu, ali i kao filmski (*»Štefica Cvek u raljama života«*) i kazališni glumac.

U organizaciji Hrvatske čitaonice, prije svega njene agilne i vrijedne ravnateljice,

Neoprostivo

Ponovilo se ono što u posljednje vrijeme uvijek pokvari sva gostovanja znamenitih i vrsnih umjetnika iz matične nam države, Republike Hrvatske na ovim prostorima, posebice u Subotici-nedopustivo, usudio bih se to nazvati i neoprostivo bezobrazno malo nazočnih. I to ne »običajnih posjetitelja«, već onih koji bi morali svojim prisustvom ukazati počast velikim umjetnicima iz matice, intelektualcima, »duhovnoj eliti našeg nacionalnog korpusa«, kulturnim djelatnicima, spisateljima, glazbenicima, filmskim, kazališnim djelatnicima, slikarima, umjetnicima i inteligenciji. Sjetimo se samo Dana hrvatskog filma u Vojvodini, kada su se gledaoci u kinu ili u velikoj sali HKC »Bunjevačko kolo« mogli prebrojati na prste jedne šake. Sramno i nedopustivo. Ugledajmo se na ine nacionalne manjine u domicilnoj nam državi: Mađare, Rusine, Rumunje, Slovence. Svako gostovanje iole značajnije ličnosti iz javnog, društvenog, kulturnog života, oni obilato posjećuju.

Da nema djelatnosti Hrvatske čitaonice i Katoličkog Instituta za povijest, znanost i duhovnost činilo bi se da ovdašnje Hrvate uopće ne interesira kultura, umjetnost, život uopće van svog, našeg malog atara. Žalosno, u najmanju ruku. I sramotno.

cija popularnih skladbi (*»My Way«* Paula Anke, primjerice) i nekolicine klasičnih komada za klavir od strane *Daniela Grosa* (Beč), te vrsnog nastupa sopranistice *Pamela Kiš* uz glasovirsku pratnju *Judit Papilion* i *Darka Varge*, Kišević je govorio stihove iz svoje najsvježije poetske zbirke, naslovljene *»Svjetlost je tvoja sjena«*, ali su u njegovom nadahnutom govorenju i recitiranju mjesta našli i neki nezaboravni, stari stihovi, pjesme iz njegovih ranijih knjiga.

Željko Ivanković je nazvao novu knjigu Enesa Kiševića *»Odom radosti života«*, a norveški tisak piše kako »Kišević toliko uvjerljivo pjeva da mu se vjeruje kao Job Bogu što vjerovaše«, i obe konstatacije su više nego točne. Malobrojna publika pozdravila je velikoga pjesnika iz Zagreba toplo, upravo onako kako ju je i on tretirao, kakvim se predstavio. Nezaboravna večer, doista, puna strasti i glorifikacije života, poeziji malih stvari koje u biti i čine život i stvaraju ljubav k njemu, ma kako se beznadnim on nama katkad činio. Umjetnici poput Enesa Kiševića u svakom ga slučaju čine ljepšim i boljim. Podnošljivi(ji)m u svakom slučaju. Hvala Ti, pjesniče!

R. G. T.

Katarine Čeliković, te subotičke Glazbene škole u suradnji s austrijskom tvrtkom »Grimex« – International Vienna«, Subotičanima je priređen nezaboravan umjetnički dojam i druženje s jednim od najmarkantnijih likova na suvremenoj poetskoj sceni Hrvatske, pa i ovog dijela Europe. Program je vodila *Jadranka Gros* iz Beča, koja nam je nakon uvodnih riječi i kratke biobibliografije Enesa Kiševića saopćila kako on i dalje neumorno piše, ali i uživa u drugoj svojoj velikoj ljubavi-glumi redovito u zagrebačkom Dječjem kazalištu, i to čini jednako veličanstveno kao što i piše. A piše briljantno. Jednako kao što briljantno i prevodi (Shakespeare, Lorca, Neruda). Nakon klavirskih interpretacija

DialUp, Full i Day nalozi
Wireless internet
Izrada web prezentacija
Prodaja računara i opreme

DialUp, Full és Day üzemmód
Wireless internet
Web honlapok kidolgozása
Számítógép és alkatrészek árusítása

SuOnline.NET

Trg Cara Jovana Nenada 15, Subotica. Tel/Fax: (024) 559-200

Danas

Novine s m(j)erom

Poetski kutak: Ante Tresić Pavičić

Pjesnik klasicističkih tendencija

Ante Tresić Pavičić rođio se 1867. godine na otoku Hvaru, u Vrbanju. Klasičnu gimnaziju pohađa u Splitu i Kotoru. Tresić upisuje filozofiju, povijest i zemljopis na filozofskom fakultetu u Beču, gdje doktorira filozofiju. Već kao mladić, od 1888. godine surađuje u književnim i drugim listovima, a prvu knjigu »Glasovi s mora Jadranskoga« objavjuje 1891. godine. Na koncu svoga prvenca Tresić prilaže »Tumačenje mjerila«, neku vrstu svoga metričko-klasicističkog manifesta, u kojem među ostalim piše da poezija »koja se temelji na naglasu i sroku nije tako zgodna da izrazi duboke misli i nema toliko blagozvučja i raznozvučja kano stara klasična mjerila koja se osnivaju na ritmu«. Tresić je mislio da je oživljavanjem klasične prozodije našao najbolji put hrvatskom pjesničkom izrazu, jer i u slijedećoj novoj knjizi, u »Novim pjesmama«, objavljene 1894. godine, a tako i u knjizi pjesama »Valovi misli i čuvstva«, objavljene 1903. godine, nastavlja sadržajno i formalno pisati u smislu svojeg manifesta i poezije iz prve knjige.

Usporedo s klasicističkim formama u poeziji Tresića stao se javljati i utjecaj narodne pjesme, tako da se u knjizi »Đuli i sumbuli«, objavljene 1900. godine, koristi deseteračkom folklornom metrikom. Kako i sam piše, htio je razbiti »dosadnu jednozvučnost hrvatskog osmerca i deseterca«, i s ponosom ističe da je »prvi uveo u umjetničku poeziju narodnu bugaršticu«. Tresićeva knjiga »Sutonski soneti« objavljena je 1904. godine prije *Nazorovih* i *Matoševih* soneta i modernih zatvorenih strofa. Iako se Tresićeva poezija javljala usporedo s *Kranjčevićevom*, a najbolji dio u vrijeme moderne, kada su za blistale lirske zvijezde *Vidrića* i *Begovića*, a nazreo se i *Nazor*, Tresić je ipak ostao vidljiv i utjecajan pjesnik. Njegov klasicizam i naturistički osjećaj prirode, njegove lokalne, primorske teme, a zatim i elegične i zvučne sonetne forme, plima misli i refleksija, sve te i druge odlike Tresićeve poezije živa su pojava u nastanku naše suvremene poezije.

Ante Tresić Pavičić proputovao je mnoge europske zemlje i napisao je obilat ciklus putopisa: »Groblje Pere Lachaise u Parizu«, 1894., »Po Lici i Krbavi«, 1897., »Po Bosni i Hercegovini«, 1897., »Po moru«, 1897., »Poleti oko Biokova«, 1902., »Po Ravnim kotarima«, 1902., i konačno, poslije puta po Americi, izlazi Tresićeva putopisna knjiga »Preko Atlantika do Pacifika«, 1907. godine. O ciklusu Tresićevih putopisa, književnik *Šime*

Vučetić bilježi: »Napisavši prvi putopis, Tresić uviđa da je našao pogodnu formu kojom može izraziti i svoje lirske ushite, i svoje filozofske refleksije, i svoja svjedočanstva o ljudima i našim krajevima, pa i svoj patos, dramu snažne i dramatične egzistencije, svoje mnogostrane interese. Usporedo s pjesničkim, putopisno-proznim, publicističkim i filozofskim radom, Tresić je pisao i drame, uvjerivši se da je teatar pogodna govornica za političke i etičke ideje. Svoju dramaturgiju zasniva na klasičnoj, renesansnoj i klasicističkoj tragediji. Najpoznatija je Tresićeva drama iz nacionalne povijesti »Katarina Zrinjska«, tragedija koja je srodna sa završnicom *Kumičićeve* »Urote«.

Početkom 1898. godine Tresić u Splitu pokreće i uređuje svoj »Novi vijek«. Taj časopis bio je izraz težnje za određenijim političkim aktivizmom. Tresić časopis izdaje do konca 1899., a političko-kulturni i tjednik »Jadran« pokreće 1903. godine. U usporedbi s dotadanjim Tresićevim djelovanjem, »Jadran« je dokaz Tresićeva daljeg zaoštravanja antiaustrijskog stava. Na početku Prvog svjetskog rata Tresić je interniran, a iz zatvora u Grazu pušten je 1917. godine. Vrativši se u domovinu,

Tresić je od vlasti bio iz Zagreba protjeran, pa se preselio na Rijeku gdje je nastavio s radom na obaranju Austro-Ugarske. Pri slomu monarhije Tresić je 31. listopada 1918., osvanuo na bojnom brodu »Viribus unitis« u Puli i od pobunjenih mornara primio u ruke brodovlje ratne mornarice. I u novostvorenoj državi Tresić se stao oporbenjački ispoljavati, ali uviđajući da nešto u novoj državi nije u redu, a i ne snalazeći se najbolje u novonastaloj bujici, Tresić se stao povlačiti iz političkog života.

»Politika, rat i austrijski zatvori uništili su moju književnu aktivnost«, napisao je Tresić 1937. godine. Umro je u Splitu 26. travnja 1949. godine. U Tresićevoj poeziji, u njegovim putopisima, u dramskom ciklusu, a tako i u publicističko-esejističkom djelu žive poticajne pobude i zanimljiva ljudska svjedočanstva na koja se ima smisla vraćati. Nesporna je književna pojava Ante Tresića Pavičića u našoj književnosti prve polovine 20. stoljeća, a osobito u razdoblju između 1895. i 1914. godine.

NA OBALI BESKRAJA

Kad svježja nojca s kosam punim rose
I s uzdasima od lahora krene,
Raspustiv s gora morem vrane kose,
Sanjarit sjednem vrh oborene stijene,

I motrim eter: Kano dijete što se
Kraj morske jada šumovite pjene,
Što ić mu priječi kud ga želje nose:
Na rubu tako sjedim vaseljene.

I ko što dijete prislušakiva šapat
Sedefli-školjke čudni, tako i ja
Šum mora, noći i životni hlapat

Svemira i svoda beskrajne praznine,
I glas elipsa što kroz njih zavija:
I tako snatrim sjetan kraj pučine...

Priredio: Z. Sarić

Zlatko Romić, jedan od organizatora Drugih dana Balinta Vujkova

Dug spram znamenitog Hrvata

Zlatko Romić, novinar »Subotičkih novina«, i ove je godine u najužoj grupi entuzijasta i kulturnih djelatnika koji organiziraju Dane Balinta Vujkova, inače druge po redu.

HR: Ispričajte nam ukratko povijest Dana Balinta Vujkova. Vi ste jedan od onih koji su od početka bili u krugu kulturnih pregalaca koji su došli na ideju da organiziraju spomenutu manifestaciju.

Službeno smo tek prošle godine, glede ob-

ljetnice 90 godina od rođenja Balinta Vujkova, krenuli organizirati Dane Balinta Vujkova. On je rođen 12. svibnja 1912. godine, tako da je to bio povod za organiziranje ove manifestacije. U grupi ljudi koji su namjeravali i uspjeli ostvariti tu ideju, osim mene bili su, i jesu i danas, *Milovan Miković, Lazar Merković, Katarina Čeliković* i sin pokojnog Balinta, *Franjo Vujkov*. Balint je, po meni, osobno, a taj stav dijele i mnogi mjerodavniji kulturni djelatnici od mene, najveći sakupljač na-

rodnoga blaga našega naroda i to ne samo s ovih prostora, već uopće, u Hrvata.

HR: Mislite li da grad, odnosno šira zajednica, odaje dužno štovanje liku i djelu Vujkova?

Lik i djelo Balinta Vujkova ako nisu važniji, ono su u najmanju ruku ravni liku i djelu pokojnoga *Dezsőa Kosztolányija*, kojemu se manifestacije u njegovu čast već tradicionalno održavaju. Mislim da Balint Vujkov zavređuje jednako poštovanje, ne samo glede grada, općine, već i šire

Danas na programu

Znanstveni skup i multimedijalna večer

Jučer su u Subotici počeli, a danas navečer se okončavaju drugi po redu Dani Balinta Vujkova. »Dani hrvatske knjige i riječi« kako su ove godine naslovljeni Drugi dani Balinta Vujkova, u organizaciji Hrvatske čitaonice u Subotici na programu imaju, nakon otvaranja manifestacije u velikoj vijećnici Gradske kuće, otkrivanje biste *Balinta Vujkova* (rad *Save Halugina*), uvodno predavanje *Lazara Merkovića*, potom *Milovana Mikovića* o prikazu hrvatskog nakladništva u 2003. godini koja lagano čili, osvrt *Zlatka Romića* glede zvučne književne edicije, predstavljanje novih knjiga bračnog para spisatelja *Jasne Melvinger* i *Petka Vojnića Purčara* od strane uglednog zagrebačkog spisatelja, publiciste, nakladnika, književnog kritičara i intelektualca *Branimira Donata*, a jučerašnji program okončan je glazbenom točkom subotičkog tamburaškog orkestra pod vodstvom *Stipana Jaramazovića*.

Danas, drugog dana manifestacije, znanstveni skup počinje u plavoj dvorani Gradske kuće -dvjema sesijama, od kojih jedna počinje u 9, a druga u 15 sati i 30 minuta. Tema skupa je »Mjesto dijalekta u

suvremenom jeziku i književnosti«, a sudionici su: *mr. Sanja Vulić*, spomenuti *Branimir Donat, Stjepan Sučić*, svi iz Zagreba, *Siniša Vuković* iz Splita, gosti iz Pečuha: *dr. Ernest Barić, dr. Janja Prodan, mr. Stjepan Blažetin i Stipan Filaković*. Od učesnika iz Vojvodine, konkretno Novoga Sada i Subotice, svoje će referate pročitati: *Judita Rafai, Valeria Beszedes, Katarina Čeliković, Petko Vojnić Purčar, Matija Molcer, Lazar Merković, Milivoj Prčić, Milovan Miković, Tomislav Žigmanov i Zvonko Sarić*.

Za 19 sati najavljen je početak multimedijalne večeri na kojoj će sudjelovati *Siniša Vuković*, koji će govoriti o odnosu dijalekta, narječja, govora i standardnog jezika. Nakon toga slijedi polsatni dokumentarni film »Pripovitka o dijalektu«, autora filmskoga djelatnika *Rajka Ljubića*, te nastup ženske vokalne grupe iz Bačkog Monoštora, nakon koje slijedi pjevačka grupa HKC »Bunjevačko kolo«, te izložba knjiga i CD-a u okviru prezentacije hrvatske naklade u tekućoj godini.

Među pisanim i zvučnim izdanjima koja će biti predstavljena na Danima Balinta

Vujkova posebice se ističu naslovi: »Iznad žita nebo«, najnovije ostvarenje *Milovana Mikovića*, poetska zbirka *Petka Vojnića Purčara* »Putovanje prema Crnome moru«, »Vašange« *Matije Poljakovića*, »Bunjevački blues« *Tomislava Žigmanova*, »Pisma Isusu« *Lazara Novakovića*, jedna od najboljih knjiga poezije tiskana tijekom ove godine uopće u nas, »Ta renesansa ne još kao posljednja šansa« *Jasne Melvinger*, te »Ždribac zlatne grive«, bajka *Balinta Vujkova* koja je nedavno doživjela i dramatizaciju i uspješnu prezentaciju na kazališnim daskama subotičkog Dječjeg kazališta.

Dani Balinta Vujkova ove se godine održavaju uz potporu Skupštine općine Subotica, Pokrajinskog tajništva za kulturu i obrazovanje, Pokrajinskog tajništva za upravu, propise i nacionalne manjine, te Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

zajednice, pokrajine, svih Hrvata.

HR: Na kakove ste nedaće nailazili, a vjerojatno jeste, u organiziranju manifestacije Dana Balinta Vujko - va?

Minule godine manifestacija se održala prvi puta i imajući to u vidu, mi smo zadovoljni. No, podrška lokalne i šire zajednice, kao i matične nam Republike Hrvatske, nikako nije bila i nije ni ove godine dostatna za potrebe realiziranja Dana Balinta Vujkova. Ipak, zadovoljni smo. Za zadovoljni smo, jer smo uspjeli prezentirati bogatstvo dijalekta i jezičkih formi hrvatskog jezika široj javnosti, učenicima, djeci, pedagozima, medijima. Smatram jednako značajnim objavljivanje CD-a »Usmeni zapisi« s pregršt šaljivih pripovijetki Balinta Vujkova, koje interpretira četvero glumaca, od kojih je dvoje profesionalaca. Jednako smo zadovoljni i ponosni na projekt filmskoga djelatnika *Rajka Ljubića*, koji je napravio izuzetno vrijedno djelo o Balintu Vujkovu. On je ove godine također napravio i prezentirati će jedan sjajan dokumentarac koji se tiče raznih dijalekata, pa i naravi našega življa, što je opet blisko svjetonazoru i djelu Balinta Vujkova. Na koncu, najviše mi je žao da investicije, donacije, novac, dakle, uloženi, prikupljeni u svrhu ove manifestacije, neće biti dostatan za tiskanje knjige neobjavljenih pripovjedaka i bajki Balinta Vujkova, što je imala biti, trebala biti, kruna Drugih Dana Balinta Vujkova.

HR: No to, dakako, neće umanjiti vaš entuzijizam glede organiziranja i narednih Dana Balinta Vujko - va?

Naravno da ne.

R. G. T.

 TippNet

www.tippnet.co.yu

- * Brz i pouzdan pristup Internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike
- * Izrada web-prezentacija
- * Prodaja računara i računarske opreme
- * Prodaja licenciranih softwera
- * Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi
- * Braće Jugovića 5, Subotica,
- * Tel. (024) 555-765
- * e-mail: support@tippnet.co.yu

Nova knjiga Ljubice Kolarić Dumić

Djeci s ljubavlju

Unakladi poznate riječke kuće »Adamić« tiskana je nedavno nova knjiga *Ljubice Kolarić-Dumić* pod naslovom »Od proljeća do proljeća«. Osma je to knjiga pjesama ove poznate spisateljice, no, bilo bi točnije reći da je glazbena slikovnica »Od proljeća do proljeća« djelo troje autora – spisateljice Ljubice Kolarić-Dumić, glazbenice *Natalije Banov* i ilustratora, poznatog likovnog umjetnika *Vjekoslava Voje Radoičića*.

Ljubica Kolarić-Dumić rođena je u Srijemu, u Kukujevcima, gdje je završila i osnovnu školu, a gimnaziju u Vinkovcima. Hrvatski jezik i književnost studirala je u Rijeci i Zagrebu. Živi i radi u Rijeci kao učiteljica hrvatskog jezika. Na hrvatskom poetskom nebu Ljubica se javlja vrlo rano, još kao srednjoškolka u vinkovačkoj gimnaziji, no prva joj knjiga poezije »Raskrižja« izlazi u Rijeci 1983. godine. Potom je objavila zbirku pjesama »Sva u srcu« (Zagreb, 1985.), »Vratit ću se, zemljo« (Zagreb, 1991.), »Molitva za Hrvatsku« (Rijeka, 1992.), »Stazama jutra – izabrane pjesme« (Rijeka, 1995.), »Uz baku je raslo moje djetinjstvo« (Rijeka, 1997.) i »S vjetrom kroz godinu« (Rijeka, 1999.).

Pjesme i priče Ljubice Kolarić-Dumić zastupljene su u čitankama za prvi, drugi i četvrti razred osnovne škole, u vježbenici »Moj hrvatski« za peti razred, te u knjigama drugih autora – Nad zgarištima zvijezda, Zavičaj riječi, Srijemska Kalvarija Hrvata, Kako je umirao moj narod i dr. Pisala je za *Odgov i obrazovanje*, list prosvjetnih djelatnika Rijeke i bila član uredničkog odbora, a sada je član uredničkoga vijeća Zova Srijema, glasila prognanih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata koji izlazi u Zagrebu i gdje iz broja u broj piše kolumnu »Zavičaju u pohode«.

Mnoge su joj pjesme uglazbljene i već niz godina surađuje s poznatim hrvatskim skladateljem *Ljuboslavom Kuntarićem*. Unatrag nekoliko godina surađuje i s poznatom riječkom glazbenicom Natalijom Banov i ta suradnja već daje izvrsne rezultate. Banova je uglazbila nekoliko pjesama iz posljednje knjige Ljubice Kolarić-Dumić »S vjetrom kroz godinu«, a pjesma »Igrajmo sek«, koju je također uglazbila Natalija Banov, a aranžman napisalo *Andrej Baša*, izvedena je prošle godine na

Hrvatskom dječjem festivalu »Zagreb 2002«. Pjesmu je izveo dječji zbor predškolskog uzrasta *Male tratinčice* koji djeluje pri osnovnoj školi »Aleksandra Jug – Matić« u Rijeci, a prema toj pjesmi snimljen je i nosač zvuka koji je sastavni dio ove glazbene slikovnice i sadrži dvanaest pjesama, isto toliko poetskog kazivanja same autorice i dvanaest instrumentalata.

Čitateljstvo, koje poznaje autoričina djela, prepoznat će njezine pjesme o godini koja putuje od proljeća do proljeća, o pjevu ptica, ljubavi majke, snježnim radostima i Svetom Nikoli, a nadasve, prepoznat će pjesmu *Igrajmo se*, koju je već ranije uglazbila Natalija Banov i koju su riječki mališani izveli na festivalu u dvorani Vatroslav Lisinski u Zagrebu.

Ljubica Kolarić-Dumić potaknuta stvaralačkim radom s glazbenicom Natalijom Banov, za ovu je glazbenu slikovnicu napisala i pet posve novih pjesama. U »Riječkome karnevalu« i »Plavom valu« prepoznatljive su slike iz voljenoga grada prilagođene najmlađem uzrastu. Čak i zahtjevniju tematiku, kao što su Božić i Badnja noć, ili domovina, autorica približava djetetu, unoseći njemu bliske motive, radost darivanja, bezbrižnost djece i razigranost u slobodnoj domovini.

U pjesmama je zastupljen živahan i poletan tempo što odgovara dječjem senzibilitetu. Autorica glazbe je s velikom pozornošću prilazila skladanju svake pojedinačne pjesme, a nadahnuće je očito nalazila u stihovima. Zahvaljujući ovakvom odnosu obje autorice nastale su pjesme koje djeca vole i rado pjevaju, no, koje također zadovoljavaju i didaktička načela, posebice estetsko-odgojna.

Glazbenu slikovnicu, koja uključuje fotografiju, tekstove pjesama i izvrsne ilustracije Voje Radoičića, izvrsno upotpunjuje nosač zvuka (CD) s poetskim kazivanjem pjesama, izvedbama dječjeg zbora i instrumentalnim izvedbama. To otvara različite mogućnosti rada s djecom predškolske i mlađe školske dobi. Svaka pjesnička slika iz ove glazbene slikovnice, svaka ilustracija i dakako pjesma u izvedbi dječjega zbora, može dijete potaknuti na stvaralaštvo, pričinuti mu zadovoljstvo, ispuniti ga i obogatiti.

Pripremio: Slavko Žebić

Godišnji koncert Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva iz Golubinaca

Prvi rođendan »Tomislava«

Piše: Dušica Dulić

HKPD »Tomislav« iz Golubinaca je svoj prvi rođendan (pod ovim imenom) proslavilo 23. studenoga godišnjim koncertom u Kazališnoj dvorani u Staroj Pazovi. »Tomislav« je nastavljatelj i pravni sljedbenik prethodnih hrvatskih društava (»Jelačić« 1928. -1945. i »Vladimir Nazor« 1948. -1990.). Shodno tome, moglo bi se reći da je nedjeljna proslava bila ujedno svečanost u povodu 75 godina organiziranog kulturnog djelovanja golubinačkih Hrvata. Danas ovo društvo okuplja preko 160 članova i ima dva folklorna ansambla, te dva tamburaška orkestra s kojima nastupa nekoliko vokalnih solista.

Poslije svečanog otvorenja i upoznavanja oko 500 prisutnih gostiju s poviješću i aktivnostima ovog srijemskog društva, što ga je upriličio predsjednik HKPD »Tomislav« *mr. Mato Groznica*, uslijedio je bogat program u kojemu su nastupili plesači od najmlađeg do najstarijeg uzrasta izvođači igre iz Srijema, dječje igre, igre iz

Posavine, Vojvodine, Banata, a za nastup su ih pripremili koreografkinja *Svetlana Rudić*, te umjetnički rukovoditelji *Petar Kudra* i *Anica Čačić*. Gostima su se predstavili mlađi stariji tamburaški ansambl, a za kraj programa i Veliki tamburaški orkestar pod ravnanjem *Ilije Žarkovića*. Kao vokalni solisti nastupili su: *Mirjana Cekić* i *Zoran Lepšanović*, a mogle su se čuti poznate vojvođanske pjesme, te skladbe koje su napisali sami članovi orkestra.

Program su svojim nastupom obogatila i gostujuća društva: SKUD »Heraj Janko Čmelik« iz Stare Pazove koje njeguje kulturu i tradiciju slovačke nacionalne zajednice, zatim Folklorni ansambl »Dukat« iz Stare Pazove, te HKPD »Matija Gubec« iz Tavankute koje je svojim nastupom predstavilo folklornu baštinu bunjevačkih Hrvata sa sjevera Bačke.

Vrlo reprezentativan nedjeljni nastup Golubinčana i njihovih gostiju, publika je vjerno pratila i nagrađivala burnim plje-

Dodjela zahvalnica

skom, a osobito dojmljiv je bio završetak programa kada su svi izvođači, skupa s predsjednikom Društva otpjevali pjesmu »Golubinci, golubice bela«.

Među zvanicama ove svečanosti bili su predsjednik Skupštine općine Stara Pazova *Jovan Tišma*, predstavnici pravoslavnog i katoličkog svećenstva, na čelu s golubinačkim župnikom *vlč. Jozom Duspantom*, te predstavnici nekoliko srijemskih društava. ■

Reprezentativni folklorni sastav HKPD »Tomislav« iz Golubinaca

Najmlađi plesači

Veliki tamburaški orkestar iz Golubinaca pod ravnanjem Ilije Žarkovića

Brojna publika u Staroj Pazovi

Vokalna potpora plesačima

HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta

Predsjednik SO Stara Pazova Jovan Tišma među zvanicama

Ljepota različitosti

»Kultura kao jedno od najvažnijih obilježja jednog naroda zahtijeva neprestano ulaganje i brigu, kako suvremeni tokovi civilizacije ne bi prekrili ono kulturno blago koje smo naslijedili od naših predaka. 'Tomislav' svoj rad zasniva na očuvanju posebnosti srijemskih Hrvata, u zajednici s cjelokupnim hrvatskim narodom, i s ostalim narodima, te svesrdno želi razvijati suradnju sa svima koji uvažavaju naš etnički identitet. Dakle, pozdravljam ovo šarenilo nacija, šarenilo religija, šarenilo kultura, pozdravljam ovaj buket cvijeća koji je lijep upravo zato što je šaren. Kad bih mogao biti cvijet, uvijek bih volio biti u buketu sa drugim mirisima, nadam se da slično mislimo« – rekao je prigodom otvaranja godišnjeg koncerta predsjednik HKPD »Tomislav« iz Golubinaca mr. Mato Groznica.

Svijet poznatih

Gdje su, što rade...

Ivana Banfić u žiriju Story Super Nova Music talents

Prošle subote u žiriju natjecanja budućih glazbenih zvijezda Story Super Nova Music talents, našla se i atraktivna pjevačica *Ivana Banfić*, koja je zamijenila, zbog bolesti spriječenu, stalnu članicu postave glazbenih znalaca *Mirnu Berend*. Pokraj *I. Bee* u stručnom tijelu sjedila je stalna postava: *Miroslav Škoro* i *Vlatka Pokos*.

Novoselic za zamjenika guvernera

Krist Novoselic (38), basist i suosnivač nekad mega popularnog sastava »Nirvana«, odlučio je glazbene vode zamijeniti ništa manje uzburkanim političkim vodama. Poznat od prije kao aktivni član Demokratske stranke, američki rocker hrvatskog podrijetla namjerava se kandidirati za zamjenika guvernera države Washington.

Dino Jelusić pobedio na Eurosongu

Mladani hrvatski predstavnik na dječjem Eurosongu *Dino Jelusić* (11) pobijedio je na prvom natjecanju za najbolju dječju pjesmu Eurovizije koje je održano u Danskoj. Za pobjedničku pjesmu »Ti si moja prva ljubav«, s kojom je trijumfirao pred prepunom dvoranom i milijunskim europskim TV auditorijem, mali Dino je sam napisao tekst i glazbu. Da »iver ne pada daleko od klade«, potvrđuje činjenica kako je otac *Dario Jelusić* i sam nekada bio glazbenik u grupama »Neki to vole vruće« i »Valentino«.

Udala se Jasna Ulaga Valić

Privremena direktorica programa HTV-a *Jasna Ulaga Valić* (43) nedavno je, po drugi puta, stupila u bračne vode i to s kolegom s televizije *Domagojem Božidarom Burićem* (32), urednikom Programa za znanost, kulturu i obrazovanje. I jedanaest godina mlađem suprugu to je drugi brak, a u novoj bračnoj zajednici će im se pridružiti i Jasnin sin *Vito* (7), dok je starija kćer *Paola* (23) već odavno samostalna i uspješna pjevačica. Direktorica programa će se odsad na špici potpisivati muževljevim prezimenom Burić.

Topless vrijedan 550.000\$

Jedna od »Prijateljica« *Jennifer Aniston* dobila je izvansudskom nagodbom pristojan ček na 550.000 dolara, koliko joj je sud u Los Angelesu dosudio na ime narušavanja privatnog posjeda, neovlaštenog pristupa na posjed, te narušavanja ugleda i imena. Slučaj se dogodio 1999. godine kada su se pojavile paparazzi fotografije »Rachel«, koje je potom nakladnik Francois Navarra proslijedio u časopise *Celebrity Skin*, *High Society* i *Celebrity Sleuth*. »Šteta« je namirena iz njegova osiguranja.

Razvodi se Ronaldo

Jedan od najboljih nogometaša svijeta, na žalost, nije uspješan u bračnom životu kao u suparničkim kaznenim prostorima. U braku sa suprugom *Milenom Dominguez*, također nogometašicom, primio je »autogol« i poslije četiri godine zajedničkog života sve više su aktualne priče o njihovom raskidu. Zli jezici talijanske štampe »bruje« kako je za brakorazvodnu parnicu kriva nevjera brazilske nogometašice i njezina navodna veza s jednim od Ronaldovih bivših suigrača iz milanskog Intera.

Miroslav Škoro, hrvatska pjevačka zvijezda i predsjednik uprave »Croatia recordsa«

Glazba je obistinila moje snove

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Miroslav Škoro ušao je na velika vrata glazbene scene danas već antologijskom pjesmom »Ne dirajte mi ravnicu«, i od tada suvereno zavladao tamburaškim svijetom u Hrvatskoj. Brojni hitovi, koji su nastali u »inspiraciji« ovog slavonskog kantautora, ostavili su u proteklom desetljeću duboki trag na modernoj hrvatskoj etnosceni, rezultirajući iznimnom popularnošću nekadašnjeg konzula RH u Pečuhu (Mađarska).

► **Gospodine Škoro, tamburaška glazba u nas je vrlo popularna, ali se poglavito vezuje uz starije izvođače, dok je kod mlađih, posve normalno, popularnija zabavna glazba. Kako ste Vi započeli svoje prve glazbene korake?**

Još od najranijih dana svog djetinjstva imao sam želju, da se jednog dana ozbiljnije bavim glazbom, shodno tomu sam se, već zarana, penjao na »hoklicu« i roditelji ma na imaginarnom instrumentu izvodio tadašnje najpopularnije hitove. Kako smo živjeli u Višnjevcu koji se nalazi u predgrađu Osijeka, a do tramvajskog okretišta je trebalo dosta hodati, nisam imao mogućnosti pohađati glazbenu školu, ali je ljubav prema glazbi godinama tinjala u meni. No, kada sam već malo poodrastao, sa sedamnaest godina uspio sam skupiti potreban novac, zarađen od višegodišnjeg »ministriranja« po kućama, za kupovinu svoje prve gitare. Točnije, skupio sam ondašnje dvije »crvene«, a mama je dodala

još jednu. Ali ubrzo sam shvatio da neću postati nikakav vrhunski gitarist i okrenuo sam se, naučivši nekoliko harmi, pisanju pjesama.

► **Na samim počecima buduće profesionalne glazbene karijere radili ste kao spiker na Radio Osijeku, što je iznimno važna spona Vaše današnje karijere i cijelog života uopće.**

Na određeni način moja radijska karijera je kriva za moj ulazak u svijet tamburaške glazbe, jer sam do tada uglavnom neuspješno započinjao nekoliko pop – rock sastava s klincima iz kraja. Naime na Radio Osijeku je, kao glazbeni urednik tamburaške glazbe, radio Antun Tuca Nikolić veliki tamburaš i primaš, i on me jednom upitao da li bih ja htio ići s njima, kao voditelj i konferansije, na zabave i svirke. Odveli su me na turneju po Americi, tamo sam malo vodio njihove nastupe, malo i pjevao, ali samo rock and roll i country. No, ono što je mnogo važnije, upoznao sam svoju buduću suprugu Kim, oženio se i ostao...

► **Uz privatni sudbinski susret u Americi se dogodio i profesionalni sudbinski susret s velikanom iseljeničke tamburaške scene Jerryem Grchevichem.**

Kako sam već rekao, još kao klinac počeo sam pisati pjesme i pokazavši ih Jerryju, on ih je stalno »vrtio« na svojoj tamburici, u međuvremenu sam napisao još desetak novih i tu je nastao jedan problem. Nije ih

imao tko pjevati, jer Grchevich »šuška« i ne govori posve dobro hrvatski, iako iskreno mnogo bolje pjeva od mene, pa sam ih, na koncu, otpjevao ja. Poslije je sve to snimljeno u Croatia Records-u, i dogodilo se to što se dogodilo s pjesmom »Ne dirajte mi ravnicu«. Postao sam tamburaš iako tamburicu ne znam svirati. Znam gitaru i nešto malo klavijature, ali tamburicu nika-ko. I tako su uslijedila tri albuma tamburaške glazbe »Ne dirajte mi ravnicu«, »Miroslav Škoro i Ravnica« i »Sitan vez«.

► **U Americi ste se susreli i sa Zvonkom Bogdanom, velikanom tamburaške glazbe vojvodanskih Hrvata Bunjevaca.**

Kada smo napravili taj probni materijal, otputovali smo u Chicago, u kojem se tada nalazio Zvonko Bogdan i zamolili ga za »stručni« savjet. Čika Zvonko, danas smo već na per tu, kazao mi je tada da slobodno otpjevam svoje pjesme i istrajem u tomu. A naš narod, kada se to bude dovoljno

Obitelj

Supruga Kim Škoro, rođena Amerikan-ka treće iseljeničke generacije i doktorica pravnih znanosti, ostavila je prilikom dolaska u Hrvatsku veoma uspješnu odvjetničku praksu u Americi. U njihovom uzornom braku imaju kćer Ivanu (12) i sina Matiju (8). Obitelj Škoro danas živi u Zagrebu.

ponavljalo i ostane mu u ušima, prihvatit će i zavoljeti moju glazbu.

► Otkrijte nam kako je nastala legendarna »Ne dirajte mi ravnice«?

Bilo je to negdje 1989. godine u vrijeme tog našeg »traženja« pjesama za tamburicu, kada su nastajale »Šumi, šumi javore«, »Moja Juliška« i pjesme s prvog albuma. Jedno jutro sam se probudio sjetan i silno tužan što mi je mama daleko, i napisao cijelu pjesmu u jednom dahu. Osnovna poruka, koju sam želio iskazati kroz nju, bila je: ... »Ja ću se vratiti!«

► Stigla je ratna 1991. godina i proćanstvo iz pjesme obistinilo se istinom Vašeg povratka u Hrvatsku.

Kada je započeo rat u Hrvatskoj, odlučio sam se vratiti kući u Višnjevac, skupa sa svojom suprugom Kim, i biti uz svoju obitelj i narod u tim teškim vremenima.

Rad u diplomaciji

Kako se u Hrvatskoj diplomati imenuju, mene je svojevremeno imenovao predsjednik Republike pokojni *dr. Franjo Tuđman* na visoku i častnu funkciju generalnog konzula u Pečuhu. Obzirom kako je to diplomatsko-konzularno predstavništvo bilo, u to vrijeme, najbliže poslije Beograda, imao sam prilike kontaktirati i s mnogo vojvođanskih Hrvata. Osobno za mene je to jedno iznimno i krasno iskustvo na koje sam vrlo ponosan.

► Povratkom u matičnu državu započinje glazbena karijera koju ste »kratkim hlača« sanjali još u svom Višnjecu.

Poslije »Ravnice« sve je bilo mnogo lakše, ali ja bih želio istaknuti jednu specifičnost moga tamburaškoga glazbenoga puta. Naime, on je bio obrnut. Ja sam se za tamburašku glazbu, za nekakav tradicijski izričaj hrvatskog naroda, pa i šire, zainteresirao tek nakon što se sve dogodilo poslije mog ulaska u taj svijet. Hoću reći da je sve što sam dosad uradio bilo čista srca, moje pjesme su iskrene i takve su kakve jesu, jer one ne nalikuju ni na kakve druge. Jer ja tu vrstu glazbe prije nisam nikada slušao. Tek poslije sam počeo slušati i Kiću, i Veru, i, naravno, Zvonka Bogdana, Janiku Balaža, Peru Tumbasa Haju...

► Danas, kad bismo podvukli crtu ispod Vašeg dosadašnjeg stvaralaštva, i ime Miroslava Škora bi se neizbježno nalazilo među spomenutim velikanima tamburaške glazbe.

S navršenom 41-om godinom jako sam ponosan na činjenicu da sam dio svega toga i da je naša tradicija taj folklorni bazen koji mi predstavljamo, a kada kažem – mi, mislim na Hrvate iz ravnice i na sve druge narode koji žive u njoj, jer mislim da je sve to tako lijepo, da kada hoću slušati nešto za svoju dušu, onda je to ta vrsta glazbe.

► Mnogima su Vaše pjesme omiljene, a koja je Vaša omiljena pjesma?

Oni, koji me dobro poznaju, vrlo dobro znaju, da kada me žele oraspoložiti moraju mi otpjevati moju omiljenu pjesmu »Ej, kad ja stanem pod pendžer na gredu, ej, oči moje čak u Sentu gleduk«.

► Niz Vaših pjesama, zahvaljujući našim ljudima kojih ima svuda, obišao je cijeli svijet. Gdje ste sve nastupali svih ovih godina?

Gdje sam sve bio? Lakše će mi biti nabrojiti gdje nisam bio. Nisam nikada pjevao u Africi i Aziji, Južnoj Americi, a sve drugo sam uglavnom obišao. I to sve zahvaljujući činjenici da sam naučio »udariti« C-dur na gitari.

► Kakav je, nakon proživljenih dječjih snova, ovaj Miroslav Škoro?

Iako se formalno mijenjam s godinama, u sadržajnom smislu se nikada neću promijeniti. Iako sam rođenjem podrijetlom Dalmatinac, ja sam dijete ravnice i to uvijek s ponosom ističem. Primjera radi moje su životne asocijacije tipično slavonske, meni je draže pojest kruva i masti s paprikom crvenom i solju, a ne nešto drugo. Kad pomislim na ribu, onda je to šaran...

► Slavonski temat je prepoznatljiv kolo-rit vaših pjesama.

Jest. Atmosferski gledano za mene je magla, ona slavonska gusta, čista asocijacija za ravnice. Bio je to i dubok snijeg, ali ga sada nema više toliko. Kada se spomene voda, onda je to za mene, u prvom redu, Drava. Drvo na koje prvo pomislim je hrast ili javor. Kroz moje pjesme nastojim i poneke neautohtone stvari pretočiti u izvorni aranžman. Primjer pjesme »Šumi, šumi javore«, iako slavonskog štiha, ona potječe iz Kostrene kraj Rijeke, a priču za ovu pjesmu mi je ispričala moja punica, a ja sam je opet smjestio u Slavoniju.

► Upravo zbog svojih originalnih kvaliteta pjesme Miroslava Škora sve više postaju nalik izvornom narodnom melosu. Po mom mišljenju to je nešto najljepše, što se može dogoditi suvremenim pjesmama koje su nastale gotovo jučer. Davno sam još pročitao, kako je veliki pjesnik *Antun Branko Šimić* rekao: »Čovječe pazi da ne ideš malen ispod zvijezda«. Ta rečenica mi

je uvijek prolazila kroz glavu i danas, kada analitički sagledam svoju dosadašnju karijeru, mislim da ni ja nisam išao malen ispod zvijezda. Da sam kao autor ispunio to načelo koje je pjesnik zadao u svojoj pjesmi. Možda jednog dana nitko neće ni znati tko je napisao sve te pjesme, ali one će ostati...

Croatia records

Uz svoje glazbene angažmane obnašam dužnost predsjednika uprave Croatia records, koji je jedan od giganta u glazbenoj industriji. »Kormilarim« jednim brodom koji zasad mirno plovi, tu i tamo »puhne« neka bura, ali »uvučemo jedra« i plovimo dalje...

► Ali albumi, koji su uslijedili poslije tri navedena tamburaška, znakovito su se počeli razlikovati od početnog etno kursa, izazivajući iznenađenje kod mnogih slušatelja.

Nažalost, naši ljudi pate od stereotipa, ja to volim kazati kako vole »ladičariti« tj. vole znati gdje što stoji. Ima jedna ladica koja je svaštara, u nju ljudi stavljaju vadičep, igle, škare, kolutove s koncem i u nju ne vole posebno dirati. Ali zato vrlo dobro znaju gdje stoje žlice, vilice i noževi. Tako je i s glazbom. Ljudi u jednu ladicu pospremaju ove koji izvode ovu glazbu, druge u drugu ladicu, treće u treću itd. Tako postoji i jedna ladica na kojoj piše »tamburaški« i u njoj se podrazumijeva Škoro. Posebno to vole glazbeni radio-urednici, koji kada imaju emisiju o npr. umjetnoj oplodnji krava, onda samo otvore ladicu i izvuku željenu podlogu. Ali kada ja poželim malo obogatiti svoj glazbeni izraz drugačijim nastupom, onda to izaziva određeno iznenađenje kod moje publike. Ne bih želio da sam konstantno »ograničen« samo jednim instrumentom, poput slikara koji bi cijeli život morao slikati samo jednom bojom. I zato sam sebi dao slobode da malo promijenim, i kroz tu promjenu obogatim, svoj glazbeni izraz.

► Najnoviji album »Milo moje« najbolja je potvrda vaših navoda.

Moj posljednji album, iako se pojavio na tržištu tek u srpnju, do sada je prodan već u 30.000 primjeraka, urađen je u jednoj pop-etno maniri, na njemu ima i cimbal i violina, a opet ima i magle i drveća... Upravo dobrom »prolaznošću« najnovijeg uratka dokazujem se kao umjetnik koji ne robuje stereotipima.

► Na koncu, kada bi smo Vas, na radost brojnih poklonika Vaše glazbe, mogli vidjeti u vojvođanskoj ravnici?

Dobra volja s moje strane uvijek postoji, ukoliko se pronade zgodan termin i adekvatan povod koji ne mora nužno biti povezan isključivo s glazbom. Nažalost, trenutno imam tri koncerta tjedno, vikendima sam angažiran na Story Supernova talents, a tijekom radnog tjedna sam angažiran u Croatia Recordsu. ■

Zvonimir Soldo, nogometaš Stuttgarta i kapetan najjače europske klupske obrane

Druga nogometna mladost

Razgovor vodio: Dražen Prčić

U svojoj 36-toj godini *Zvonimir Soldo* igra poput mladića u majici Stuttgarta, prvoplasirane momčadi Budes lige, koja usporedo »gura« i u svojoj skupini E »Champions league« i na najboljem je putu da prezimi u Europi. Fascinantna je podatak da je obrana, kojom komandira nezamjenjivi član legendarnih »vatrenih«, primila, samo, nevjerojatna tri pogotka u trinaest prvenstvenih kola najjače njemačke lige.

► **Svjedoci smo Vaše druge mladosti u majici Stuttgarta, koji igra fantastično ove jeseni.**

Pa, moglo bi se tako reći. Igramo već nekoliko godina skupa, dobro nam ide i nadam se da ćemo tako i nastaviti.

Najjača europska obrana

Impozantne su statističke brojke koje oslikavaju učinak obrane Stuttgarta ove sezone koja u 13 prvenstvenih susreta nije pretrpjela poraz uz gol razliku 22-3, a u četiri susreta »Champions league« poražena je samo jednom uz tri pobjede i omjer golova 8-4. Samo jedan poraz u 17 susreta i samo sedam primljenih pogodaka na dvije jake fronte.

► **Kako se uspijevate nositi s mnogo mladim igračima obzirom da ste u zrelim »veteranskim« godinama?**

Što si stariji, moraš više trenirati kako bi uspio održati korak s mladima, ali i uspio izdržati napore profesionalnog bavljenja vrhunskim nogometom.

► **Poznato je da imate odličnu suradnju s trenerom Magathom koji je uspio preporoditi Vašu momčad.**

Je. Doista odlično surađujemo i neki puta mogu samostalno dozirati trening, uz to imam sreću da me ozljede mimoilaze. Momčad igra dobro i sve je, zasad, u najboljem redu.

► **Od ove sezone »društvo« u momčadi Vam pravi još jedan hrvatski igrač - Jurica Vranješ. Kako biste ocijenili njegovu igru u novoj sredini?**

Jurica je odličan nogometaš i izvrsno se uklopio u momčad Stuttgarta, iako se na početku osjetilo njegovo jednogodišnje neigranje u momčadi Leverkusena. Iskreno mislim da će na proljeće pružiti još bolje partije.

► **Iako nezamjenjiv u majici bundesligaša koji zauzima prvo mjesto na tablici, Zvonimira Solde nema u majici reprezentacije Hrvatske?**

Poslije Svjetskog prvenstva u Japanu i Koreji rekao sam da je dosta igranja u reprezentaciji i da je red da mladi dobiju priliku zaigrati u reprezentaciji.

► **Hrvatska je izborila nastup na predstojećem Europskom prvenstvu u Portugalu sljedeće godine, hoćete li možda promijeniti odluku ukoliko Vam izbornik Barić uputi poziv?**

Ne. Imam 36 godina i zbilja je bilo dosta.

► **Ako je reprezentacija »završena priča«, Stuttgart još nije završio priču u »Champions league«?**

Igramo doma s Glasgow Rangersom i trebam nam još bod da budemo sigurni za prolaz u drugu rundu. Vjerujem da ćemo sigurno ići dalje.

► **Jedna ste od rijetkih momčadi koja je uspjela pobijediti veliki Manchester United?**

Svi koji su gledali utakmicu vidjeli su da smo tijekom cijelog susreta bili bolji. Osobno mislim da smo zaslužno pobijedili favorizirani Manchester United.

► **Godinama ste izvan hrvatskog ligaškog nogometa. Kako biste prokomentirali aktualno prvenstvo HNL?**

Prema očekivanjima i ove godine glavnu riječ vode Hajduk i Dinamo, ali me je Varteks negativno iznenadio lošim startom u novoj sezoni.

► **Za kraj, postoji li ikakva teorija da nogometašku karijeru završite u Hrvatskoj?**

Ne, definitivno ne postoji! ■

U majici reprezentacije - 61 put

Zvonimir Soldo je u svojoj bogatoj internacionalnoj karijeri sakupio 61 nastup u majici hrvatske reprezentacije. Igrao je na oba Svjetska prvenstva (Francuska 1998 i Japan – Korea 2002) na kojima je Hrvatska izborila nastup, kao i na Europskom prvenstvu u Engleskoj 1996.)

Sportske vijesti

Vaterpolo

Mladost i Jug startali pobjedama

Vaterpolisti Mladosti (Zagreb) i Juga (Dubrovnik) uspješno su započeli sezonu u Euroligi pobjedama protiv Olympica (Nica) 10:6 odnosno Honveda (Budimpešta) 12:11. U prvim utakmicama izlučnog natjecanja za kup LEN (osmina finala) Jadran Split je deklasirao Budvansku rivijeru 9:1, dok je Mornar remizirao 4:4 u gostima kod Strasbourga.

Odbojka

Odbojkaši bez OI

Na pretkvalifikacijskom turniru za nastup na OI u Ateni 2004. godine hrvatska odbojkaška reprezentacija nije uspjela zabilježiti niti jednu pobjedu. Porazima od Ukrajine (1:3) i Slovenije (2:3) zatvorena su olimpijska vrata sportu koji u posljednjoj deceniji bilježi samo neuspjehe.

Tenis

Francuskinjama Fed Cup

Najbolje tenisačice Francuske predvođene Amelie Mauresmo superiorno su osvojile ovogodišnje izdanje Fed (era-

1. HNL 15. kolo, 22. studenog

Hajduk – Cibalia 3:1
Osijek – Dinamo 3:2
Kamen I. – Zadar 2:2
Zagreb – Inter 1:1
Slaven B. – Varteks 2:1
Rijeka – Marsonia 3:1

Tablica: Hajduk 37, Dinamo 34, Kamen I. 22, Osijek 20, Rijeka 19, Slaven B. 19, Inter 19, Zadar 17, Varteks 15, Zagreb 15, Marsonia 13, Cibalia 12

1. liga SCG 12. kolo, 22. studenog

Partizan – Radnički (O) 3:1
Kom – Železnik 0:2
Borac – Budućnost 2:0
Sutjeska – Zeta 2:0
Vojvodina – Hajduk 0:0
Sartid – Napredak 3:2
OFK Beograd – C. zvezda 1:0
Obilić – Zemun 3:0

Tablica: C. zvezda 28, Sartid 28, Partizan 25, Železnik 25, OFK Beograd 23, Hajduk 18, Budućnost 18, Sutjeska 16,

Goodyear liga 10. kolo, 22. studenog

Cibona – Reflex 80:82
Split – Slovan 62:75
Krka – Zadar 75:74
C. zvezda – Zagreb 97:84
Olimpija – Lovćen 80:78
Široki – Laško 68:78
Budućnost – Banjalučka P. 99:88

Tablica: C. zvezda 18, Reflex 17, Budućnost 17, Olimpija 17, Cibo – na 16, Laško 16, Zadar 15, Zagreb 15, Split 14, Krka 13, Lovćen 13, Slovan 13, Široki 12, Banjalučka P. 11

tion) Cupa pobijedivši SAD s ubjedljivih 4:1 u finalu. Počasni poen za SAD donijela je veteranka Navratilova u paru s Raymond u posljednjem susretu kod rezultata 4:0 za pobjednice. U prvom kolu sljedeće godine Hrvatska će gostovati kod favorizirane Belgije, a susret je planiran u terminu 24. i 25. travnja.

Skijanje

Ivica Kostelić 22. u veleslalomu

U veleslalomu voženom prošlog tjedna u američkom Park City-ju, Ivica Kostelić zabilježio je skromni plasman na 22. mjesto u disciplini koja nije njegova specijalnost. Nažalost, u slalomu, svojoj disciplini, pao je već u prvoj vožnji i ostao bez plasmana.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karadordev put 2,
telefon (danonoćno): (024) 55-44-33
- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon (danonoćno): (024) 792-202

U slučaju kada je pokojnik umirovljenik - račun umanjujemo za iznos koji participira penzioni fond.
Raspored sprovađa i umrlice na Internetu: www.funero.co.yu
e-mail: funero@funero.co.yu

PETAK ► 28. 11. 2003.

HTV 1

Tema dana:
Knjiga
HRT 1, 15.00

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Vitez Potepuh, serija za djecu i mlade
09.35 - Hrvatski jezik
09.40 - Tema dana: Knjiga
10.15 - Pravopis i pravogovor
10.40 - Zvučnjak
11.30 - Tom i Jerry, crtani film
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.00 - Vijesti
14.10 - Zvezdane staze - Voyager (7.), serija
14.55 - Hrvatski jezik
14.55 - Jezične vježbe
15.00 - Tema dana: Knjiga
15.35 - Pravopis i pravogovor
16.05 - Zvučnjak
16.25 - Duhovni izazovi
16.40 - Pozivnica
17.00 - Hrvatska danas
17.20 - Među nama
18.20 - Urbani kôd
18.55 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - TV Bingo Show
20.50 - No Looking Back, američki film
22.40 - Meridijan 16
23.15 - Filmovi redatelja Jean-Pierrea Melvillea: Le cercle rouge
01.30 - Eldorado, film
03.55 - Vrijeme je za jazz
05.35 - Seks i grad 6., humoristična serija
06.00 - Borim se za svoju kćer, američki TV film (88')
07.30 - Prijatelji 2., humoristična serija

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
10.05 - Hitna služba 9., serija
10.50 - Newyorški plavci 9.
11.35 - Rijeka: More
12.05 - Trenutak spoznaje
12.35 - Pola ure kulture
13.05 - Brisani prostor
13.55 - Borim se za svoju kćer, američki TV film
15.50 - Vijesti za gluhe
16.00 - Res publica: Spajalica
16.45 - Hugo, TV igra
17.15 - Zemlja nade, serija
18.00 - Panorama
18.30 - Savršeni svijet
19.05 - Prijatelji 2., serija
19.30 - Glazbena TV
20.05 - CIA, serija
21.00 - Seks i grad 6., serija
21.35 - Željka Ogresta i gosti
22.35 - Hobotnica (10.), mini-serija (103')
00.20 - Pregled programa za subotu

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
17.40 - Košarkaška Euroliga: Partizan - Cibona VIP, snimka
19.30 - Koljemo i sviramo, dokumentarna emisija
20.00 - VIP kviz
20.05 - Crno-bijelo u boji
20.35 - Gradski ritam
21.05 - Zvezdane staze - Voyager (7.), serija
21.50 - Refren
22.20 - Pregled programa za subotu

SUBOTA ► 29. 11. 2003.

HTV 1

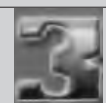
Krasna
»Velika iščekivanja«,
HRT 1, 20.05

08.00 - Vijesti
08.05 - Marsupilami, serija
08.30 - Maska, crtana serija
08.55 - Športret
09.05 - Parlaonica
10.10 - Medicinski iskorak: dr. Oswald Rentsch
10.35 - Divlji, divlji gmazovi - dokumentarni film
11.30 - Pričopričalica: Cipelice
11.55 - Burzovno izvješće
12.00 - Podnevni dnevnik
12.30 - Prizma - magazin
13.30 - Kinoteka: Nasilna subota, američki film
15.10 - Iz antologije Dramskog programa HTV-a: U registraturi
16.20 - Kruške i jabuke - kuharski dvoboj
17.00 - EDERED, emisija za djecu i mlade
17.45 - Briljanteen
18.35 - Ed, serija
19.30 - Dnevnik
20.05 - Velika iščekivanja, američki film
22.05 - g'lamur:kafé
23.05 - Burzovno izvješće
23.10 - Vijesti
23.20 - Sport danas
23.40 - Bijeg iz Zone 14, američko-kanadski film
01.10 - Kraljica Margot, francusko-talijanski film
03.25 - Kinoteka: Nasilna subota, američki film
04.55 - Ksenia - princeza ratnica 6., serija
05.40 - Amerika - život prirode
07.00 - Cure u trendu 2., serija

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
11.25 - Među nama
11.55 - Urbani kôd
12.30 - Zagrebačka filharmonija pod ravnanjem Vjekoslava Šuteja
13.30 - Cure u trendu (2.), serija
14.15 - Ciklus Perry Mason: Ubojstvo u TV postaji, američki TV film
15.55 - Ksenia - princeza ratnica 6., serija
16.50 - Oprah Show (498)
17.35 - Hit-depo
19.05 - Cosbyjev Show (7.)
19.30 - Carstvo divljine: Posljednja prilika za divlje životinje
20.05 - Vi i grupa »Mi«
21.05 - Po ure torture
21.35 - Hobotnica (10.), mini-serija
00.15 - Hit-depo
01.45 - Pregled programa za nedjelju

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 16.00)
19.00 - Reprizni program
19.55 - ATP magazin
20.25 - Talijanska nogometna liga: Juventus - Inter, pr.
22.20 - Prva HNL Ožujsko - emisija
23.30 - Art-film: Šangajska trijada, hongkonški film
01.15 - Pregled programa za nedjelju

NEDJELJA ► 30. 11. 2003.

HTV 1

**LOTTO 6/45,
HRT 1, 19.15**

07.55 - Vijesti
08.00 - Animanijaci
08.25 - Totally Spies
09.00 - Dizalica
10.00 - Vijesti
10.10 - Egipatska princeza, američki film za djecu
11.40 - Otokar
12.00 - Podnevni dnevnik
12.25 - Plodovi zemlje
13.20 - Mir i dobro
14.00 - Nedjeljom u 2
15.00 - Vijesti
15.15 - Iz riznica muzeja
15.40 - Obiteljski vrtuljak
16.20 - Kruške i jabuke
17.00 - Od pet do sedam - nedjeljno zabavno popodne
19.15 - LOTTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?
21.15 - Osvajanja Ljudevita Posavca, dramska serija
22.15 - Kako se Stelli vratila mladost, američki film
00.20 - Vijesti
00.35 - Voajer, britanski film
02.15 - Carmen Jones, američki film
03.55 - Oprah Show
04.40 - Divlji, divlji gmazovi - dokumentarna emisija
05.30 - Kralj grizlija, američki film

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
10.15 - Putovanja na sveta mjesta: Paola - Sveti Franjo
10.45 - Portret crkve i mjesta
11.00 - Trilj: Misa, prijenos
12.00 - Biblija
12.20 - Opera Box - G.Puccini: La Boheme
SPORTSKI PROGRAM:
14.45 - Prva HNL Ožujsko - emisija
15.55 - HNL:
Varteks - Hajduk, prijenos
17.50 - Rukometna Liga prva-ka: Zagreb - Pick Szeged, pr.
19.30 - Magazin Lige prvaka
20.00 - Pogledajte semafor - sportska emisija
20.40 - Francuska nogometna liga: Marseille - PSG, 1.pol.
21.30 - Pogledajte semafor - sportska emisija
21.45 - Francuska nogometna liga: Marseille - PSG, 2.pol.
22.30 - Pogledajte semafor - sportska emisija
23.45 - Sportski dokumentarni film
00.30 - Pregled programa za ponedjeljak

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
11.55 - Lisabon: Ždrijeb za EP u nogometu 2004., prijenos
13.05 - Zemlja nade, serija
14.35 - Kralj grizlija, američki film
16.05 - Hobotnica (10.), mini-serija (2x103')
19.30 - Iz etnoarhive
20.00 - Cosbyjev Show 7.
20.25 - Frasier 6., serija
20.50 - Brak nije mrak, humoristična serija
21.35 - Na zadatku, serija
21.55 - Nedjeljom u 2
22.55 - Pregled programa

PONEDJELJAK ► 1. 12. 2003.

HTV 1

**Latinica,
»Kako prezimiti«,
20.45**

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Djeca iz Ulice
Degrassi, serija za djecu i mlade
09.35 - Predškolski odgoj
10.00 - Razredna nastava
10.25 - Učilica
10.40 - Mali veliki svijet
11.00 - Crtani film
11.05 - Zvonko, crtani film
11.15 - Životinjski mladunci
11.20 - Jym i Jam, crtani film
11.30 - Leteći medvjedići, crtana serija
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.10 - Zvezdane staze - Voyager (7.), serija
14.55 - Predškolski odgoj
15.20 - Razredna nastava
17.00 - Hrvatska danas
17.20 - Iz jezične riznice: Trava
18.00 - Zagrebački bokci, dokumentarna emisija
18.55 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - Hrvatsko podmorje
20.45 - Latinica: Kako prezimiti?
22.40 - Meridijan 16
23.15 - Frasier 6., serija
23.40 - Filmovi redatelja Jean-Pierrea Melvillea: Doušnik
01.25 - Oprah Show
02.10 - Mržnja, francuski film
03.45 - Pali anđeo, film (93')
05.20 - Iz riznica muzeja
05.35 - Amerika - život prirode
06.05 - Frasier 6., serija
06.30 - Prijatelji 2., serija

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
10.35 - CIA, serija
11.15 - Ed, serija
12.05 - Briljanteen
12.50 - Mir i dobro
13.20 - Željka Ogresta i gosti
14.20 - Mi, djeca iz Bullerbyna - švedski film
16.00 - Res publica, kontakt-program
16.45 - Hugo, TV igra
17.15 - Zemlja nade, serija
18.00 - Panorama
18.30 - Narodni refren
19.05 - Prijatelji 2., serija
19.30 - Glazbena TV
20.05 - Zapadno krilo 4., serija
20.50 - Vijesti
21.05 - Petica - europski nogomet
22.30 - Newyorški plavci
23.15 - Jeljcin - drugi život, dokumentarni film
00.15 - Pregled programa za utorak

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
13.45 - Pogledajte semafor - sportska emisija (1.dio)
14.15 - Francuska nogometna liga: Marseille - PSG, snimka
16.05 - Pogledajte semafor - sportska emisija (2.dio)
17.25 - Sportski dokumentarni film
17.55 - Split: Otvaranje SP u rukometu, prijenos
19.00 - Zagrebačka filharmonija pod ravnanjem Vjekoslava Šuteja
20.05 - El sur, španjolsko-francuski film
21.40 - Zvezdane staze - Voyager (7.), serija
22.25 - Svijet mode
22.50 - Bon Jovi: One Last Wild Night, snimka koncerta 90'
00.20 - Pregled programa za utorak

UTORAK ► 2. 12. 2003.

HTV 1

Govorimo o zdravlju,
HRT 1, 16.10

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Vragolasta Lotta, serija
09.35 - Prirodoslovlje
10.25 - Učilica
10.40 - Otokar 2003.
10.55 - Športret
11.20 - U životinjskom svijetu
11.30 - Nestali svijet, crtana serija
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.10 - Zvezdane staze - Voyager (7.), serija
14.55 - Prirodoslovlje
16.10 - Govorimo o zdravlju
17.00 - Hrvatska danas
17.20 - Hinko
18.00 - Transfer, emisija iz kulture
18.55 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - Forum
21.30 - Gradski ritam
22.00 - Medicinski iskorak: dr. Gilles Roland-Manuel
22.40 - Meridijan 16
23.25 - Sreća, serija
23.55 - Ciklus njemačkog filma: Winterschlaffer
01.55 - Oprah Show
02.40 - Krvopija, francusko-britanski film
04.35 - Na rubu zakona, američki film
06.05 - Sreća, serija
06.30 - Prijatelji 2., serija

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
10.10 - Zapadno krilo 4., serija
10.55 - Newyorški plavci
11.40 - Hrvatsko podmorje - Mljet (2.), dokumentarna serija
12.10 - Latinica: Kako prezimiti?
13.50 - Magazin Lige prvaka
14.20 - Više o djeci iz Bulleberyna, švedski film
15.50 - Vijesti za gluhe
16.00 - Res publica
16.45 - Hugo, TV igra
17.15 - Zemlja nade, serija
18.00 - Panorama
18.30 - Crno-bijelo u boji
19.05 - Prijatelji 2., serija
19.30 - Glazbena TV
20.05 - Kako sada živimo, serija
20.55 - Vijesti
21.10 - Ekipa za očevid - Miami, serija
22.00 - Newyorški plavci
22.45 - Nick Fury: Agent of S.H.I.E.L.D., američki TV film
00.15 - Vrijeme je za jazz: Bodan Arsovski kvartet
01.15 - Pregled programa za srijedu

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
15.40 - Petica - europski nogomet
17.55 - Split: Hrvatska - Brazil, prijenos
19.45 - Iz jezične riznice: Trava
20.15 - Reprizni program
21.10 - Čakovec: SP u rukometu (Ž): Danska - Njemačka, pr.
22.45 - Zvezdane staze - Enterprise (1.), serija
23.30 - g'lamur:kafé
00.30 - Pregled programa za srijedu

SRIJEDA ► 3. 12. 2003.

HTV 1

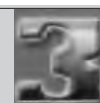
Split: More,
HRT 1, 18.20

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Naši najljepši praznici, serija za djecu i mlade
09.35 - Glazbena i likovna umjetnost, književnost
10.15 - Stilske figure: Epitet i simbol
10.25 - Učilica
10.40 - Kokice
11.05 - Čarobni psić Merlin, crtani film
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.00 - Vijesti
14.10 - Zvezdane staze - Enterprise (1.), serija
14.55 - Glazbena i likovna umjetnost, književnost
15.35 - Stilske figure: Epitet i simbol
15.45 - Učilica
16.05 - Kokice
17.00 - Hrvatska danas
17.15 - Boje turizma
17.55 - Heureka, znanstveno-obrazovna emisija
18.20 - Split: More
18.55 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.10 - Globalno sijelo
20.40 - Poslovni klub
21.05 - Škrinja: Bunar
21.35 - Znakovi vremena
22.40 - Meridijan 16
23.25 - Svi gradonačelnikovi ljudi 3., humoristična serija
23.55 - Ciklus njemačkog filma: Fantom
02.15 - Ponette, francuski film
03.50 - Prekid programa radi redovnog održavanja uređaja

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
10.05 - Kako sada živimo, serija
10.55 - Newyorški plavci
11.45 - EDERED, emisija za djecu i mlade
12.30 - Hinko, dokumentarna emisija
13.00 - Forum
14.25 - Šeptanja i problemi s mačkama, švedski film
15.50 - Vijesti za gluhe
16.00 - Res publica: Slika zdravlja - emisija o zdravstvu
16.45 - Hugo, TV igra
17.15 - Zemlja nade, serija
18.00 - Panorama
18.30 - Kućni ljubimci
19.05 - Prijatelji 2., humoristična serija
19.30 - Glazbena TV
20.05 - Hindenburg, američki film
22.15 - Newyorški plavci
23.00 - Pregled programa za četvrtak

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 16.00)
17.05 - TEST
17.55 - Split: Hrvatska - Australija, prijenos
19.45 - Reprizni program
20.30 - Košarkaška Euroliga: Cibona VIP - Ülker, prijenos
22.20 - Zvezdane staze - Enterprise (1.), serija
23.05 - Izgubljeni slonovi Timbuktua, dokumentarni film
23.55 - Pregled programa za četvrtak

ČETVRTAK ► 4. 12. 2003.

HTV 1

Burzovno izvješće,
HRT 1, 22.30

07.00 - Vijesti
 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.35 - Povijesni izvori
 10.25 - Učilica
 10.40 - Športerica
 11.10 - Inspektor Maska, crtani film
 12.00 - Podnevni dnevnik
 12.35 - Zemlja nade, serija
 13.25 - Glazbena TV
 14.10 - Zvezdane staze - Enterprise (1.), serija
 14.55 - Povijesni izvori
 16.05 - Športerica
 16.20 - Crtani film
 16.35 - Biblija
 17.00 - Hrvatska danas
 17.15 - Bog je moderan, dokumentarna emisija
 17.55 - Svijet oko nas
 18.25 - Internacional, vanjskopolitički magazin
 18.55 - Upitnik, kviz
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Tko želi biti milijunaš?
 21.15 - Brisani prostor
 22.00 - Pola ure kulture
 22.30 - Burzovno izvješće
 22.40 - Meridijan 16
 23.05 - Sport danas
 23.25 - Na zadatku, humoristična serija
 23.50 - Ciklus njemačkog filma: Rossini
 01.40 - Oprah Show
 02.25 - Skrivena namjere, kanadski film
 04.00 - Ženice, francuski film
 05.30 - Amerika - život prirode
 06.00 - Na zadatku, serija
 06.25 - Prijatelji 3., serija

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
 10.20 - Ksenia - princeza ratnica 6., serija
 11.05 - Newyorški plavci
 11.55 - Globalno sijelo
 12.20 - Škrinja: Bunar
 12.50 - Poslovni klub
 13.15 - Znakovi vremena
 14.10 - Nezaustavljiva družba, novozelandski film
 15.50 - Vijesti za gluhe
 16.00 - Res publica: Ljudi drugog reda?
 16.45 - Hugo, TV igra
 17.15 - Zemlja nade, serija
 18.00 - Panorama
 18.30 - Planet Internet
 19.05 - Prijatelji 3., serija
 19.30 - Glazbena TV
 20.05 - Prirodni svijet: Nosorozi - građeni da traju
 20.55 - Vijesti
 21.10 - Hitna služba 9., serija
 22.00 - Newyorški plavci
 22.45 - Triler: Klavirsko natjecanje »Clara Haskil«
 00.05 - Pregled programa za petak

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 16.00)
 17.50 - Split: Hrvatska - Srbija i Crna Gora, prijenos
 19.45 - Heureka, znanstveno-obrazovna emisija
 20.15 - Survive the Savage Sea, američki TV film
 21.45 - Zvezdane staze - Enterprise (1.), serija
 22.30 - Zagrebački bokci, dokumentarna emisija
 23.20 - Pregled programa za petak

FILM TJEDNA

HTV 2
SRIJEDA, 3.12.2003. 20.05

THE HINDENBURG

američki film

Kad njemačkom Ministarstvu propagande stigne pismo nepoznate vidjelice koja predviđa pad cepelina Hindenburg točno iznad New Yorka 1937. godine, oni nipošto ne žele odgoditi let, već angažiraju svog časnika Franza Rittera (G. C. Scott) da nadgleda putnike i predmete unesene u letjelicu, budući da su posve sigurni da riječ može biti samo o sabotazi. Ritter savjesno obavlja svoj posao i pregledava sve putnike - od grofice Ursule (A. Bancroft) koja ide u posjet maloljetnoj kćeri u Boston, preko supružnika Breslau i njihovo troje djece, potom supružnika Channing, sve do fotografa Vogela i sumnjivog i nepristupačnog Edwarda Douglasa ...

Spektakularan film cijenjena redateljica Roberta Wisea (Somebody Up There Likes Me, Odds Against Tomorrow, West Side Story, The Sound of Music) bio je nominiran za nagradu Oscar u kategorijama najbolje fotografije, umjetničkog vodstva i zvuka. Inspiriran stvarnim događajem - katastrofalnom eksplozijom cepelina

Hindenburg, 6. svibnja 1937., u kojem je od ukupno 97 putnika i članova posade preživjelo njih 62, film nagađa zašto se to uopće dogodilo. Naime, do danas nije razriješen misterij eksplozije, je li to bila posljedica sabotaze, statičkog elektriciteta ili greške u radu motora. Wise se suptilno odlučio na teoriju o antinacističkoj uroti i bombi postavljenoj u krilo letjelice, budući da su sve druge mogućnosti također samo nagađanja, te stvara film dijelom inspiriran činjenicama, dijelom čistu fikciju koja se ogleda u miješanju crno-bijelih dokumentarističkih, s igranim snimkama u boji. Film ima izvrsne specijalne efekte.

Uloge: George C. Scott, Anne Bancroft (na slici), William Atherton, Roy Thinnes, Gig Young, Burgess Meredith, Charles Durning, Richard A. Dysart

Scenaristi: Nelson Gidding i Richard Levinson

Redatelj: Robert Wise

Trajanje: 120'

Dopuna reportaže

**Gradi se put
Bođani-Plavna**

U Plavnu već mjesec dana ne stižu nijedne novine, pa tako ni naš vrlo cijenjeni i korisni tjednik »Hrvatska riječ«. Naime, nije riječ o nekakvoj opstrukciji, nego jedini kiosk u našem mjestu je zatvoren, a nitko drugi nije još prihvatio distribuirati nikakav tisak. Zbog toga skoro nijedan žitelj ovog mjesta nije uspio pročitati odista lijepu reportažu o Plavni u »Hrvatskoj riječi«. Moram istaknuti kako je gospodin Ivan Andrašić vrlo znalački napisao članak o Plavni i napravio dobar izbor fotografija o ovome selu.

Siguran sam da bi novinar proširio uvodni dio svoje reportaže još i ovim podacima, koji bi mogli zainteresirati mlađe stanovnike ovog mjesta: Selo Plavna nalazi se jugozapadno od Bača, gdje su nekad bile močvare Dunava, a na istočnoj strani rječica Vajiš. Godine 1553. u turskim teferima ovo selo se već spominje pod imenom Palavna u Bačkoj nahiji. Selo je u tursko doba dobilo ime Plavna, koje se zadržalo sve do 1904. godine, kada je dobilo ime Palona, a kasnije opet Plavna. Poslije Turaka 1686. godine, to jest još prije bitke kod Sente 1697. godine, kao prvi doseljenici došli su Šokci iz Bosne, iz okolice Donje Tuzle (Gradovrh), a jezgro Šokaca doselilo se poslije Požarevačkog mira.

Vjerski život u Plavni i ostalim okolnim mjestima usmjeravali su franjevci iz Bačkog samostana. Plavna kao filijala egzistirala je u sklopu župe Bač sve do 1761. godine kad je Plavna organizirana kao župa. U ovoj župi matične knjige se vode od 1756. godine i od tog vremena ova župa ima filijale: Vajsku do 1786. i Bođan do 1778. Kao mjesto za bogoslužje do 1813. služila je privremeno bogomolja građena od pruča i blata posvećena sv. Jakovu. Na istoj lokaciji gdje je bila ova stara crkva stoji još i danas veliki križ.

U vremenu od 1809. do 1813. godine građena je sadašnja crkva u površini od 37

x 12,5 metara, u koju su postavljene i orgulje donijete iz crkve u Bačkom Novom Selu. One se sada više ne koriste. Od vremena gradnje do danas, sadašnja crkva je više puta adaptirana, a 1975. godine napravljen je novi mramorni oltar. Prva škola u Plavni je osnovana 1783. godine, a prvi poznati učitelj zvao se Ladislav Bošnja-ković.

Na kraju i jedna vijest: po odluci SO Bač, počinje izgradnja puta Bođani-Plavna. Za tu svrhu samo ove godine u Direkciji za izgradnju općine Bač ući će 24 milijuna dinara. Nešto se ipak radi i u našoj općini kako bi što prije izašli iz kruga nerazvijenih. O funkcioniranju malograničnog prijelaza s Hrvatskom bit će riječi drugom prilikom.

**Zvonimir Pelajić
Plavna**

Cijenjenom uredništvu

»Hrvatske riječi«

**Opasna zamjena
fotografija**

Reagiram na pogrešku koja se potkrala u vašem listu br. 41 od 7. studenog 2003. godine na strani 42, u rubrici ZABAVA, koju uređuje Dražen Prčić.

Navedeni tekst u cjelini je odista zaba-

van, ali fotografija na sredini stranice izaziva zabunu, jer je napravljena opasna zamjena jestivog i otrovnog kestena! To je razlog što vam prilažem tekst iz knjige Ljubiše Grlice »Enciklopedija samoniklog jestivog bilja« (Izd. August Cesarec Zagreb 1986. god.), str. 81 i 82, iz kojeg saznajemo da biljka s vaše fotografije uopće nije botanički srodna jestivom kestenu i da može biti otrovna!

Pravi, jestivi pitomi kesten kod nas u Vojvodini je vrlo rijetka pojava, jer ova biljka zahtijeva kiselo tlo, bez vapna (krečnjaka) i ne podnosi vlagu.

Ipak, znatiželjnici mogu vidjeti ovu biljku u Sonti, ispred kuće Helene Gužvanj, u ulici J. J. Zmaja 63. (treći sokak). Gospođa Gužvanj je velika zaljubljenica u biljke, već desetljećima se bavi kalemljenjem agruma i drugih biljaka. Iako već u 81., još uvijek je aktivna. Po selu (Sonti) nakalemila je više od 100 limunova i naranči, a u njezinom vrtu možete naći i nar i grejpfrut. Jestive kestene je proizvela iz sjemena, a najveći je onaj spomenuti ispred kuće, visok oko osam metara.

Držim da bi bilo zanimljivo, čak vrlo važno, da ovo objavite (i zabavno)!

**S osobitim štovanjem
Stipan Siladev, nastavnik biologije
OŠ »I. G. Kovačić«
Sonta, Vojvodanska 99**

SUBOTICA-TRANS obavlja cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji: Subotica - Zagreb, da od 19. 1. 2003. važe nove, niže cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.420 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 1.988 din., a u jednom pravcu 1.106 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO
ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.**

VAŠ SUBOTICA-TRANS

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

**SHEMA programa na hrvatskom jeziku
19,00 h**

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Razgovor s povodom« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h

- »Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
- »Na proputovanju s nama« (utorkom)
- »Putokazi« (srijedom)
- »Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazz-a (petkom)

Povodom 40. obljetnice Javnog poduzeća "Subotička toplana",
svim sadašnjim i budućim korisnicima
želimo sve najbolje i ugodno korištenje naših usluga
Kolektiv JP "Subotička toplana"

Hrvatska riječ 2004

“Vrijeme prošlo, vrijeme sadašnje”

U PRODAJI

Kalendar Hrvatske riječi

“Vrijeme prošlo, vrijeme sadašnje”
s izvornim tematskim motivima

Hrvata iz Vojvodine.

Zidni kalendar veličine 35 x 40 cm, s 12 stranica.

Na svakoj stranici fotografija djevojke u
bunjevačkoj, šokačkoj ili sremačkoj nošnji,
uz fotografiju iste djevojke u suvremenoj odjeći.

Cijena kalendara 150 dinara + porez na promet.

Uplata na žiro račun broj 355-1023208-69.

Dostavite nam uplatnicu i pošaljite svoju adresu.

Broj tiskanih kalendara ograničen.